

Almanaque Agrícola

ano
LXXI

Ano 2023

Sequero de Castañas
Mostad, Folgoso do Courel
(Lugo)

syngenta

Camix® 560SE

A evolución do líder

Un xiro de

560°

para o teu millo

Altos estándares de **CONTROL**
cunha formulación
máis **SOSTIBLE**

Camix® 560SE

 syngenta®

© 2022 Syngenta. Todos os dereitos reservados.
™ y ® son marcas comerciais do Grupo Syngenta.
Use os produtos fitosanitarios de maneira segura.
Lea sempre a etiqueta e a información sobre o
produto antes de usalo.

Índice

Premio ao Almanaque Agrícola ZZ polos seus 69 anos en apoio ao galego	4		
A nosa fábrica: A sustentabilidade	5		
Rescatando anacos do noso pasado: Oliveira	8		
Rescatando un anaco da nosa cultura: "Os faros e os fareiros"	12		
Convocatoria novo certame: "O oficio de lateiro"	24		
As nosas castes de vide: A variedade "Albilla do Ávia"	26		
Xaneiro	30	Santiago	42
Febreiro	32	Agosto	44
Marzo	34	Setembro	46
Abril	36	Outubro	48
Maio	38	Novembro	50
San Xoán	40	Nadal	52
Flores da Operación Polinizador	55		
Guía de tratamentos viñedos galegos	58		
Catálogo de produtos ecolóxicos para a vide	60		
Tratamentos das froiteiras de carabuña	65		
Tratamentos a facer nas maceiras e pereiras	66		
Tratamentos de invernadoiros e hortas	68		
Tratamentos das patacas	70		
Tratamentos do millo e outros cereais	72		
O Parque Natural: O Courel	73		
Feiras gastronómicas	80		
Catálogo xeral de produtos fitosanitarios	87		
Contos	116		
Valor dos ferrados galegos en metros cadrados	118		
Enderezos dos nosos colaboradores	122		

Premio ao

Almanaque Agrícola ZZ polos seus 69 anos en apoio ao galego

Imaxe do premio entregado pola Xunta de Galicia

Esta publicación naceu en 1952 e foi das primeiras en utilizar o galego no mundo da publicidade, chegando ata os nosos días, ano tras ano, e converténdose nunha publicación de referencia para os labregos galegos.

Todos os profesionais da agricultura galega e calquera técnico ou labrego coñecen ben o **Almanaque Agrícola ZZ**, cuxos exemplares se distribúen, desde hai **máis de 69 anos**, por toda Galicia a través da difusión que fan deles a rede de distribución de Syngenta e que se converteu a esta nunha publicación de referencia en Galicia.

Un dos motivos que fixeron desta guía unha publicación tan querida e demandada é o seu uso do galego desde os seus inicios, sendo a primeira publicación impresa deste tipo que no ano 1952 decidiuse a usar o

idioma local que, por aquel entón, non era oficial e utilizábase practicamente só no ámbito familiar. Esta firme aposta pola difusión en galego a través do "**Almanaque Agrícola ZZ**" de Syngenta, no seu momento **Zeltia Agraria**, foi a causa pola que se lle outorgou unha mención especial nos XXVII Premios de Publicidade en Gallego, que outorga a Xunta de Galicia e que se entregaron no Palacio do Parlamento de Galicia en Santiago de Compostela.

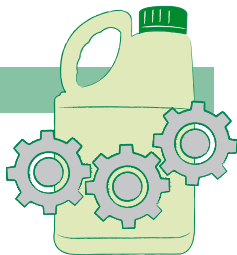
É importante mencionar que o Almanaque Agrícola ZZ foi presentado a estes premios polo Foro Enrique Peinador, unha institución que busca fomentar a normalización e o uso do galego no ámbito comercial.

Na recepción do premio, o persoal de Syngenta destacou o esforzo e a vocación de servizo a os labregos de todos os que participan nesta publicación técnica.

a nosa fábrica

A sostenibilidade

A sostenibilidade é un concepto que chegou forte e ven para ficar, e non é para menos dado que dela dependen as necesidades das futuras xeneracións. De aquí nace a idea do desenvolvemento sostible, o cal defende o progreso sen comprometer os recursos de mañá e busca un equilibrio entre crecemento económico, respecto polo medio ambiente e Benestar Social.

Dentro de sostenibilidade medioambiental, a fábrica de Porriño-Mos de Syngenta amosou o seu compromiso de mellora continua ó longo dos anos mantendo o seu sistema de xestión medioambiental (certificado pola ISO 14001 dende o ano 2001) e publicando os seus datos anuais no cumprimento de certificación EMAS, de forma totalmete voluntaria.

Cara o ano 2030, Syngenta marcouse uns obxetivos medioambientais enfocados principalmente en tres áreas:

- 1** Redución dun 20% no consumo de auga.
- 2** Redución dun 20% na xeración de residuos.
- 3** Redución dun 40% da súa pegada de carbono.

Na fábrica de Porriño- Mos, foi creado un equipo multidepartamental para estudar a viabilidade das distintas liñas de acción e coordinar a súa implantación nos vindeiros cinco anos, en combinación cos equipos técnicos de soporte internacional da empresa.

Dende Galicia vamos a liderar algunhas iniciativas lanzando proxectos piloto, a nivel Grupo en Europa, nas áreas de residuos e augas co fin de buscar as mellores solucións dentro da economía circular (o que significa chegar a CERO xeración de residuos pegados e augas contaminadas).

Depósito do sistema de tratamento de auga.

Redución no consumo de auga:

Galicia é un lugar bendecido pola auga. Con todo, nos últimos anos, vivimos episodios de secas impensables. Esta situación invítanos a reflexionar sobre o uso responsable da auga e cambia-las costumes insostibles de consumo e produción.

Dende a fábrica de Syngenta Porriño-Mos, apostamos polo uso de novas tecnoloxías que diminuen o consumo de auga en actividades rutinarias, como son as limpeza das instalacións. Alguns exemplos serían

- Novos equipos de filtración que apenas utilizan auga para a súa limpeza.
- Optimización dos ciclos de limpeza (CIP "Cleaning in Place").
- Uso de depósitos ultra pulidos que precisan de menos auga para limpiar as paredes interiores.

Igualmente, se terán en conta accións encamiñadas a reduci-las augas domésticas, onde pequenas melloras poden ter a súa significancia ó longo dos anos, así como promover unha cultura de costumes respetuosas que eviten excesos innecesarios.

Estación de depuración e tratamento de auga.

Redución na xeración de residuos:

A nosa fábrica dispón dun plan de minimización de residuos enfocado a optimiza-los recursos, reutilizar material e reciclar. Tamén aposta polo tratamento de residuos con valoración, de ahí que todos os nosos xestores externos poidan reaproveitar e sacar beneficio do residuo recibido (obtención de enerxía, limpeza de envases e posta en mercado, reciclado de envases plásticos...).

Temos dous focos principais de actuación:

- **Augas industriais:** principalmente das limpeza das nosas instalacións de fabricación, e en menor medida, de outras áreas de apoio (laboratorio, mantemento...). O 90% das augas que xeneramos son tratadas internamente na nosa estación de depuración, grazas á inversión feita no ano 2015 para a súa renovación, mellorando así a calidade da auga depurada. O outro 10% xestionase externamente con un xestor de recuperación enerxética.

Envases de gran tamaño son enviados para seu tratamento de reciclaxe.

- **Envases vacíos contaminados:** proceden, na sua maioría, dos envases de materias primas dos nosos provedores, utilizados nas formulacions (sacos, bolsas, garrafas...). Parte de estos envases de menor tamaño son compactados para optimizar-lo transporte do seu envío ó noso xestor externo. Os envases de maior tamaño (200L y 1000L) son enviados a outros xestores para o seu tratamento de reutilización e reciclaxe.

O equipo de meyora formado na fábrica identificou varias liñas de acción para a redución de ambos residuos, involucrando a toda a cadea dende o inicio. Por exemplo, dende Compras estúdase a recepción de materias primas en formatos máis grandes, o incluso, en cisternas para aqueles de maior consumo, eliminando por completo o envase. Porque o mellor residuo, é aquel que non se chega a xenerar.

Redución da pegada de carbono:

A nosa fábrica é consciente da necesidade dunha xestión eficaz do consumo de enerxía para ser sostible no futuro. Por un lado, están as de implantación sinxela, como é a substitución progresiva de luminarias por LED, o cambio de equipos por outros de menor consumo. Por outro lado, están as iniciativas que requiren dun estudo e inversión planificada, como a instalación de paneles solares e na que se esta a traballar actualmente.

A dirección cara a que Syngenta avanza é:

- Cara un consumo 100% de **enerxía renovable**, xa sea por xeración parcial nas nosas instalacións como por a suministrada pola distribuidora externa.
- Cara un **consumo enerxético eficiente**, por medio da utilización de novas tecnoloxías (que requiren unha menor cantidade de enerxía para conseguilo mesmo rendimento) e el comportamento de las personas, las cuales juegan también un papel importante.
- O obxectivo do 2023 será valida-la nos folla de ruta para chegar á obter un 40% de redución en 2030 e la descarbonización total antes do ano 2050.

Na fábrica de Syngenta Porriño-Mos comprendemos que vivimos nun planeta interconectado, que as nosas accións afectan ós demais e que as decisións que tomemos hoxe repercutirán no mundo de mañá. Cada acción conta. Cada persoa conta. Estamos a tempo e seguiremos co noso compromiso, para que, no artigo do ano 2030 de este almanaque, poidamos conta-la historia dunha fábrica totalmente sostible.

ÁRBORES SINGULARES OU EMBLEMÁTICAS DE GALICIA

Oliveira (*Olea europaea*, L.)

Olivas de oliveira en Bendilló

Descrición e ecoloxía

As oliveiras teñen aspecto moi ramoso, de toro nodoso e cortiza esburacada e castaña; pode chegar a alcanzar de 15 a 20 m de altura e vivir moito tempo. Porén, pola acción de animais cavadores ou vivir en lugares moi venteados ou expostos ás brétemas, xeralmente adopta un aspecto arbustivo, manténdose en bolas compactas e impenetrábeis, tomando a forma dun mato espiñento. Na maioría das formas de cultivo, as oliveiras son mantidas a unha altura de 3 a 7 metros de altura, a fin de facer posíbel o seu cuidado e a recolleita dos froitos.

As flores, brancas, están agrupadas en pequenos acios con entre 10 e

20 exemplares, abrochando na axila das follas a comezo da primavera nas pólas con dous anos de idade. A maioría das oliveiras son autofértiles, é dicir que o seu propio pole pode fecundar os seus propios ovarios. A fecundación efectúase sobre todo polo vento e non dura máis que apenas unha semana por ano. Se non chove demasiado durante ese período, entre un 5% e un 10% das flores producirán froitos suficientes para unha boa sazón.

O froito é a oliva, é está recuberta dunha materia cerosa impermeábel á auga, e unha polpa carnosa, rica en materia graxa, almacenada durante a época que vai entre fins de agosto

e o inicio da maduración. En inicio verde, tórnase negra na completa madurez. A coia moi dura, osoa, contén unha améndoa con dous ovarios, dos cales un é, polo xeral, estéril e non funcional. Ese gran (raramente os dous) produce un embrión, que dará unha oliveira nova se as condicións son favorábeis.

A oliveira é un cultivo propio de climas mediterráneos caracterizados por invernos relativamente suaves e veráns longos, cálidos e secos, con medias anuais de temperatura entre 15 e 20 graos, e de precipitacións entre 500 e 700 mm. Prefire os vales amparados ou as chairas baixas que non estean expostas a fríos intensos. Pode medrar nas ladeiras de montañas orientadas para o sur. A oliveira é máis sensíbel ao frío que outras árbores froiteiras e precisa de veráns cálidos para que madure axeitadamente o seu froito.

Usos

A oliveira é quizais unha das árbores máis completas que existen. Quizais por iso moitas culturas antigas o consideraron máxico, curativo, sagrado, poderoso. A oliveira en si ten moitas aplicacións, xa que se pode empregar dende a madeira ata o núcleo do froito.

Fai só algúns anos, que comezaron a ser estudados os beneficios das follas de oliveira para

uso terapéutico. Consecuentemente, os fitoterapeutas, os amantes dos téis e as tendas especializadas neses produtos xa posúen follas de oliveira para infusións. Con grande poder antioxidante, son especialmente recomendados para combater a hipertensión e para promover o sistema cardiovascular. A infusión pode ser administrada soa ou acompañada. Así, as follas de oliveira foron incorporadas no mundo dos téis de herbas, para volverse ingrediente gourmet.

A oliva é posiblemente o produto máis famoso (e merecido) derivado da oliveira, xa que contén cada vez máis propiedades beneficiosas para a saúde. Grazas a el, a oliveira converteuse probablemente nun dos cultivos máis rendibles, ampliando a súa plantación non soa ao Mediterráneo, como é tradicional, senón tamén a outras zonas remotas do planeta como Estados Unidos, Australia ou algunhas zonas de América Latina.

Oliveiras do pazo de Santa Cruz, en Santa Cruz de Ribadulla

Outras curiosidades

A elegancia dos ramos de oliveira ocupou, desde a decoración do lar até máis recentemente, á dos casamentos. Antigas civilizacións mediterráneas xa interpretaban a decoración con ramos de oliveira como algo sagrado e moi especial. Varios séculos despois, a oliveira tornouse nun elemento importante en moitos casamentos en áreas da Andalucía, Castela e até Madrid.

A antiga **Almazara de Bendilló**, no concello de Quiroga, escenario principal da **Mostra do Aceite de Quiroga**, é a única de Galicia onde se ofrecen demostracións públicas de **prensaxe de aceitunas** ao modo tradicional dende hai máis de 20 anos. O muíño pertenceu á familia de Guillermo Nogueira desde hai varias xeracións. Non se sabe con certeza cando foi construído, pero calcúlase que pode ter en torno a **trescentos anos**. O edificio de pedra que o alberga hoxe foi reconstruído en 1993 respectando a estrutura orixinal.

Tamén houbo almazaras-ou segue habendo, segundo os casos- en lugares como Vilaster, Bendollo, Soldón de Sequeiros, Paradaseca, Albaredos,

Oliveira do Paseo de Alfonso XII en Vigo

Hospital e Vilaverde. No municipio de Ribas de Sil tamén houbo como mínimo unha decena de muíños de aceite. Peites, Figueiredo e Soutordei son algúns dos lugares que compartiron esta tradición. En Montefurado existiron al menos 3 funcionando ao mesmo tempo.

Existen en Galicia 70 topónimos relacionados coas oliveiras, repartidos por diferentes municipios como o de Vigo e en vales como o do Ulla, Xubia e Barcala, onde se concentra o maior número deles.

Árbores senlleiras

No ano 2015 unha das oliveiras do **pazo de Santa Cruz, en Santa Cruz de Ribadulla**, concello de Vedra, gañou o premio AEMO á mellor Oliveira Monumental de España. A formación de oliveiras centenarias do Pazo de Santa Cruz, con máis de 500 exemplares, parece que foi plantada no século XVI, coincidindo coa construción do Pazo, co obxectivo de dividir os terreos de cultivo. O crecemento destes exemplares ao longo do tempo, tomou unha forma moi peculiar, con troncos alargados e máis espigados do normal que gravitan sobre o camiño principal formando unha especie de tunel que semella non ter fin.

A cidade de **Vigo** era coñecida tempo atrás como a "Cidade da Oliva" xa que no atrio da Colexiata de Santa María existía unha oliveira que foi plantada polos monxes templarios, rexedores da Colexiata. A árbore desapareceu no século XIX, o templo foi demolido e sobre él ergueuse un novo, tal e como se coñece na actualidade.

O vigués D. Manuel Ángel Pereyra, recolleu unha das súas ramas e plantouna na horta da súa casa, diante da Porta do Sol. Alí a oliveira conseguiu arraigar e creceu considerablemente ata que en 1932, por mor de cambios urbanísticos, foi trasladada Paseo de Alfonso XII onde se atopa na actualidade. A oliveira de Alfonso XII forma parte do escudo da cidade.

O cemiterio de Andina en Padrón

posúe un conxunto formado por catro oliveiras, de entre 6 e 10 metros de altura, situadas a carón do seu muro de cerramento. Con troncos retortos, sinuosos, copas irregulares e desequilibradas e mesmo con ramiñas secas e síntomas de defoliación, forman todas un harmonioso conxunto de gran fermosura. Baixo un deles atópase a sepultura de Camilo José Cela (Iria Flavia, 1916 – Madrid, 2002).

*O simiterio da Adina
n'hai duda que é encantador,
cos seus olivos escuros
de vella recordazón.*

*Moito te quixen un tempo,
simiterio encantador
cos teus olivos escuros
máis vellos que os meus avós*

(Rosalía de Castro)

OS FAROS E OS FAREIROS

Autor: Xosé Lois Ripalda

HISTORIA DOS FAROS

Os primeiros homes que sucaron os mares nos albores da navegación malia coñeder os accidentes da costa como enseadas cabos ou picos a monotonía de certas zonas lle semellaban todas iguais por mor da súa uiniformidade polo que a súa identificación non era doada sendo de obriga construír puntos de referencia diferenciados entre si que sinalizasen o terreo e se deixasen ver na distancia. Conforme o home do mar se facía máis habelencioso a necesidade de orientación noa viaxes noctegas esixía a presenza de sinais luminosas que dende terra se facían con cacharelas acendidas nos puntos elevados da costa ou sobre a torre que constituían as marcas de orientación durante o día O desenvolvemento do comercio por mar se fixo fundamental para manter a existencia das grandes cidades da antigüidade e obrigou a facer máis seguras as costas conservando as torres e mantendo acendidas as fogueiras polas noites.

As primitivas sinais marítimas se ubicaban nos puntos máis elevados da costa e dicir os lugares máis batidos polo vento Por esta razón axiña a

Faro da Torre de Hércules

torre que orientaba durante o día albergou no seu interior a chama que guiaba durante a noite. Así estas estruturas melloraron coa navegación e as necesidades dos mariños. Os romanos deron importante pulo a estas construcións que izaron por todo o Mediterráneo acadando erguer máis de vinte. En Galicia é a Torre de Hercules, na que ao ir dos anos se fixeron modificacións no interior a medida que os avances técnicos modernizaron as instalación das lentes, é un exemplo. Porén a evolución destas edificacións desapareceu por completo coa caída do imperio romano ata o punto que na Idade Media non só se construíu ningunha senón que se estragaron as que había, de xeito que nen sequera se nomeaban coa palabra faro e se depois foi

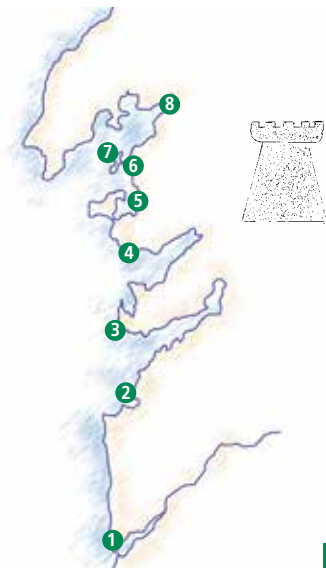
posíbel se debeu a sona que acadou unha destas torres situada na illa de Faro fronte a cidade de Alexandría que foi prototipo de todos os faros. A partires de finais do século XVIII e principios do XIX cando se ergueron

os faros máis salientábeis do mundo sobre esgrevios cantís e no medio do océano. Non obstante houbo que agardar ata o remate do século XX para que os faros coñecesen avances tecnolóxicos significativos.

HISTORIA DOS FAROS EN GALICIA

Galicia con máis de 1500 quilómetros de costa requintada ten máis dun cento de luces en cor branco verde ou vermello que axudan aos mariñeiros atopar o camiño que os leve ao agocho dos peiraos, A orixe dos faros en Galicia hai que procurala nos "Fachos" que eran torres onde se acendian fogueiras coa fin de avisar as xentes dos ataques dos piratas e países nórdicos que a cotío invadían as costas de Vigo, Pontevedra, Vilagarcía de Arousa ou Baiona onde se

presentou o corsario Francis Drake dando lugar a unha alarma xeral en todas as vilas ao pe das rias. Destes fachos apenas hai trazas, se distribuin nos seguinte lugares na Garda houbo dous un no monte Santa Tegra, que anunciaba aos mariñeiros a foz do río Miño e outro o Atalaia no lugar do mesmo nome, Monteferro que se ergueu no sitio que ocupaba sun monumento aos mariñeiros, o facho de Donón en Cangas que dominaba o paso entre as Illas Cies e de Ons, a torre da Lanzada en Sanxenxo, a torre de San Sadurniño en Cambados, a torre de Calogo en Vilanova de Arousa, a torre de Aroza

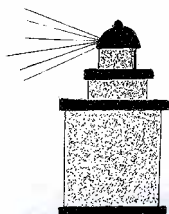

FACHOS DE GALICIA

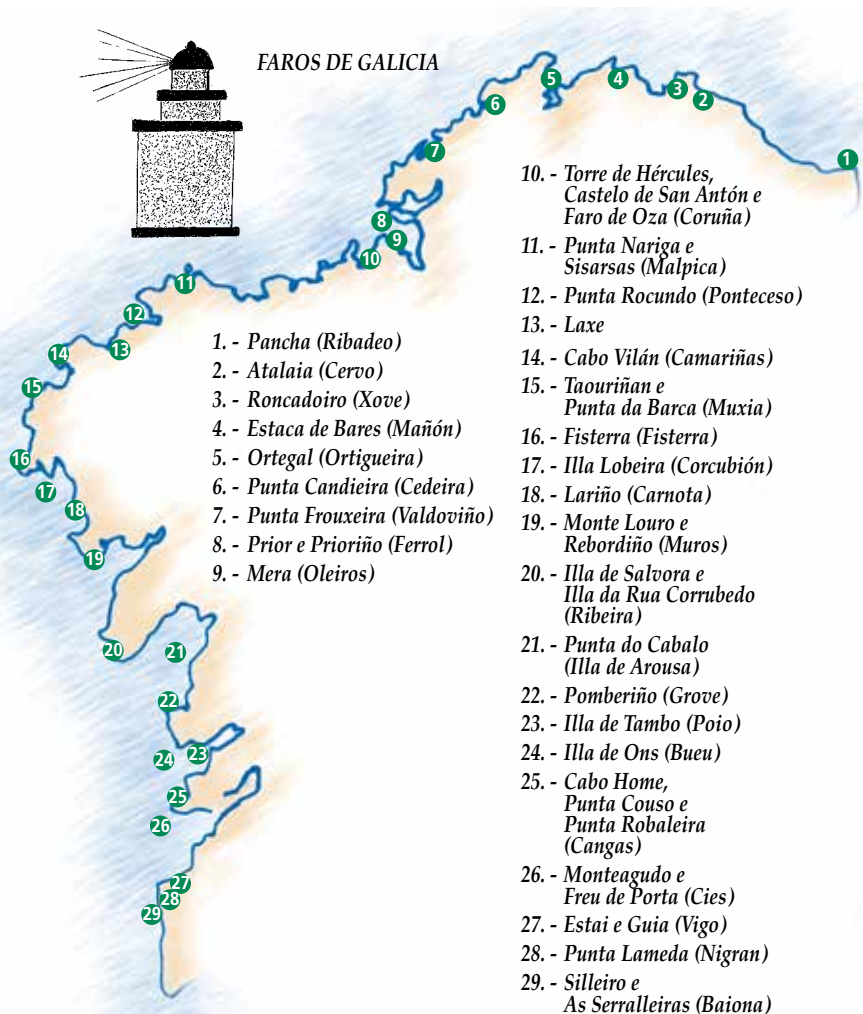
- 1 - *Atalaia, Sta. Tegra (A Garda)*
- 2 - *Monteferro (Canido)*
- 3 - *Donón (Cangas)*
- 4 - *A Torre da Lanzada (Sanxenxo)*
- 5 - *A Torre de San Sadurniño (Cambados)*
- 6 - *A Torre de Calogo (Vilanova de Arousa)*
- 7 - *A Torre (Illa de Arousa)*
- 8 - *As Torres do Oeste (Catoira)*

na Illa de Arousa e as torres do Oeste en Catolra. Hoxe en día se izan sobre as esgrevias costas de Galicia un número considerábel de faros, dende a

foz do río Miño ata Ribadeo, tenxidos de vermello sol do solpor, como unha vella estaca cravada no corazón das nosas costas.

FAROS DE GALICIA

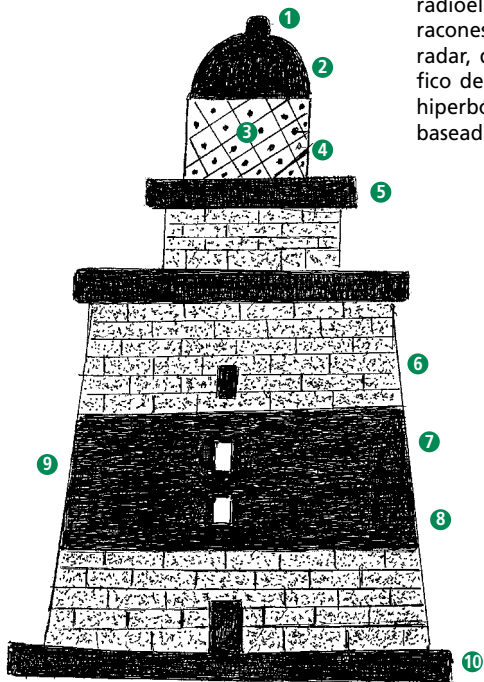
1. - Pancha (Ribadeo)
2. - Atalaia (Cervo)
3. - Roncadoiro (Xove)
4. - Estaca de Bares (Mañón)
5. - Ortegál (Ortigueira)
6. - Punta Candieira (Cedeira)
7. - Punta Frouxeira (Valdoviño)
8. - Prior e Prioriño (Ferrol)
9. - Mera (Oleiros)

10. - Torre de Hércules, Castelo de San Antón e Faro de Oza (Coruña)
11. - Punta Nariga e Sisarsas (Malpica)
12. - Punta Rocundo (Ponteceso)
13. - Laxe
14. - Cabo Vilán (Camariñas)
15. - Taouriñan e Punta da Barca (Muxia)
16. - Fisterra (Fisterra)
17. - Illa Lobeira (Corcubión)
18. - Lariño (Carnota)
19. - Monte Louro e Rebordiño (Muros)
20. - Illa de Salvora e Illa da Rua Corrubedo (Ribeira)
21. - Punta do Cabalo (Illa de Arousa)
22. - Pomberriño (Grove)
23. - Illa de Tambo (Poio)
24. - Illa de Ons (Bueu)
25. - Cabo Home, Punta Couso e Punta Robaleira (Cangas)
26. - Monteagudo e Freu de Porta (Cies)
27. - Estai e Guia (Vigo)
28. - Punta Lameda (Nigrán)
29. - Silheiro e As Serralleiras (Baiona)

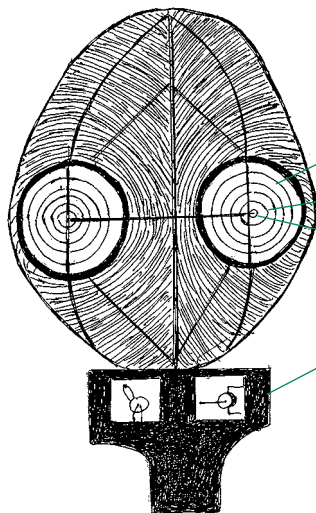
Os faros presentan semellanzas entre uns e outros na súa estrutura composta de base torre e a cúpula. Non obstante si se poden diferenciar pola súa ubicación así están os faros en terra nos que hai que considerar os que avisan dun perigo como os arrecifes ou marea baixa e os que protexen un peirao. Outros tipos son os ubicados no medio das augas enriba dunha plataforma, e os que se erguen nas illas, a entrada das rías, dos que temos moitos exemplos en Galicia.

As señais marítimas se clasifican en visuais dotadas de luz ou sin ela, acústicas que se basean na emisión de sons e radioeléctricas que empregan a emisión ou recepción de sons mediante ondas electromagnéticas. Nas señais visuais hai que considerar as do día pola que destacan pola súa cor e forma e as da noite pola cor dos refachos de luz. As señais acústicas son as transmitidas por campás, canonazos, asubios ou sereas mediante o paso do aire comprimido por unha buguina. Entre as señais radioeléctricas están, radioforas, racones, intisificador de branco de radar, dispositivo de control de tráfico de buques, sistema de navegar hiperbólico e sistemas de navegar baseados en satélites.

PARTES DUN FARO

1. - Válvula solar
2. - Cúpula
3. - Vidrieira
4. - Armazón
5. - Baranda
6. - Casa do Fareiro
7. - Recámara
8. - Superficie de Control
9. - Torre
10. - Base

PARTES DUNHA LENTE

- 1 *Círculo dióptico que refracta a luz*
- 2 *Círculo catadióptico que reflexa e refracta a luz*
- 3 *Anel central onde se enfocan as luces*
- 4 *Máquina de rotación que fai xirar a luz*

A torre dos faros se construían en mampostería ou sillería e tamén cemento armado, en moitos deles as pedras estaban moi ben talladas en zócolos, xambas das portas fiestras cornixas e banzos das escaleiras de caracol. Hai que dicir que a pedra nos faros se deixou de usar dende o derradeiro tercio do século XX. O armazón da lanterna de ferro recobrado de bronce, as xuntas soldadas con estaño que se axustan con parafusos de cobre, sendo a cúpula da lanterna de cobre vermello laminado e os bastidores das vidrieiras tamén de bronce. As ferramentas das que se vale o fareiro para o seu funcionamento son os combustíbeis que ao ir dos anos pasaraon por moitos trocos. Así en principio se usou a

leña que requería un gran esforzo o transportala ata ao pé do faro e logo subíala ata a lámpada.

O carbón aínda que nontivo moita aceptación porque producía moito fume sendo escasas as labaredas isto daba lugar a que impedise ser esculcado dende lonxe en días de treboada ou de mesta brétema Aceite que tiña distinta orixe así se empregaron aceites vexetais como o de colza cachuete coco e oliva, tamén de animais como balea e tucíño de cocho, minerais como a parafina. O petróleo que ao comezar a utilizarse arrumbou o uso do aceite. Gas que apanas se usou, e na actualidade enerxía eléctrica e paneis solares. Hai que dicir que os faros galegos se teñen alimentado por tres galegos fundamentais: o vapor de petróleo a presión, o acetileno e a electricidade O vapor de petróleo utiliza-

do só nos faros habitados das illas ubicados nas illas de Sisargas Ons e Salvora. O acetileno usado principalmente nos faros automatizados, con válvulas solares queos encenden cando baixa a luz do día, e a electricidade nos faros principais como Bares, Prior, Hércules Vilano, Finisterre Corrubedo e Silheiro cuestión moi importante para o correcto funcionamento e un maior rendemento do aparato. Para que todos os componentes podan xirar e den así a aparencia característica que son os agochos de luz que identifican na noite a un faro de outro, hai que dar conta cada día a un peso motor.

O acetileno mantén dous tipos de lámparas. Unha chama espida a chama AGA e outra na que a mesma chama está recibida por un capillo. Este tipo de lámparas se instalan

nos faros e balizas automáticas ou gas acetileno que está esluído en acetona para podelo manexar sen perigo e antes de saír pola boquilla pasa por un acumulador que frea a elevada presión a que se somete. Dende os depósitos o gas atravesará por unha serie de condutos ata chegar a lanterna, onde unha válvula solar estrangula a súa saída. Cando a luz do día baixa e chega a escuridade a válvula deixa de pasar o gas e unha chama piloto que está deseguido en funcionamento acende a lámpara. Cando chega a mañá ou se retira a brétema, o cilindro da válvula impide o paso do gas co que a fonte de luz se apaga.

Faro de Punta Nariga

TECNICAS UTILIZADAS PARA O MANTEMENTO DOS FAROS AO IR DOS ANOS

Ata a chegada do século XII non se produciron adiantos significativos nos faros pois non eran nada máis que un torreón cunha plataforma superior na que se encendían fogueiras de leña, carbón, alcatrán ou brea entre outros combustíbeis. Despois se pasou a unha lanterna na que se colocaban lámparas de aceite ou sistema con mechas introducidas en sebo. A principios do século XVIII aparecen as lanternas metálicas que

resistían mellor a calor das chamas. Foi a finais do devandito século cando os avances foron salientábeis mediante a utilización de lámpadas compostas dun quinqué rodeada de reflectores parabólicos de metal bruñido que foi o primer sistema de rotación empregado. Non obstante no século XIX a iluminación dos faros deu un gran paso coa invención de lentes escalonadas compo-

Faro da Illa de Tambo

tas por unha lente central rodeada por unha serie de aneis prismáticos concéntricos de pouco espesor que concentraban e intensificaban o feixe de luz. No ano 1920 se ideou unha unha lámpada que producía

escintileos automáticos que podían ser xiratorios grazas a presión dun gas. De aquí ata o fornecemento eléctrico pasando dos primeiros cableados a xeneradores electrónicos e as placas solares.

Os faros sempre estiveron rodeados de misterio e de encanto e non o foi menos os encargados de acender estas estrelas da costa que os cuidaban día e noite. A vida destes homes se resume nunha frase que pronuncia da por un deles ao dicir "Vivimos dentro das entrañas dun animal de pedra". As súas xornadas de trábalo transcorrían monótonas só co único afán de manter un aparello que fose quen de avisar dos perigos da costa aos mariñeiros cando a visibilidade era escasa. Eles acendían as luces, vixiaban o alumeado cuidaban da limpeza de todos os enseres do faro. A soidade era grande sobre todo para aqueles que vivían nos faros erguidos no medio do mar porque ao alporizarse quedaban incomunicados, ao non era doado achegarse a eles, e cando as treboadas se prolongaban sufrían a falta de fornecemento dos alimentos. Moitas veces tiñan que acudir en axuda dos mariñeiros que naufragaban ao pé do faro.

Faro de Ponte a Barca

A soidade dos fareiros era menor cando vivían coa súa familia ou con varias no mesmo faro entón tiñan servizos compartidos. Tamén os situados na costa algúns posuían edificios adosados ou pequeno horto que cultivaban o mesmo que animais que criaban. O que non ocorriá noutros países como Francia, por medo a debouras, non se permitía a estancia da familia do fareiro o que aumentaba a soidade. As familias en principio no faro tiñan dependenciaS comúns como a cociña eos aseos despois xa se fixeron estancia completamente independentes

A aurea romántica que de sempre tiveron os fareiros desapareceu, a súa imaxe de homes curtidos polo sol o mar e o vento con xerse de colo alto, botas grandes, pantalóns de pana pucho de la e cubrindo todo un chubasqueiro apandando con máis dun milleiro de treboadas, hoxe en día non é mais que o recordo. Os tempos avanza e con eles a tecnoloxía desbotou aquela figura romántica e ao mesmo tempo admirada dos fareiros.

Refrans

REFRÁNS EN RELACIÓN COS ATRANCOS

- ↻ De día os faros teñen que loitar contra brétema da invernia.
- ↻ Os grandes vagallóns baten sen compaixón os muros do torreón.
- ↻ Facer un faro no medio do rochedo mete medo.
- ↻ Os faros defenden aos mariñeiros dos farallóns igual que un dragón.
- ↻ A cotio o faro loita contra a invernia.

REFRÁNS RELACIONADOS COS MARIÑEIRO

- ↻ O cruceiro protexe ao camiñante e o faro ao navegante.
- ↻ Non hai luz tan benzoada para o mariñeiro que a do faro.
- ↻ Para os mariñeiros de Galicia os faros son unha ledicia.
- ↻ A gaita é alegría para o gaiteiro e o faro para o mariñeiro.
- ↻ Os mariñeiros andan a procura do faro cando o mar perde a cordura.
- ↻ O cruceiro é unha ledaiña na encrucillada para o andarego, como é o faro para o mariñeiro na marexada.

REFRÁNS QUE SE REFIREN DE FORMA DIRECTA AO TORREON

- ↻ Faro averiado barco estragado.
- ↻ No faro atopa avio o navio.
- ↻ O faro é un sentinela que nunca o posto abandona.
- ↻ O faro no mar faime soñar.
- ↻ Faro grande adalíz que ao mariñeiro fas feliz.
- ↻ Ao pé do faro de Laiño coñecín ao meu amorciño.
- ↻ A cebola crua e para faros o da Rua.
- ↻ Faro Vilán un Polifemo grandioso e ferrmoso.

REFRÁNS RELACIONADOS COS FAREIROS

- ↻ O torreiro considera ao seu faro a carón do mar como o seu lar.
- ↻ Os fareiros pasan por situación cheas de emocións nos seus torreóns.
- ↻ Con decisión cuidan os fareiros o torreón.
- ↻ O fareiro e rei caroyal no seu faro ancestral.
- ↻ O vento e as gueivotas son para o fareiro amizade na súa soidade.
- ↻ O fareiro e un campeón a espreita no seu torreón.

REFRÁNS QUE LEMBRAN A LUZ DO FARO

- O sol é a luz que guía aos mariñeiros durante o día, a lúa durante a noite e noite e día os faros.
- O faro gran candil que alumea o cantil.
- Lume na lareira, pan na artesa e luz do faro na mar tesa.
- A luz do faro na abra e a máis desexada.
- Faro xigantesco vagalume que aos barcos alumea.
- A luz do faro na inquendanza sempre é unha esperanza.
- A luz do faro é unha fogueira que arde igual que os toros na lareira.
- A escuridade non reina ao pé do faro.

Faro Cabo Vilano

Adiviñas

- Non son barco / non son vela / e no medio do mar estou
- Que cousa é cousa / que nunca cambia de lugar / e axuda aos homes na mar.

Ditos

- Ser como a luz do faro que chega a distancia.
- Dar a felicidade debe de ser o noso faro.
- Que a túa vida sexa como o escintilio do faro na noite.
- Se melloras a mente serás o teu propo faro.

Cantigas

- Os mariñeiros a piques de naufragar / a súa ledicia e grande/ao ver que o faro os vai socorrer / para o seu contento / atopan nos faros a luz / que os salve en boa hora.
- Os mariñeiros están en perigo no mar / chegar ao peirao con ben / grazas ao faro / é o que a todos convén.
- Cando a brétema e a chuvia /difuminan as formas no mar / de súpeto aparece a luz do faro / que clarexa o horizonte / traendo alegría para os navegantes.
- Non hai casa de aldea / sen hórreo ao seu carón / encrucillada sen cruceiro / faro no espigón / ou na punta do malecón.
- Son centinelas os faros / que guindan a cotio / os seus raios /vagalumes do mar / na noite cerrada / sorte benzoada / para os mariñeiros / por luz tan benadada.
- Non hai aldea sen unha fonte / río sen unha ponte / e costa que non sexa alumeadada/ con luz de faro escintilada.
- O fareiro vive dentro / dun animal de pedra / en completa soidade / só atricada polo axirio dos gueivotas / e os alporizados vagallóns / contra os muros do torreón.

Faro da illa de Ons

- O fareiro é dunha torre capitán / que ten cada día da súa man /para cuidala con afán.
- O faro no medio do mar /nas arredadas illas/no outeiro ou rochedo /coa súa escintilante luz / aos que están a navegar quere axudar.
- Esta a noite cerrada / pola mesta brétema /non hai estrelas no ceo / nin brilla o luar / A xente está amerceada/de xamacar tanta treboada / e dos ceos atoldados / de súpeto surxe / a luz do faro sempre albendradora /Os mariñeiros ao peirao /están a voltar onde os agarda /a lumieira salvadora.

Lenda

Leandro xoven grego de Abidos namorouse de Heros sacerdotisa de Adfrodita na costa de Tracia a beira contraria do Helesponto. A distancia entre as dúas cidades pola parte máis angosta, do devandito estreito, é duns 1500 metros. Heros correspondía aos amores de Leandro non así a familia pola súa condición de sacerdotisa. Non obstante ambos non estaban dispostos a renunciar ao seu amor e acordaron verse todas

as noites nunha torre na que Heros ascendía unha fogueira que alumase a Leandro cando atravesaba o Helesponto. Porén unha noite se apogou a cacharela e o xoven falto de luz non deu atopado a beira e esgotado

Faro Cabo Silleiro

morreu afogado. Ao vindeiro día o corpo de Leandro apareceu na costa guindado polos vagallóns. Heros ao ver o cadáver dende a torre se guindou ao mar morrendo tamén.

Conto

Un enxeñeiro quixo desafiar ao mar construindo unha torre contra a que nada puidesen facer as treboadas do mar. Unha vez rematada a obra decidiu comprobar a fortaleza da torre e dende o alto agardou un deses días nos que o mar se alporiza e así nunha ocasión o ceo cubriuse de negros buzarróns que deixou caer cantidade de auga ao mesmo tempo que os vagallóns petaban contra os muros

da rexa torre. O enxeñeiro dende o alto do edificio guindaba grandes gargalladas porque se sentía seguro ao ver que o mar nada podía facer contra a fortaleza construída. Malia cando de novo voltou a calma do faro non quedaba nin as trazas porque a treboada o engulira todo. O enxeñeiro fixo algo que endexamais se lle ocorrería a un mariñeiro o non respetar ao mar.

NOVO CERTAME CONVOCATORIA ANO 2023

TEMA: "O oficio de latoeiro"

SYNGENTA, continuando coa tradición deste "Almanaque" de rescatar anacos da cultura Noroeste, establece para este ano un novo certame dotado cun **PREMIO DE 750 €** ao mellor traballo sobre "O oficio de latoeiro".

O traballo gañador publicárase na próxima edición do "Almanaque agrícola ZZ".

BASES DO CERTAME

- 1) Poderán participar todas as persoas que o desexen, agás os distribuidores e da compañía e os seus familiares directos.
- 2) Os concursantes deberán enviar os seus traballos a **Syngenta España SAU, A Relva, s/n, 36400 O Porriño (Pontevedra)**. Referencia "CONCURSO" antes do 15 de outubro de 2023. Os traballos achegados non serán devoltos e a compañía poderá empregarlos para outras publicacións da mesma.
- 3) Os traballos han de estar redactados no idioma galego normativo, cunha extensión máxima de seis follas con letra e espazo normal, sendo tamén necesario remitilos á empresa nalgún soporte informático (e-mail, memoria portátil, ...). Admitíranse traballos informáticos, que serán enviados á ligazón contacto. marketing@syngenta.com, e deberán versar sobre os seguintes aspectos.
  - Pequena historia dos latoeiros.
  - Os latoeiros en Galicia.
  - Fabricación de unha folla de lata.
  - Materiais e ferramentas.
  - Maquinaria usada polos latoeiros.
  - Útiles e artigos creados polos latoeiros.
  - Refráns, cantigas, ditos lendas e pequenos contos.

Nota: no apartado gráfico valoráranse só gráficos ou debuxos inéditos, non admitíndose fotografías baixadas de internet.

- 4) O xurado que outorgará o premio ao mellor traballo estará composto por persoal de SYNGENTA coñecedor da cultura galega, e o seu veredicto darase a coñecer a partir do 1º de novembro de 2023.

Taegro®

Naturalmente protexido

O novo biofungicida natural e sostible para o control preventivo de oídio e botritis en viña e uva de mesa, sen prazo de seguridade nin LMR

 Taegro®

syngenta®

© 2021 Syngenta. Todos os dereitos reservados.

™ y © son marcas comerciais do Grupo Syngenta.

Use os produtos fitosanitarios de maneira segura.

Lea sempre a etiqueta e a información sobre o produto antes de usalo.

®

As novas Castas de Vide

A variedade “Albilla do Ávia”

Sinonimias: Albillo

1. Antecedentes

García de los Salmones (1914) cítala como cultivada na parte oriental da rexión, mentres que o Catastro Vitícola de 1983 indica o seu cultivo nos municipios de Beade e Cenlle na DO Ribeiro.

2. Situación actual

Esta variedade está considerada baixo a categoría de autorizada na DO Ribeiro, aínda que actualmente non consta no Rexistro de variedades de vide comercializadas. Localizáronse escasos exemplares formando parte de parcelas plurivarietais na DO Ribeiro. Actualmente hai algunhas plantacións monovarietales desta variedade.

3. Valoracións sobre o seu cultivo

Variedade de brotación tardía e maduración moi tardía. Produce viños cunha graduación alcohólica, en condicións óptimas de maduración, arredor do 14, 4% e cunha acidez preto do 6, 4 (g/L). Estudos analíticos comparativos entre este cultivar e o cultivar treixadura mostran que ambos os dous presentan matices similares.

4. Descrición morfolóxica

Pámpano novo

O pámpano novo presenta a extremidade aberta con peluxe tombada de densidade baixa e pigmentación reberetada de intensidade media. A cara dorsal do entrenó é verde e vermella, mentres que a cara ventral é verde, ao igual que a cara dorsal e ventral dos nós. As xemas non presentan pigmentación antociánica.

Folla nova

A folla nova é bronceada con peluxe tombada de densidade media.

Folla adulta

A folla adulta de cor verde media presenta tamaño medio e forma pentagonal, con tres lóbulos; peluda, con densidade baixa de pelos tombados entre os nervios principais do envés do limbo e de pelos ergueitos sobre os nervios principais; perfil alabeado; limbo con avultamento e inchazón de intensidade débil; presenza de pigmentación antociánica sobre os nervios principais do envés do limbo que alcanza a primeira bifurcación; dentes de lados rectilíneos, de lonxitude media en relación á súa anchura; seo peciolar con lóbulos medio superpostos e coa base en forma de V; seos laterais superiores abertos coa base en forma de V; peciolo lixeiramente máis curto que o nervio principal.

Acio

O acio é cónico, de lonxitude e compacidade media e con presenza de 1 ou 2 ás. O pedúnculo é de lonxitude curta.

Bago

O bago de cor verde amarela presenta forma elíptica curta.

Descrición tomada da:

A colección de vides da estación de viticultura e enoloxía de Galicia Consellería do medio rural – Xunta de Galicia.

Agradecimento:

Adega Manuel Formigo
(Beade, Ourense).

Boa uva, **bo** viño

O teu mellor aliado fronte á botrite e asperxilo

Ao final, o que de verdade importa é a calidade

syngenta.

© 2018 Syngenta. Todos os dereitos reservados.
™ y ® son marcas comerciais do Grupo Syngenta.
Use os produtos fitosanitarios de maneira segura.
Lea sempre a etiqueta e a información sobre o produto antes de uso.

O TEMPO

No enceto do mes, as xeadas serán dabondo, os carambelos pendurarán dos beirados dos tellados e haberá lazo en camiños e congostras. As néboas noitébregas e da mañá faranse notar. O vento será do nordés e, por tanto, frío. Contra mediados de mes poida que haxa algunha chuveira, aínda que non durará moito. Malia todo, haberá días de ceo nidio e conxumineiras raiolas de sol, malia que cativas. En certas bisbarras caerá algunha que outra nevada que non callará. O mar amosarase teso.

"Xeada de xaneiro, neve de febreiro, trebón de marzo, chuva de abril e vendaval de maio, ano cabal che traio"
"Pito de xaneiro vai coa súa nai ao poleiro"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	13,1	2,2	7,2	16	149,9
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	11,1	4,6	8,0	18	299,9
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	10,7	1,2	5,2	12	83,7
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	12,4	6,3	9,2	14	120,0
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	10,0	2,9	6,1	7	89,3
	Ourense (2005-2022)	12,2	1,4	5,5	6	70,7
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	12,0	0,2	5,0	12	129,3
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	13,4	7,1	10,1	9	112,5

1 D. **Nai de Deus.** S. María.
1953. Publícase o primeiro número do Almanaque agrícola ZZ. Sempre en idioma galego normativo, é un manual agrario de carácter técnico, etnográfico, e con diversos contidos vencellados a sabiduría popular. 100.000 exemplares de tirada anual.

2 L. Ss. Basilio; Gregorio.

3 M. S. Xenoveva.

4 M. Ss. Iolando; Rigoberto.
1882. Sae á rúa o primeiro número de La Voz de Galicia.
1922. Pepe Da Pena (José Cerviño García), morre en Cotobade, un dos mellores santeiros (construtores de cruceiros).
1977. Lei sobre a reforma do Rexistro Civil para traducir os nomes propios ó galego.

5 X. S. Emilia.
1976. Créase o Consello de Forzas Políticas.

6 V. **A Epifanía. Os Santos Reis, Melchor, Gaspar e Baltasar.**
Ss. Wilma; Melanio.

7 S. S. Raimundo.
1950. Morre Castelao en Bos Aires.

Lúa Chea

8 D. **Bautismo do Señor**
Ss. Luciano; Eladio.
1979. Fúndase en Barcelona Edicións Sotelo Blanco.

9 L. S. Lucrecia.

10 M. S. Gonzalo.

11 M. S. Alexandre.
1533. A Xunta de Goberno do Novo Reino de Galicia acorda aumentar dúas provincias: A Coruña e Tui.
1859. Nace en Carballo Alfredo Brañas.

12 X. S. Xulián.
1912. Nace en Celanova o escritor Celso Emilio Ferreiro.

13 V. S. Hilario.

14 S. S. Félix.

15 D. Ss. Raquel; Amaro.

Cuarto Minguante

16 L. S. Marcelo.

17 M. Ss. Antón Abade; Guido.

18 M. Ss. Prisca - Priscila.

19 X. S. Mario.

20 V. Ss. Sebastián; Fabián.
1765. Inaugúrase na Coruña a Academia de Agricultura.

21 S. S. Inés.

Lúa Nova

22 D. Ss. Laura Vicuña; Vicente.

23 L. S. Virxinia.

24 M. S. Francisco de Sales.

25 M. S. Elvira.

26 X. Ss. Timoteo; Tito; Guimara; Ansurio; Viliúlfo.

27 V. Ss. Ánxela Merici.

28 S. S. Tomé de Aquino.
1731. Primeira sesión da "Academia Literaria Compostelana", presidida por Pablo Mendoza de los Ríos.
1902. Nace o pintor Urbano Lugrís.

Cuarto Crecente

29 D. S. Valerio.
1899. Nace en Rianxo o escritor Rafael Dieste.
1930. Morre o poeta Manoel Antonio.

30 L. S. Martiña.
1886. Nace en Rianxo Alfonso Daniel Rodríguez Castelao.

31 M. Ss. Xoán Bosco; Marcela.
1809. Ocupación de Vigo polas tropas francesas.
1820. Nace en Ferrol Concepción Arenal.

Febreiro

O TEMPO

Nos primeiros días do mes presentaranse bategadas como consecuencia dos buzarrs rou-sados polo vento procedentes do Atlántico, rispotos e refoleados, que darán lugar a chuvias, aínda que non serán tan escasas coma no mes anterior. A maioría dos días amosaranse con ceos toldados. En fin, un mes tarabeiro, que nin dura nin quenta nin aluma; igual ca un vello candil. Os días lumbrigarán con xeadas e forte friaxe. Nos curutos dos montes dalgunchas bisbarras caerán nevadas illadas. Mais non todo será negativo, pois haberá días calmos e temperados que alternarán con outros encuruxados. O mar será de vaga.

"Dure a mala veciña como neve en febreiro"
"En febreiro mete obreiro"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

						
	Estación de recollida de datos y media anos	Temperatura media das máximas (°C)	Temperatura media das mínimas (°C)	Temperatura media do mes (°C)	Días de choiva	Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	16,4	4,4	10,0	8	72,2
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	12,6	4,3	7,7	13	222,1
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	15,4	1,4	7,6	6	63,8
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	15,7	6,8	11,0	6	55,5
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	14,3	5,2	9,2	5	57,9
	Ourense (2005-2022)	17,5	2,7	8,9	4	42,5
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	14,8	1,1	7,7	8	75,2
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	15,3	7,9	11,3	8	61,3

- 1 M.** S. Severiano.
- 2 X.** S. Candeloria. *Presentación do Señor.*
- 3 V.** Ss. Brais; Óscar; *Francisco Blanco*.
1807. *Nace en Ferrol o pintor Pérez Villaamil.*
- 4 S.** S. Xilberte.
1135. *Fundación do mosteiro de Aciveiro (Forcarei).*
1864. *Nace en Betanzos Salvador Cabeza De León.*
1893. *Morre en Vigo Concepción Arenal.*
- 5 D.** **Domingo de Septuaxésima.**
S. Ádega.
-
Lúa Chea
- 6 L.** Ss. Doris; Paulo Miki.
- 7 M.** S. Gastón.
1876. *Primeiro número da publicación O Tío Marcos da Portela, totalmente en galego, dirixido por Valentín Lamas Carbajal.*
- 8 M.** Ss. Xerome Emiliano; Xacoba.
1835. *Nace en Ponteceso o escritor Eduardo Pondal.*
- 9 X.** S. Rebeca.
- 10 V.** S. Escolástica.
1810. *Motín obreiro en Ferrol capitaneado por Antonia Alarcón.*
1890. *Naufraxio do buque inglés The Serpent ó carón do Cabo Vilán.*
- 11 S.** Nosa Señora de Lurdes.
1885. *Nace na Coruña o escritor Wenceslao Fernández Flórez.*
- 12 D.** S. Pamela.
- 13 L.** S. Beatriz.
-
Cuarto Minguante
- 14 M.** Ss. Cirilo; Valentín.

- 15 M.** Ss. Fausto; Xurxa.
1765. *Sae á rúa o xornal La Región.*
1944. *Constitución do Instituto de Estudos Galegos Padre Sarmiento.*
- 16 X.** S. Samuel.
- 17 V.** S. Aleixo.
- 18 S.** S. Bernarda.
- 19 D.** S. Álvaro.
1949. *Fundación de Cerámicas do Castro.*
- 20 L.** S. Clodio.
-
Lúa Nova
- 21 M.** **Martes de Entroido.**
S. Severino.
1900. *Morre en Compostela Alfredo Brañas, político e economista.*
- 22 M.** **Mércores de Cinza.**
Ss. Eleonora, Nora.
- 23 X.** S. Florencio.
1908. *Nace en Botos (Lalín) o pintor José Otero Abeledo "Laxeiro".*
- 24 V.** Ss. Rubén; Serxio.
1837. *Nace en Santiago Rosalía De Castro.*
1985. *Comeza a emitir a Radio Galega.*
- 25 S.** Ss. Néstor; Sebastián de Aparicio.
1861. *Nace en Pontevedra o pianista Carlos Sobrino.*
- 26 D.** S. Augusto.
- 27 L.** S. Leandro.
-
Cuarto Crecente
- 28 M.** S. Román.
1981. *Morre en Vigo o escritor Álvaro Cunqueiro.*

Marzo

O TEMPO

Como ten por vezo este mes, terán lugar as receadas marzadas coas treboadas, saraibadas, chuviares e ventos refoleados. Este mal tempo en certos lugares poderá dar lugar a unha que outra nevada. As noites con xeadas para fastío dos pomares, eixidos e pexegueiros. Nas mañás haberá importantes brétemas. Non obstante, o mes sempre desigual, con ventos frouxos que traerán días temperados. O tempo no mar irá parello co acontecido en terra; é dicir, haberá días que se amose calmo, en troques, noutros, tempestuoso.

"Chuvia en marzo, nin o mexo dun gato"
"Na lúa de marzo, a túa horta saches"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	17,0	3,9	10,5	8	81,3
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	14,6	5,4	9,3	13	220,8
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	16,5	2,8	9,2	9	84,9
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	15,0	7,6	11,4	8	47,6
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	16,5	5,0	10,1	7	79,5
	Ourense (2005-2022)	19,8	4,1	11,1	7	72,9
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	16,2	1,2	8,4	8	101,2
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	16,5	9,0	12,6	8	95,9

1 M. S. Rosendo.
1493. *Arribada da caravela La Pinta ó porto de Baiona, pilotada polo pontevedrés Sarmiento.*

2 X. S. Lucio.
1886. *Nace na Coruña o compositor Eduardo Rodríguez Losada.*

3 V. S. Celidonio.

4 S. Ss. Ariel; Capitón.
1889. *Nace en Cambados o escultor Francisco Asorey.*
1936. *Morre o galeguista Antón Vilar Ponte.*

5 D. S. Olivia.
1888. *Nace en Ourense Ramón Otero Pedrayo.*

6 L. S. Elcira.
1856. *Banquete intelectual de Conxo, con Pondal e Aurelio Aguirre.*

7 M. Ss. Perpetua; Felicidade.
1908. *Morre en Cuba o escritor Curros Enríquez.*
1909. *Nace en Santiago Xosé Mª Castroviejo.*

8 M. S. Xoán de Deus.
1917. *Morre na Coruña Eduardo Pondal.*

9 X. S. Francisca Romana.
1695. *Nace no Bierzo Frei Martín Sarmiento.*

10 V. S. Macario.
1944. *Editase en Bos Aires Sempre en Galiza de Castelao.*
1965. *Morre en Belesar o derradeiro guerrilleiro da Resistencia Galega Xosé Castro Veiga "O Piloto".*

11 S. S. Eulolio.

12 D. S. Norma.

13 L. S. Rodrigo.

14 M. S. Matilde.

15 M. S. Luisa de Marillac.

Cuarto
Minguante

16 X. S. Heriberto.

17 V. S. Patricio.
1960. *Morre en Madrid o pintor Álvarez De Sotomayor.*

18 S. S. Cirilo.
1897. *Nace en Pontecesures o pintor Carlos Maside.*

19 D. S. Xosé.
1847. *Fúndase o "Círculo de Artesanos" a prol do desenvolvemento cultural de Galicia.*

20 L. S. Alexandra.
1886. *Nace en Mugardos o pintor Felipe Bello.*

21 M. S. Uxía.
1874. *Nace na Coruña o músico Andrés Gaos.*

Lúa Nova

22 M. S. Lea.
1992. *Morte do poeta Antón Aviles De Taramancos.*

23 X. S. Dimas.

24 V. Ss. Elba; Catarina de Suecia.

25 S. S. Anunciación.
1990. *Morre en Santiago Ricardo Carvalho Calero.*

26 D. S. Braulio.
1930. *Pacto de Lestrove.*

 Cambio horario
(Adiantarse o reloxo 1h)

27 L. S. Ruperto.

28 M. S. Octavio.
1809. *Os exércitos de Morillo e Cachamuiña liberan Vigo dos Franceses.*
1966. *Morre en Lalín o astrónomo Ramón Mª Aller.*

29 M. S. Gladys.

Cuarto
Crecente

30 X. S. Artemio.

31 V. Ss. Benxamín; Balbina.
1901. *Nace en Pontearreas o escritor Fermín Bouza Brey.*

Abril

O TEMPO

Neste mes ocorrerá de todo, pois pode sorprender con chuvias, treboadas e friaxes, segundo se desenvolva. Pola mañá, cerradas néboas e xeadas. O vento pode traer algunha cebrina de chuvia e ventos fortes, con ceos toldados, dando lugar a chuvieiras -aínda que non a barullo-, que non farán aumentar os encoros nin os ríos sairán dos seus baltróns anegando as terras á súa beira, malia que poucas servirán para manter a lentura da terra. A medida que o mes avance, haberá algunha calor e, contra o final, o tempo será maino. No mar, marusia nuns días e, noutros, calma.

"Labrador, en abril déixate ir ata o meixel"

"A cinco de abril o cuco debe vir, e se non vén, o sete ou o oito está morto"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	17,2	6,0	11,6	14	109,1
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	15,7	6,6	10,7	13	163,1
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	16,8	5,2	10,4	14	128,5
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	15,7	8,8	12,1	13	63,3
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	16,5	5,8	10,4	15	141,1
	Ourense (2005-2022)	19,7	6,5	12,5	13	135,5
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	16,1	3,5	9,6	14	146,5
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	16,4	9,9	13,2	15	190,5

1 S. S. Hugo.
1188. *Inauguración do "Pórtico da Gloria" da Catedral de Santiago.*
1844. *Comeza en Lugo a "Revolución Progresista Galega".*
1917. *Sae á rúa o xornal El Ideal Gallego.*

2 D. **Domingo de Ramos.**
Ss. Xandra; Francisco de Paula.

3 L. S. Ricardo.
1841. *Nace en Santiago o escultor Isidoro Brocos.*

4 M. S. Isidoro.
1284. *Morte de Afonso X o Sabio, creador das Cantigas de Santa María.*

5 M. S. Vicente Ferrer.
1889. *Nace en Lugo o pintor Jesús Rodríguez Corredoira.*
1896. *Nace en Ourense o galeguista Ben-Cho-Shey.*
1897. *Morre na Coruña Francisco de la Iglesia, autor da letra da famosa Alborada de Pascual Veiga.*
1902. *Nace en Pontevedra o pintor Arturo Souto.*
1979. *Morre na Coruña Luís Seoane.*
1926. *Xoaquín Loriga inicia o voo Madrid-Manila.*

6 X. **Xoves Santo.**
S. Edith.

Lúa Chea

7 V. **Venres Santo.**
S. Xoán Bautista da Salle.
1963. *Créase a Fundación Penzol en Vigo.*

8 S. **Sábado de Gloria.**
S. Constanza.

9 D. **Domingo de Pascoa.**
S. Demetrio.
1842. *Nace o compositor Pascual Veiga en Mondoñedo, autor do Himno Galego.*

10 L. S. Ezequiel.
1874. *Nace na Coruña o pintor Francisco Lloréns.*
1976. *Morre en Ourense Ramón Otero Pedrayo.*

11 M. S. Estanislao.

12 M. Ss. Arnaldo; Xulio.
1888. *O químico Antonio Casares e Rodrigo falece en Compostela.*

13 X. Ss. Martiño; Aída.
1840. *Nace en Lugo Juan Montes Capón, un dos mellores músicos galegos de todos os tempos.*

Cuarto Minguante

14 V. S. Máximo.

15 S. S. Crescente.

16 D. **Domingo de Quasimodo - As Pascuiñas.**
S. Flavio.

17 L. Ss. Leopoldo; Aniceto.

18 M. S. Vladimir.
1978. *Constitúese a Xunta de Galicia.*

19 M. S. Enma.

20 X. S. Edgardo.

Lúa Nova

21 V. S. Anselmo.

22 S. Ss. Karina; Señoriña.

23 D. S. Xurxo.

24 L. S. Fidel.

25 M. S. Marcos.
1734. *Nace na Coruña José Andrés Cornide Saavedra.*
1974. *Revolución dos Caraveis en Portugal.*

26 M. Ss. Cleto; Marcelino.
1846. *Mártires de Carral: fusilamento do coronel Solís e os seus compañeiros do alzamento contra o goberno absolutista de Narváez.*

27 X. Ss. Zita; Toribio de Mogrovejo.

Cuarto Crecente

28 V. S. Valeria.

29 S. S. Catarina de Siena.

30 D. Ss. Amador; Pío V.
1963. *Falece en Ourense Vicente Risco.*

Maio

O TEMPO

O mes principiará co agasallo dun tempo moi solermeño, sen moita calor nin friaxe en sobexo; empuriso, non será uniforme, pois no seu decorrer faranse sentir treboadas ou sarabiadas que darán lugar, nuns días, a un ambiente de lentura e frescura e, noutros, a ceo clarexado. Os ceos toldados impedirá que a calor sexa pouca. As chuvias, aínda que non a bao, serán importantes. O tempo nos derradeiros días do mes presentárase coma no seu comezo, de bo tempero. O estado do mar, chan.

"En maio de fame me desmaio"

"Ata o corenta de maio non quites o saio, e se volve a chover, vólveo a poñer"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	20,8	7,6	14,7	8	46,4
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	18,5	8,7	13,3	11	120,3
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	21,3	7,4	14,0	6	31,7
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	17,5	10,2	14,1	7	63,2
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	22,2	8,6	15,0	5	22,0
	Ourense (2005-2022)	25,8	9,1	17,3	3	18,4
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	21,2	5,4	13,6	6	35,3
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	20,0	12,3	16,0	6	45,9

---

1 L. S. Xosé Obreiro.
1880. Nace a primeira publicación periódica de Galicia: El Catón Compostelano.

---

2 M. Ss. Anastasio; Boris.
1988. Morte do escritor Ben-Cho-Shey en Madrid.

---

3 M. S. Santa Cruz.

---

4 X. S. Filipe e Santiago.
1907. Fúndase o Centro Gallego de Bos Aires.

---

5 V. S. Xudit.

Lúa Chea

---

6 S. S. Eleordo.

---

7 D. S. Domitila.

---

8 L. S. Segundo.

---

9 M. S. Isaías.

---

10 M. S. Antonio/a.

---

11 X. S. Estela.

---

12 V. Ss. Pancracio; Nereo.

Cuarto Minguante

---

13 S. Nosa Señora de Fátima.

---

14 D. S. Matías.
1589. O pirata Drake asedia a cidade da Coruña.

---

15 L. S. Isidro.

---

16 M. Ss. Honorato; Eufrasio.
1984. Constitúese a Asociación de Funcionarios para a Normalización Lingüística.

---

17 M. S. Pascual Bailón.
1833. Nace Manuel Murguía en Arteixo.
1863. Edítase en Vigo a primeira edición de Cantares Gallegos de Rosalía de Castro.
1963. A Real Academia Galega institúe o Día das Letras Galegas.

---

18 X. **Ascensión do señor.**
Ss. Enriqueta; Corina.
1916. Créase na Coruña as Irmandades dos Amigos da Fala.
1970. Fúndase o Museo Maside de Arte Contemporánea en Sada.

---

19 V. Ss. Yvo; Yvone.

Lúa Nova

---

20 S. S. Bernardino de Siena.

---

21 D. Ss. Constantino; Trocado.

---

22 L. Ss. Rita; Quiteria.

---

23 M. S. Desiderio.

---

24 M. Ss. Marta Auxiliadora; Susana.

---

25 X. Ss. Beda; Gregorio.

---

26 V. S. Mariana.
1898. Nace en Soutelo de Montes Avelino Cachaifeiro Bugallo, considerado o mellor gaitero de Galicia.

---

27 S. Ss. Emilio; Agostiño de Cantorbery.

Cuarto Crecente

---

28 D. **Domingo de Pentecostés.**
S. Xermán.

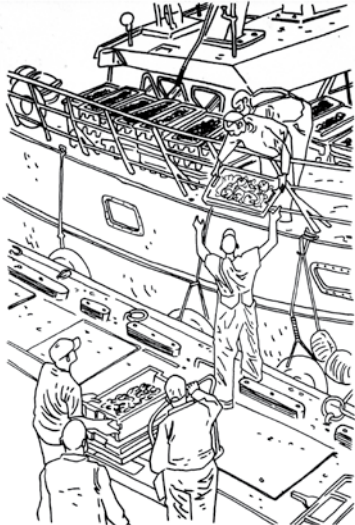
29 L. Ss. Maximiano; Hilda.

---

30 M. Ss. Fernando / Hernán; Xoana de Arco; Lorena.

---

31 M. S. Visitación.
1915. Nace Ramón Piñeira na Láncara.

San Xoán

O TEMPO

No decorrer do mes os ventos cubrirán o ceo de nubes. Non obstante, o sol rematará por imponse ao vasojar todo lixume, rematando coa lentura da terra que, falta de auga, regañará. Os días so-lleiros, polo xeral, dominarán dende o abrete ata o solpor. Aínda que non se desbota algunha chisca de auga, serán moi illadas as chuvias. Os ventos do NE refrescarán o ambiente, ás veces de calor abafante. O mar amosarase calmo.

"Pola noite de San Xoán pon a roupa no teu soán"
"De San Xoán a San Pedro cinco días no medio"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	20,7	10,2	15,6	13	76,1
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	21,0	11,5	15,8	8	81,4
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	22,0	10,4	15,6	7	49,4
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	19,0	13,2	16,1	13	66,7
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	22,4	10,4	15,5	6	44,4
	Ourense (2005-2022)	25,2	11,8	18,3	7	51,1
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	20,4	7,7	14,2	7	45,7
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	19,5	13,6	16,7	9	64,2

- 1 X.** Ss. Xustino; Pedro Vázquez.
1910. *Nace Luís Seoane en Bos Aires.*
- 2 V.** Ss. Marcelino; Erasmo.
- 3 S.** S. Maximiliano.
1876. *Nace en Cambados Ramón Cabanillas.*
1903. *Nace Alexandre Bóveda en Ourense.*
- 4 D.** **Santísima Trindade.**
 S. Frida.
Lúa Chea
- 5 L.** Ss. Bonifacio; Salvador.
- 6 M.** S. Noberto.
- 7 M.** S. Clodio.
1809. *Batalla de Pontesampaio contra as tropas francesas de Ney na que interveu tamén o "Batallón Literario de Santiago".*
- 8 X.** **Santísimo Corpus Christi.**
S. Armando.
- 9 V.** S. Efrén.
- 10 S.** S. Paulina.
 1909. *Nace o poeta Aquilino Iglesias Alvariño en Abadín.*
1958. *Falece o pintor Carlos Maside en Compostela.*
Cuarto Minguante
- 11 D.** Ss. Bernabeu; Trinidad.
- 12 L.** S. Onofre.
1874. *Nace en Vigo o músico e escritor Teodosio Vesteiro Torres.*
- 13 M.** S. Antón.
- 14 M.** S. Eliseo.
1987. *Publicase o primeiro número do "Atlántico Diario".*

- 15 X.** Ss. Leonidas, Manuela.
- 16 V.** S. Aurelio.
- 17 S.** S. Ismael.
- 18 D.** S. Salomón.

Lúa Nova
- 19 L.** S. Romualdo.
- 20 M.** S. Florentino.
- 21 M.** Ss. Raúl; Rodolfo; Luís Gonzaga.
- 22 X.** Ss. Paulino de Nola; Tomé Moro.
- 23 V.** S. Marcial.
- 24 S.** S. Xoán Bautista.
1891. *Xogos Florais do Idioma Galego en Tui, con intervencións de Murguía, Brañas e o bispo Lago González.*
- 25 D.** Ss. Guillermo; Tramunda.
- 26 L.** Ss. Paio; Xoán Tersón.

Cuarto Crecente
- 27 M.** S. Cirilo.
- 28 M.** S. Ireneo.
1936. *Aprobación en plebiscito do Estatuto de Autonomía de Galicia.*
- 29 X.** S. Pedro e Pulo.
- 30 V.** S. Adolfo.

Santiago

O TEMPO

O sol amosarase eschamizante por todo o país. Polas mañás, brétemas que enfurrarán o ceo.

Os cúmulos, en principio mainiños, trocarán en masas chumbeiras por culpa do golfar do

océano. Como consecuencia, poden aparecer treboadas con importante aparato eléctrico. Na metade do mes, o vento nordés poderá traer certa frescura. O mes rematará con bo tempo, en xeral con ceo clarexado con apenas nubes, e, ao deixar de sentirse o vento, a calor volverá a ser de intensa fogaxe. O mar estará calmo na maior parte do mes.

"Se en xullo non trona, fame na aldea"

"En xullo, beber e suar e na sella o fresco procurar"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	25,1	13,5	19,3	5	14,7
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	22,3	13,0	17,7	7	36,9
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	26,5	13,6	19,2	3	26,7
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	22,0	15,9	18,9	6	21,4
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	28,4	13,8	20,0	3	9,8
	Ourense (2005-2022)	31,6	15,8	22,9	2	24,1
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	26,0	11,2	18,5	5	23,1
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	23,5	16,8	19,8	4	19,7

---

1 S. S. Ester.
1824. Nace en Vigo o mariño Méndez Núñez.
1920. Morre na Habana Ramón Armada, fundador de A Gaita Galega, a primeira publicación en galego na América.

---

2 D. S. Gloria.
1861. Celébranse na Coruña os 1os Juegos Florales de Galicia. As súas creacións literarias serán publicados no libro Álbum de la Caridad en 1862.

---

3 L. S. Tomé.
1528. Constitúese en Compostela o Reino de Galicia.

Lúa Chea

4 M. Ss. Sabela; Eliana; Liliana.

---

5 M. Ss. Antón-María; Berta.

---

6 X. S. María Goretti.

---

7 V. S. Fermín.

---

8 S. S. Uxío.
1923. Anxel Casal promove a creación das Escolas do Ensino Galego, ofrecidas polas Irmandades da Fala.
1983. Fúndase o Consello da Cultura Galega.

---

9 D. S. Verónica.

---

10 L. Ss. Elías; Xoán Xacobo Fernández.

Cuarto Minguante

11 M. S. Bieito.

---

12 M. S. Filomena.
1900. Nace en Rianxo o poeta Manoel Antonio.
1906. Morre o compositor galego Pascual Veiga, autor do Himno de Galicia ou a Alborada Gallega.

---

13 X. Ss. Henrique; Xoel.

---

14 V. S. Camilo de Lelis.

---

15 S. Ss. Boaventura; Xulio.
1885. Morre Rosalía de Castro en Padrón.

---

16 D. S. Carme.

---

17 L. S. Carolina.

Lúa Nova

18 M. S. Federico.

---

19 M. S. Arsenio.
1989. Morre o etnógrafo e historiador Xaquín Lorenzo (Xocas).

---

20 X. Ss. Mariña; Xosé M^o Díaz.
1979. Apróbase o decreto polo que o galego pasa a formar parte do sistema educativo galego.

---

21 V. S. Daniel.

---

22 S. S. María Madalena.

---

23 D. S. Bríxida.

---

24 L. S. Cristina.
1985. Primeira emisión da Televisión de Galicia.
1967. Morre o galeguista Lois Peña Novo.

---

25 M. **Santiago Apóstolo.**
813. Descuberta a tumba do apóstolo Santiago polo bispo de Iria Teodomiro.
1965. O xesuíta Xaime Seixas celebra en Compostela a primeira misa en galego.

---

26 M. Ss. Xoaquín; Ana.

Cuarto Crecente

27 X. S. Natalia.

---

28 V. S. Celso.

---

29 S. S. Marta.

---

30 D. S. Abdón e Senén.
1881. Nace en Vigo o xornal La Propaganda, creado por Ricardo Mella para a defensa e ilustración da clase obreira.

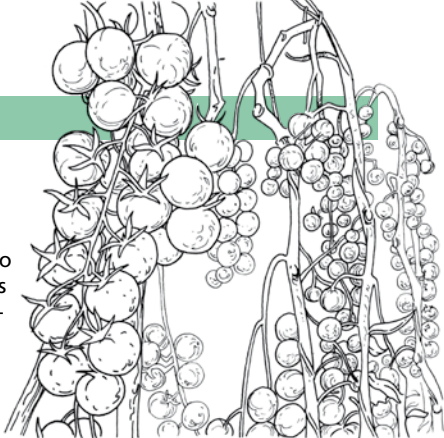
31 L. S. Ignacio de Loyola.

Agosto

O TEMPO

As solleiras aburarán o carrelo e mais os miolos. Os toldados poden aparecer con cariz de treboada que farán que estouren tronadas e alustros, porén con chuvieiras rabenas. Na costa aparecerán néboas ao condensarse o golfar do Atlántico. O mes decorrerá con bo tempo, ventos velaíños e pouca lentura. As represas e o caudal dos ríos verán minguido o contido por mor da continuada estiaxe. O mar, coma no mes precedente, continuará moi chan.

"Chova ou non chova, en agosto rega a horta"
"Agosto enxoiro, castaña no cesto"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	25,5	12,9	19,0	5	38,7
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	23,4	13,1	17,4	7	71,8
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	26,8	13,4	19,1	5	21,3
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	23,4	16,2	19,7	5	49,5
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	27,7	13,7	19,5	5	23,3
	Ourense (2005-2022)	31,1	15,1	22,3	4	23,1
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	25,5	10,8	17,9	4	28,7
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	23,2	16,4	19,6	3	55,8

---

1 M. S. Alfonso María de Ligorio.
1878. *Sae á rúa o primeiro número do xornal El Correo Gallego.*

Lúa Chea

---

2 M. S. Eusebio.

---

3 X. S. Lidia.

---

4 V. S. Xoán María Vianney.

---

5 S. Ss. Osvaldo; Neves.

---

6 D. **Transfiguración do Noso Señor.**

---

7 L. Ss. Sixto; Caetano.

---

8 M. S. Domingos de Guzmán.

Cuarto Minguante

---

9 M. S. Xusto.

---

10 X. S. Lourenzo.

---

11 V. S. Clara de Asís.
1903. *Nace en Lugo o escritor Ánxel Fole.*

---

12 S. S. Laura.

---

13 D. S. Víctor.

---

14 L. S. Alfredo.

---

15 M. **Asunción da Virxe María.**

---

16 M. Ss. Roque; Xema.

Lúa Nova

---

17 X. S. Xacinto.
1908. *Sae á rúa o primeiro número de El Progreso de Lugo.*
1936. *Alexandre Bóveda é fusilado na Caeira (Pontevedra).*

---

18 V. Ss. Helena, Leticia.

---

19 S. S. Mariano.

---

20 D. S. Bernardo.

---

21 L. S. Pio X.

---

22 M. S. María Raíña.

---

23 M. S. Rosa de Lima.

---

24 X. S. Bartolomeu.

Cuarto Crecente

---

25 V. Ss. Luís (rei); Xosé Calasanz; Pedro Vázquez.

---

26 S. Ss. Tareixa de Xesús; César.
1990. *Morre o galeguista Ramón Piñeiro.*

---

27 D. S. Mónica.

---

28 L. S. Agostiño.

---

29 M. Ss. Xoán Bautista; Sabina.

---

30 M. Ss. Donato; Ero.
1879. *Créase o Centro Gallego de Montevideo.*

---

31 X. S. Ramón.
1979. *Morre en Vigo o escritor Celso Emilio Ferreiro.*

Lúa Chea

Setembro

O TEMPO

O mes continuará coa fogaxe coa que rematou o que lle precedeu. Como consecuencia, aínda continuará o bo tempo; non obstante, irá esmaiolando segundo avance. Contra finais xa se comezará a sentir certa friaxe polo serán, e ás noites e polas mañás orballos. Poida que tamén volvan as chuvias, porén escasas, que non impedirán as tarefas de vendima. O mar, un tanto picado nuns días e bravo noutros.

"San Migueliño das uvas maduras, que tarde nos vés e que pouco nos duras! Se dúas veces ao ano viñeses, moito ben nos farías"

"-Despois de que pase o San Miguel, xa pode ir aos figos quen quixer"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	24,6	11,3	17,7	9	43,1
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	21,9	11,8	16,6	7	101,4
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	24,3	11,7	17,0	5	25,1
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	21,5	15,1	17,9	9	53,2
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	24,1	11,8	17,3	4	26,7
	Ourense (2005-2022)	28,5	13,0	19,6	4	27,5
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	23,8	9,0	16,1	5	42,1
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	22,4	15,8	18,7	7	64,0

---

1 V. S. Arturo.

2 S. S. Moisés.

3 D. S. Gregorio Magno.

4 L. S. Irma.
1906. *Morre o poeta Valentín Lamas Carvajal.*

5 M. S. Victorino.

6 M. Ss. Eva; Evelyne.

7 X. S. Rexina.

Cuarto
Minguante

8 V. **Natividade da Virxe.**
1897. *Nace en Ourense o escritor Eduardo Blanco Amor.*

9 S. Ss. Serxio e Omar; Remedios.

10 D. Ss. Nicolás de Tolentino;
Adalberto; Pedro de Mezonzo.

11 L. Ss. Orlando; Roldán.

12 M. S. María.

13 M. S. Xoán Crisóstomo.
1898. *Morre en Pontevedra o galeguista Ramón Martínez López.*

14 X. S. Imelda.

15 V. **Nosa Señora das Dores.**
1851. *Nace en Celanova o escritor Cúrros Enriquez.*

Lúa Nova

---

16 S. S. Cibrán.

17 D. S. Roberto.

18 L. S. Xosé de Cupertino.

19 M. S. Xenaro.

20 M. S. Amelia.

21 X. S. Mateu.

22 V. S. Mauricio.

Cuarto
Crecente

23 S. Ss. Lino e Tegra.
1895. *Nace en Lalín o aviador Xoaquín Loriga, o primeiro da aviación en Galicia.*

24 D. Nosa Señora do Carme.

25 L. S. Aurelio.
1110. *Afonso Raimúndez é proclamado rei de Galicia polo arcebispo Xelmírez.*

26 M. Ss. Cosme e Damián.

27 M. S. Vicente de Paúl.

28 X. S. Wenceslao.

29 V. Ss. Miguel; Gabriel e Rafael.

Lúa Chea

30 S. S. Xerónimo.

O TEMPO

Nos primeiros días do mes arrollarán días galgueiros de sol con chuviadas cun vento alporizado do nordés que engumiñará as orellas. As noites serán clarexadas e as mañás con orballos e xeadas. No decorrer do mes o sol guindará adocidas bafaradas e o ceo cubrirase de nubeiros chumbosos procedentes do Atlántico que embazarán o ceo, dando lugar a que sopren escarabanas frías. Non se desbota tamén algunha treboada. Non obstante, o mes finará con raxeiras de sol, aínda que o ambiente será fresco. O mar amosarase picado.

"Polo San Lucas e polo San Pastor entran as nozes en sabor, as mozas en amor e as vellas en dor"

"Polo San Simón poñer o tapón, e polo San Martiño probar o viño"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	20,5	8,2	14,1	13	125,9
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	18,2	10,3	14,0	14	293,3
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	19,5	8,0	12,8	11	145,1
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	18,4	11,0	14,7	12	135,0
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	18,9	9,0	13,4	11	93,7
	Ourense (2005-2022)	22,7	8,9	14,8	9	73,8
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	18,7	5,6	11,7	11	137,8
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	19,4	12,4	15,6	12	142,2

- 1 D.** S. Tareixa do Neno Xesús.
1884. O escritor Vicente Risco nace en Ourense.
- 2 L.** S. Anxos Custodios.
1881. Nace en Viveiro o galeguista Antón Vilar Ponte.
- 3 M.** S. Xerardo.
1914. Nace en Silleda Ramón De Valenzuela.
- 4 M.** S. Francisco de Asís.
- 5 X.** Ss. Flor; Froilán.
- 6 V.** S. Bruno.
1923. Morre Andrés Martínez Salazar, transcribiu a Crónica Troyana.
- Cuarto Minguante
- 7 S.** Nosa Señora do Rosario.
- 8 D.** Nosa Señora de Begonia.
1676. Fr. Benito Jerónimo Feijoo nace en Casdemiro (Pereiro de Aguiar).
- 9 L.** S. Dionisio.
- 10 M.** S. Francisco de Borja.
1974. Creación do Museo do Traxe Galego.
- 11 M.** S. Soidade.
- 12 X.** Nosa Señora do Pilar.
- 13 V.** S. Eduardo.
- 14 S.** S. Calisto.
- Lúa Nova
- 15 D.** S. Tareixa de Ávila.
1702. Entra na ría de Vigo a escuadra que transporta 108 millóns de pezas de ouro e prata, o famoso tesouro de Rande.
- 16 L.** S. Eduvixes.
1881. O músico Marcial De Adalid morre na Coruña.

- 17 M.** S. Margarida Mª de Alacoque.
- 18 M.** S. Lucas.
- 19 X.** Ss. Paulo da Cruz; Renato.
1869. Nace en Mondoñedo o escritor Noriega Varela.
- 20 V.** S. Irene.
1929. O compositor Reveriano Soutullo estrea o pasodobre Pontearas.
- 21 S.** S. Úrsula.
1886. Nace o filósofo Xoán Vicente Viqueira.
- 22 D.** S. Sara.
- Cuarto Crecente
- 23 L.** S. Remixio.
1923. Fundación do Seminario De Estudos Galegos.
- 24 M.** Ss. Antón Mª Claret; Paderna.
- 25 M.** S. Olga.
1854. Nace en Mondoñedo Manuel Leiras Pulpeiro.
- 26 X.** S. Darío.
- 27 V.** S. Gustavo.
- 28 S.** Ss. Simón; Xudas.
- Lúa Chea
- 29 D.** S. Narciso.
1977. Inauguración do Museo Do Pobo Galego.
- Cambio horario (atrasarase o reloxo 1h)
- 30 L.** S. Alonso.
1920. Aparece o primeiro número en Ourense da revista "NÓS"
- 31 M.** S. Lucía.

Novembro

O TEMPO

Este mes ten a sona de ser o máis airoso do ano e así se presentará unha vez máis, pois, a pouco do enceto, o ceo cubrirase de arnais nubeiros que guindarán chuvias inquinas dabondo. Bufará un toleiro vento nordés para esgazar as pólas das árbores, escachizando un que outro tellado. Malia todo, haberá unha melloría do tempo coa chegada do veranciño de San Martiño, que non será de moita duración, porque de novo o tempo empeorará, amosándose co mesmo cariz que no principio do mes, ademais de xeadas ao lumbrigar o día e neves nos cumios. O mar, desfeito.

"Novembro rematado, inverno comezado"
"Da metade de novembro en adiante, frío acotío"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	15,7	7,1	11,2	18	222,7
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	13,5	6,9	10,2	15	217,3
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	13,7	5,2	8,9	18	157,4
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	15,9	9,6	12,7	12	117,1
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	12,6	6,5	9,2	16	174,0
	Ourense (2005-2022)	15,9	6,9	10,6	16	151,1
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	13,0	4,8	8,9	19	229,6
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	15,5	10,3	12,8	19	259,5

-
- 1 M.** **Todos os Santos.**
1567. Nace en Baiona Diego Sarmiento De Acuña, Conde de Gondomar.
1849. Nace en Ourense o escritor Valentín Lamas Carvajal.
-
- 2 X.** Todos os Fieis Defuntos.
-
- 3 V.** S. Martiño de Porres.
1853. Sae á rúa o primeiro número de Faro De Vigo.
-
- 4 S.** S. Carlos Borromeo.
-
- 5 D.** S. Silvia.
-
Cuarto Minguante
-
- 6 L.** S. Leonardo.
-
- 7 M.** Ernesto.
-
- 8 M.** S. Ninfa.
-
- 9 X.** S. Teodoro.
1959. Nace en Cambados o escritor Ramón Cabanillas.
-
- 10 V.** S. León Magno.
-
- 11 S.** S. Martiño de Tours.
-
- 12 D.** S. Cristián.
-
- 13 L.** S. Diego.
2002. Afundimento do petroleiro Prestige fronte ás costas galegas.
-
Lúa Nova
-
- 14 M.** S. Humberto.
1738. Nace en Noia o escultor Xosé Ferreiro.
1886. Nace en Ourense o investigador Florentino López Cuevillas.
1916. Sae á rúa o primeiro número da publicación galeguista "A Nosa Terra".
-

-
- 15 M.** S. Alberte Magno.
1944. Créase en Montevideo o Consello De Galiza.
-
- 16 X.** Ss. Margarida; Xertrude.
1877. Nace en Ourense o músico Francisco Santalices.
-
- 17 V.** S. Sabela de Hungría.
1918. 1ª Asemblea en Lugo das Irmandades Da Fala.
-
- 18 S.** S. Elsa.
-
- 19 D.** Ss. André; Avelino.
-
- 20 L.** S. Edmundo.
-
Cuarto Crecente
-
- 21 M.** S. Presentación da Virxe.
-
- 22 M.** Ss. Cecidia; Xoán de Pontevedra.
-
- 23 X.** S. Clemente.
1879. Reunión de creación do Centro Galego Na Habana.
-
- 24 V.** S. Flora.
-
- 25 S.** S. Catarina Labouré.
-
- 26 D.** S. Delfina.
-
- 27 L.** Ss. Virxilio; Facundo; Primitivo.
-
Lúa Chea
-
- 28 M.** S. Branca.
-
- 29 M.** S. Saturnino.
-
- 30 X.** S. André.
1232. Consagración da Catedral De Tui.
1833. As sete Provincias Galegas do antigo reino de Galicia pasan a ser as catro actuais.
-

O TEMPO

O mes presenta-se con xeadas abundas e intensas. Os ventos do noroeste, ríspetos e con moita friaxe. A chuvia, nalgunhas bisbarras, a Deus dar, aumentando o caudal dos ríos, que poden sobardar os seus baltróns anegando as terras ao seu carón. Os curutos dos montes cubriranse co seu carrapucho albeiro como corresponde a estas datas. O tempo mellorará e haberá algúns días clarexados coa atmosfera maina que nos traerá solleiras; malia todo, o ambiente seguirá frío. O mar amosarase tempestuoso.

*"Decembro quente trae ao demo no ventre"
"Cando en decembro vexas nevar, ensancha o celeiro e o pallar"*

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2022)	15,3	6,3	10,6	13	101,3
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2022)	12,6	5,4	8,4	17	296,6
Lugo	Campus Lugo (2000-2022)	12,8	4,4	8,0	11	106,4
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2022)	15,5	9,1	12,2	10	68,3
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2022)	12,4	6,2	8,9	10	92,9
	Ourense (2005-2022)	14,0	5,6	9,2	10	97,8
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2022)	13,7	4,1	8,5	12	127,1
	Corón-V. de Arousa (2002-2022)	14,9	9,7	12,2	15	183,7

---

1 V. S. Florencia.
1979. O escritor Eduardo Blanco Amor morre en Vigo.

---

2 S. S. Viviana.

---

3 D. **Primeiro Domingo do Adviento.**
S. Francisco Xabier.

---

4 L. Ss. Xoán Damaceno; Bárbara.
1967. Fundación de Edicións Do Castro.

---

5 M. S. Ada.

Cuarto
Minguante

---

6 M. S. Nicolás.
1931. Fundación en Pontevedra do Partido Galeguista.

---

7 X. S. Ambrosio.

---

8 V. Inmaculada Concepción.

---

9 S. S. Jéssica.
1617. Cangas foi saqueada polos turcos.

---

10 D. Nosa Señora de Loreto. S. Eulalia.

---

11 L. S. Dámaso.

---

12 M. Nosa Señora de Guadalupe.
1925. O Pazo de Castrelos é doado a Vigo por Quiñones de León.

---

13 M. S. Lucía.

---

14 X. S. Xoán da Cruz.
1895. Nace en Betanzos o músico José Rodríguez Arriola.

---

15 V. S. Reinaldo.

---

16 S. S. Alicia.
1811. Nace en Pontevedra o escritor Xoán Manuel Pintos.
1884. Nace en Vilanova de Arousa o escritor Julio Camba.

---

17 D. S. Lázaro.
1900. Nace en Laxe o investigador e xeólogo Isidro Parga Pondal.
1932. Redacción do 1º Estatuto de Galicia.

---

18 L. S. Sonia.
1895. Nace en Lugo o escritor Luís Pimentel.

---

19 M. S. Urbano.
1981. Constitución do Parlamento De Galicia.

Cuarto
Crecente

---

20 M. Ss. Abrahán; Isaac; Xacobe.
1907. O Himno Galego estréase no Gran Teatro da Habana.

---

21 X. Ss. Pedro Canisio; Aldara.
1121. Entrega de Dona Urraca a Xelmírez das Torres do Oeste.
1980. Referendo do Estatuto De Autonomía.

---

22 V. S. Fabiola.
1884. Nace en Ourense o escritor Antón Losada Diéguez.
1896. Primeira proba da luz eléctrica en Vigo.
1911. Nace en Mondoñedo Álvaro Cunqueiro.

---

23 S. S. Victoria.
1973. Morre en Vigo o pintor Urbano Lufrís.

---

24 D. S. Adela.

---

25 L. **Natividade do Noso Señor.**
Noel; Noelia.

---

26 M. S. Estevo.

---

27 M. S. Xoán.

Lúa Chea

---

28 X. S. Santos Inocentes.

---

29 V. Ss. Tomé Becket; David.

---

30 S. S. Roxelio.

---

31 D. S. Silvestre; Fránquila.

Ampexio® C

O cobre penetrante de Syngenta

Funxicida con formulación granulada
PEPITE®, a base de cobre, para o control
do mildio da viña en postfloración

Ampexio® C

syngenta.

© 2021 Syngenta. Todos os dereitos reservados.

™ y ® son marcas comerciais do Grupo Syngenta.

Use os produtos fitosanitarios de maneira segura.

Lea sempre a etiqueta e a información sobre o produto antes de usalo.

®

P = Polinizador   **A** = Auxiliar   **E** = Endemismo
R = Especie incluida en la Lista Roja de la UICN*

Salvia. *Salvia verbenaca* (Labiadas)

P
Bombus terrestris

P
Ceratina chalcites

P
Nemestrinus perezii

* UICN: Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza

P
Tetraloniella stringata

P
Tituboea biguttata

P
Zygaena lavandulae

Esta planta de uso medicinal e flor azulada, e atractiva para os polinizadores polo seu intenso cheiro. É moi frecuentada por *Apis mellifera* e os xéneros *Bombus* e *Xylocopa*, polinizadores por excelencia de cucurbitáceas.

Coriandro. *Coriandrum sativum* (Apiáceas)

Planta atractiva para os polinizadores das familias Apidae, Andrenidae e Halictidae, así como auxiliares depre-dadores de pragas, especialmente neu-rópteros (crisopas), dípteros (sírfidos) e parasitoides (Himenópteros), grazas á gran cantidade de pole e néctar que produce.

Andrea sp.

Apis mellifera

Sphaerophoria scripta

Eucera cf. chrysopyga

Chrysoperla carnea

Empis cf. tesallata

Trevo. *Trifolium repens* (Leguminosas)

Trevo resistente ao pastoreo e o pisado do gando, cunha floración dilatada e variable entre os meses de maio e outubro. As súas flores ricas en pole e néctar, son moi atractivas especialmente para abellas sociais e solitarias (*Apis*, *Bombus*, *Ceratina*, *Andrena* e *Anthophora*) polinizadoras de froiteiras e hortícolas, bolboretas das familias *Lycaenidae* e *Hesperiidae*; así como para algunhas moscas florícolas das familias *Syrphidae*

e *Bombilyidae* auxiliares e polinizadores de diferentes cultivos tales como cereais, hortícolas, froiteiras...

Bombus terrestris

Apis mellifera

Ceratina chalcites

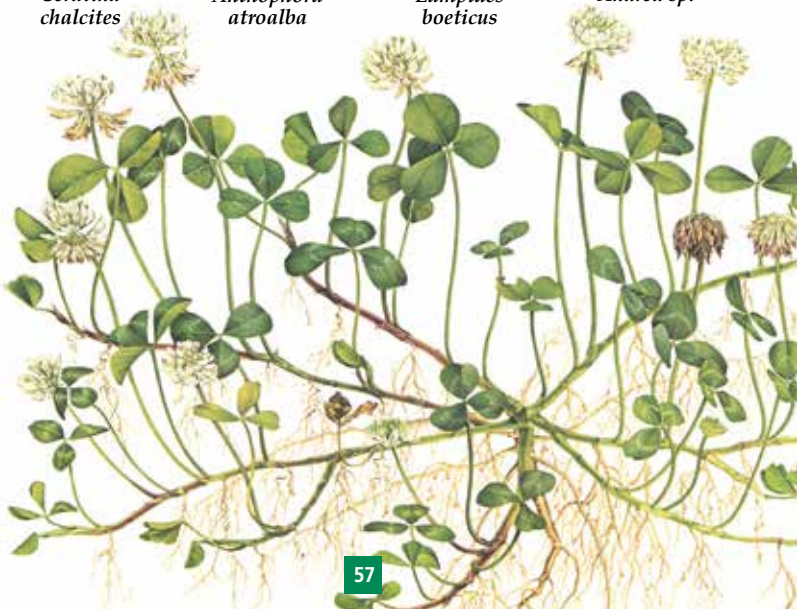
Anthophora atroalba

Lampides boeticus

Andrena sp.

ESTADOS	NO INVERNO	GROMOS	ACIOS Á VISTA	COMENZO DA ESFARNA	REMATE DA ESFARNA	GRAN DE ERVELLA	PECHE DO ACIO	NA PINTA	3 SEMANAS ANTES DA VENDIMIA
PRAGAS E ENFERMIDADES									
MILDEU		AMPEXIO ou QUADRIS	RIDOMIL 25 ou RIDOMIL GOLD COMBI ou QUADRIS	RIDOMIL 25 ou RIDOMIL GOLD COMBI	AMPEXIO ou QUADRIS	AMPEXIO C ou REVUS	CuprantolDuo		
OÍDIO	THIOVIT-JET	THIOVIT-JET	THIOVIT-JET ou TOPAS 200	TOPAS 200	DYNALI ou TOPAS 200	DYNALI ou TOPAS 200	DYNALI ou RECATIUM	RECATIUM	
PODRE DA UVA						SWITCH		SWITCH ou GEOXE	SWITCH
VERMES DA UVA				VOLIAM ou KARATE ZEON +1,5CS ou COSTAR	KARATE ZEON +1,5CS ou COSTAR		KARATE ZEON+ 1,5CS ou COSTAR		
NUTRICIÓN E REGULACIÓN					ISABIÓN ABOFOL	ISABIÓN ABOFOL	Stimufolk		

No caso de ataques de "Acariosis" ou "Araña Vermella", aplicar VERTIMEC.

CATÁLOGO DE PRODUCTOS ECOLÓGICOS PARA A VIDE

CUPRANTOL DUO. Protección combinada.

Un fungicida cúprico preventivo de amplio espectro para a protección fronte ao mildio da vide. O fino tamaño de partícula de Cuprantol Duo proporciona unha maior cobertura e unha mellor biodisponibilidade das partículas de cobre, ofrecendo unha alta protección fungicida, cunha maior superficie de acción. Unha liberación equilibrada de ións Cu^{2+} prevé dunha protección uniforme e inmediata fronte ás esporas do mildio, mellorando a resistencia ao lavado e a súa persistencia. Ademais complementa o seu espectro sobre outras enfermidades.

Enfermidade	Aplicación	Dose e momento
Mildio e Black Rot	Pulverización normal	1,25 a 2,5 kg/ha: Unha aplicación ao aire libre entre BBCH 13-60 (en ausencia de froitos) ou BBCH 60-83.

TAEGR0. Naturalmente protexido.

Taegro® é un biofungicida preventivo de amplo espectro de orixe natural, a base de *Bacillus amyloliquefaciens* cepa FZB24 (13 % WP), que estimula os mecanismos de defensa naturais da planta. A súa aplicación ten como obxectivo o control de enfermidades producidas por fungos en distintos cultivos.

Taegro® ten tres modos de acción: mediante produción de metabolitos antimicrobianos, competindo polo espazo en superficies vexetais e activando a indución de defensas das plantas.

Enfermidade	Aplicación	Dose e momento
Oídio e Botrite	Pulverización normal	0,185 - 0,37 kg/ha: cun máximo de 10 aplicacións anuais cun intervalo de 7 días. Entre BBCH 10 (primeiras follas) ao 89 (bagos listas para colleitarse).

THIOVIT JET

Fungicida contra oídio, araña vermella e eriófidos. Formulación de xofre exclusiva de Syngenta en forma de microgránulos dispersables de máis fácil manexo, máis segura e máis eficaz. Con acción acaricida, para o control do oídio e como frenante de ácaros e eriofidos en numerosos cultivos horticolas, ornamentais, industriais, cereais, froiteiros, oliveira e vide.

Axente	Aplicación
Oídio	Pulverización normal
Frente de ácaros e eriófidos	

Dose e momento

0,2-0,5 kg/hl. Iniciar as aplicacións inmediatamente despois do desbarramento (bacelos con 3-4 follas) e continuar ata o pintado. A partir do pintado, en tratamentos dirixidos ao acio (particularmente en variedades de mesa) con ambientes extremadamente secos (humidades inferiores ao 40 %), non é aconsellable utilizar xofres mollables. Os danos por golpe de sol poderían incrementarse. Utilizar as doses inferiores en aplicacións dirixidas (pistola etc.), en zonas secas e calorosas, ou nas pouco afectadas por oídio.

COSTAR. Blinda os teus cultivos.

Insecticida de orixe natural procedente dunha cepa especialmente seleccionada que se mostra moi eficaz no control de Lobesia botrana e outras larvas de lepidópteros. Non ten impacto sobre a fauna auxiliar e non precisa de prazos de seguridade entre a aplicación e a colleita, polo que é unha ferramenta moi apreciada polos agricultores con produción integrada que buscan a minimización dos residuos na súa colleita. Está especialmente indicado para o seu emprego en programas de loita integrada e biolóxica, constituído por esporas e cristais proteicos de *Bacillus thuringiensis* BERLINER, var. Kurstaki, que conteñen toxinas activas sobre numerosas pragas. É selectivo e actúa, por inxestión, sobre as larvas dos primeiros estadios de desenvolvemento.

Axente	Aplicación
Lobesia	Pulverización foliar de 2 a 4 aplicacións por campaña polo menos espazados 7 días

Dose e momento

30-100 g/hl de auga (máximo de 1 kg/ha). Utilizar as doses inferiores nos primeiros estadios larvais e con baixas infestacións. Con eirugas maiores ou altas infestacións, utilizar a dose superior. O produto aplicarase ao se apreciaren os primeiros síntomas de ataque. A súa acción insecticida por inxestión esixe que o produto sexa distribuído correcta e uniformemente por toda a superficie foliar, utilizando alto volume de caldo por hectárea. Se hai reinfestación ou a saída de larvas é moi graduada, deberase repetir o tratamento aos 7-8 días. O produto actúa ao suspenderen as eirugas a súa alimentación, e aínda que permanecen sobre a planta uns 3-5 días tras o tratamento, non causa dano ningún.

ISABION. O nutriente por excelencia.

Isabion® é un produto de orixe natural para a nutrición equilibrada das plantas, que pode usarse tanto en pulverización foliar como a través da auga de rega. Está composto dunha mestura de aminoácidos libres e de cadeas curtas e longas de péptidos, na proporción adecuada para a nutrición e bioestimulación das funcións básicas dos cultivos. Favorece o crecemento radicular e o desenvolvemento vigoroso dos brotes, induce unha maior floración, favorece a polinización e chamado dos froitos, ao mesmo tempo que mellora a cantidade e a calidade da colleita.

Isabion® é o resultado da transformación de coláxeno de orixe natural a través dun proceso que cumpre cos máis altos estándares de produción e calidade, co que se consegue un produto da máis alta concentración, maior capacidade de absorción polas plantas, baixo contido en cinzas e sen elementos químicos prexudiciais para o chan e os cultivos. Utilícese nas fases de maior crecemento e tamén en viveiros e plantacións novas, así como en cultivos afectados ou en defectuoso estado vexetativo por mor de pedrazo, fitotoxicidades, pragas ou enfermidades, seca etc.

Aplicación	Dose	Recomendación
Pulverización foliar	200-300 cc/100 l de auga (2-3 l/ha).	Despois de xeadas, e en cultivos afectados, subir a 400 cc/100 l de auga (4 l/ha).
Ao chan, fertirrigación	Realizar un mínimo de 4 achegas ao longo de todo o ciclo do cultivo, a razón de 3-4 l/ha cada vez, totalizando unha media de 15-20 l/ha.	Aplicar preferentemente por medio da instalación de rega localizada, disolto no dosificador de fertilizantes. Tamén pode aplicarse por inxección e, eventualmente, coa rega a ferrados, dosificándoo debidamente para obter unha repartición uniforme en toda a superficie.

Estados	NO INVERNO	GROMOS 10-30 cm	ACIOS Á VISTA	GOMENZO DA ESFARNA	REMATE DA ESFARNA	GRAN DE ERVELLA	PECHE DO ACIO	NA PINTA	3 SEMANAS ANTES DA VENDIMA	
Pragas e enfermidades										
Mildeu e Black Rot	Cuprantol Duo				Cuprantol Duo					
Oídio	Thiovit Jet® ou alternando con					Taegro®		Taegro®		
Podre do bago								Taegro®		
Vermes do bago								Costar®		
Nutrición	Isabión®				Isabión®					
	Sequestrene® 138 Fe G100									

A combinación perfecta para o tratamento das patacas

 Carial®Flex

O funxicida mais versátil

 Carial®Top

O funxicida que vale por dous

 Ampligo®

Dobre eficacia en acción para o control
de vermes e escaravello da pataca

syngenta®

© 2021 Syngenta. Todos os dereitos reservados.

™ y © son marcas comerciais do Grupo Syngenta.

Use os produtos fitosanitarios de maneira segura.

Lea sempre a etiqueta e a información sobre o produto antes de usalo.

©

Tratamentos

Das Froiteiras de Carabuña

(Pavieiras, melocotoeiros, ameixeiras e outros)

Por cada 100 litros de auga

TRATAMENTO PREFLORACIÓN

ZZ-CUPROCOL (150 ml/hl)

LEPRA-CRIBADO

SCORE (30 ml/hl)

OÍDIO

TOPAS 200 (25 ml/hl)

ou **SCORE** (20-30 ml/hl)

MONILIA

SCORE (20-30 ml/hl)

ÁCAROS

VERTIMEC (75 ml/hl)

PULGÓNS

KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl)

ou **EVURE** (10-20 ml/hl)

OUTROS INSECTOS

(Anarria, mosca da froita, cirugas minadoras, carpocapsa, pulgóns, etc.):

KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl)

ou **VOLIAM** (0,16-0,30 l/ha)

FERTILIZACIÓN FOLIAR

ABOFOL (100 g/hl)

BIOESTIMULACIÓN

ISABIÓN (300 cc/hl)

CLOROSE FÉRRICA

SEQUESTRENE G-100 (50-100 g/árbore)

Tratamentos a fazer

Por cada 100 litros de auga

TRATAMENTO PREFLORAÇÃO

ZZ-CUPROCOL (150 ml/hl)

MOTEADO

SCORE (15 ml/hl)

OÍDIO E FUNGOS

TOPAS 200 (25 ml/hl)

PULGÕNS

KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl)

ou EVURE (10-20 ml/hl)

VERMES OU CARPOCAPSA

KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl)

AFFIRM OPTI (2,06 kg/ha)

PSILA OU MIELETA

VERTIMEC (80-100 ml/hl)

nas Maceiras e Pereiras

Por cada 100 litros de auga

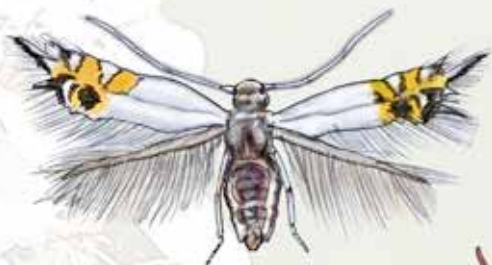
OUTROS INSECTOS

(minadores, tigre da pereira,
piollo de San Xosé, etc.):

KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl)

ou

VOLIAN (16-30 ml/hl)

FERTILIZADOR FOLIAR

ABOFOL (150 g/hl)

BIOESTIMULACIÓN

ISABIÓN (300 cc/hl)

CLOROSE FÉRRICA

SEQUESTRENE G-100

(50-100 g/árbore) conforme porte.

Tratamentos de Invernadoiros e hortas

PROBLEMAS	TRATAMENTOS
VERMES da terra	FORCE (10-20 kg/ha)*; mesturado coa terra.
MILDEU (Tomates e outros)	CARIAL TOP (60-300 ml/hl) ou ORTIVA (80 ml/hl) ou CUPRANTOL DUO (2-2,6 kg/ha) ZZ-CUPROCOL , cando os froitos estean xa a madurar (150 ml/hl) ou AMPEXIO C , tomate (400-500 ml/hl)
BOTRITE (Calquera cultivo)	SWITCH (morango, tomate, berenxena, leituga e xudía verde) 100 g/hl ou SERENVA (chícharos, xudías verdes, judías, amorodo, berenxena, cabaciña, pepinillo, cogombro, pemento, tomate allos, cebola, herbas aromáticas, fiúncho, leitugas e similares, cenoria, Florcortada) 0,08-0,1 kg/hl ou SWITCH ONE (chícharos, xudías verdes, judías, amorodo, berenxena, cabaciña, pepinillo, pogrambro, pemento, tomate allos, cebola, herbas aromáticas, fiúncho, leitugas e similares, cenoria, flor cortada) 0,5-0,75 kg/ha.

* Consultar registro

PROBLEMAS	TRATAMENTOS
PULGÓNS (Calquera cultivo)	KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl) MINECTO ALPHA (1 l/ha) (soio invernadoiro) ou EVURE (10-20 ml/hl).
MOSCA BRANCA	MINECTO ALPHA (1 l/ha) (soio invernadoiro) EVURE (10-20 ml/hl) (10-20 ml/hl).
HERBAS	ZETROLA (500-1500 ml/hl). Mata herbas de folla estreita sen danar o cultivo aínda que este se molle.
CULTIVOS CATIVOS	ISABIÓN (250 ml/hl) aplicar varias mans. Pode mesturarse cos funxicidas.
FUNGOS, en Caraveis, Rosas e outros cultivos	SCORE (30-50 ml/hl).
OÍDIO	TAEGR0 (0,185-0,37 kg/ha) THIOVIT-JET (400-600 g/hl) ou TOPAS 200 (25 ml/hl).
VERMES que comen froitos, flores, follas ou talos	KARATE ZEON + 1.5 CS (65-130 ml/hl) ou AFFIRM (150 g/hl) (en invernadoiro) ou COSTAR (30-50 g/hl) ou EVURE (10-20 ml/hl).
ARAÑA VERMELLA	VERTIMEC (50-100 ml/hl).

NOTA: non mesturar Isabión con Cuprantol Duo nin ZZ-Cuprocol.

* Consultar registro

Tratamentos das Patacas

Pragas	Sementeira	Xerminación	Desenvolvemento das follas	Formación de brotes laterais	Crecemento lonxitudinal (brotes principais)	Floración	Formación do froito	Maduración de froitos e sementes	Senescencia	Observacións			
Mildeu (Mera)			Carial Flex (0,2-0,6 kg/ha)		Carial Top (0,6 l/ha)		ZZ Cuprocol (0,5-1,05 l/ha)			Tratar nos momentos de máximo crecemento do cultivo e alternar entre os produtos anteriores.			
Viruela (Rizoctonia)	Ortiva (3 l/ha)									Tratamento en surco			
Altermaria						Score 25EC (0,5-0,6 l/ha)	Carial Top (0,6 l/ha)			Tratar ao inicio dos primeiros síntomas ou de forma preventiva.			
Eirugas e polilla	Karate Zeon + 1.5 CS (65-130 ml/hl)			Ampligo (30 ml/hl)		Voliam (60ml/ha)				Tratar cando se observen os primeiros danos.			
Escaravello			Karate Zeon+1.5 CS (65-130 ml/hl)							Tratar cando se observen as primeiras larvas.			
Pulgón			Karate Zeon+1.5 CS (65-130 ml/hl)							Tratar cando aparezan os primeiros pulgóns.			
Malas herbas	Dual Gold (0,5-1,5 l/ha)		Auros (4 l/ha)		Touchdown Premium (3-6 l/ha)		Arcade 880 (4 l/ha)		Salona (0,75 kg/ha)		Zetrola 100EC (0,5-1 l/ha)		<p>Todos os herbicidas deben usarse antes da xerminación da pataca. Usar Dual Gold cando se preveza a aparición de gramineas.</p>
Fertilizantes			Isabión (200-300 ml/hl)					Stimufol K (250-500 g/hl)		Complementan a acción dos fertilizantes de fondo.			
Bioestimulantes			Quantis (2 l/ha)	Quantis (2 l/ha)			Quantis (2 l/ha)			Axuda a restablecer a sanidade da pataca en casos de sarabia, xeadas, estrés, etc.			

Tratamentos do millo e outros cereais

Millo

	TRATAMENTOS	OBSERVACIÓNS
Malas herbas	Lumax (4 l/ha)	Para herbas gramíneas e de folla ancha antes da nacemento do millo.
	Nisshin (1-1,5 l/ha)	Para <i>Sorghum</i> e anuais en posteemergencia precoz.
	Camix 5605C (2-2,5 l/ha)	Para herbas gramíneas e de folla ancha antes ou pouco despois da nacemento do millo. Aplicar ata 4-8 follas do millo.
	Primextra Liquido Gold SE (4 l/ha)	Para herbas gramíneas e de folla ancha antes da nacemento do millo.
	Callisto 100 (0,75-1,5 l/ha) Callisto Plus (2 l/ha)	Aplíquese para control da xuncia. Controla ademais as herbas de folla ancha e dixitaria (pata de galiña).
	Elumis (1-2 l/ha) Mistral Plus (0,8-1,2 l/ha)	Aplicar para controlar herbas gramíneas e folla ancha despois de nacidas. Aplicar con o millo 3-8 follas.
	Casper (400 g/ha)	Aplicar para controlar herbas de folla ancha despois de nacidas. Aplicar con o millo 3-8 follas.
Pulgóns e eirugas	Karate Zeon + 1.5 CS (0,065 - 0,130 l/ha)	Aplicar ó inicio do ataque.
	Ampligo 150 ZC (0,3 l/ha)	Aplicar ó inicio do ataque.
Insectos do chan	Force (10-15 kg/ha)	Aplicar localizado na liña de sementeira.

Cereais de inverno (Trigo e Cebada)

	TRATAMENTOS	OBSERVACIÓNS
Malas herbas	Auros Plus 3.0 3l/ha+(0,2-0,25 l/ha)	Controla xoio e herbas folla ancha. Aplicar desde a sementeira ata herbas en 2 follas.
	Addition (1,5-2,5 l/ha).	Control de hoja ancha y estrecha en trigo, cebada, centeno y triticale. Aplicar en pre y post del cereal.
	Axial Pro (0,75-1 l/ha). Aplicar con non máis de 300-400 l agua.	Para controlar avea e xoio en trigo e cebada, cando están nacidas. Aplicar pleno afillamento.
Tratamentos funxicidas en vexetación.	Elatus Era (1 l/ha).	Aplicar a partir da folla bandeira.

O Parque Natural

O Courel

Hein d'ir ó Pía Páxaro i a Boca do Faro deitarme na Campa da Lucenza nun claro.

Hein d'ir á Devesa da Rogueira i a Donís ó Rebolo á Pinza i ó Chao dos Carrís.

Hein d'ir a Lousada i a Pacios do Señor a Santalla a Veiga de Forcas i a Fonlor.

Hein d'ir ó Cebreiro pasar por Liñares rubir ó Iribio a Cervantes i a Ancares

Hein d'ir a Cido i a Castro de Brío baixar i andar pola aurela do río.

Hein d'ir a Céramo cruzal'o Faro i entón debrocar pra baixo cara Oéncia e León.

Hein d'ir a Vales i a Pena da Airexa i a un eido solo onde ninguén me vexa

Uxío Novoneya, Os eidos (1955)

Descrición

A Serra do Courel forma parte da Zona Especial de Conservación "Os Ancares-O Courel". Ten unha extensión de 21.020 hectáreas e é, xeoloxicamente, a máis completa das serras galegas, estendéndose os seus contrafortes na veciña provincia de León. Alternan nela os profundos vales, poboados de espesa vexetación, onde se mesturan o bosque mediterráneo e o bosque atlántico e os elevados cumes que superan o 1.500 m de altitude, como Montouto, Formigueiros ou Piapaxaro. Ocupa a maior parte da serra do Courel e intégrana as parroquias de Esperante, Folgoso, Hórreos, Meiraos, Noceda, Seceda, Seoane, Vilamor e Visuña do municipio de Folgoso do Courel. O Courel alberga a

Castelo de Carbedo

maior xoia natural de Galicia, a *Devesa de Rogueira*, un bosque autóctono, onde convive a práctica totalidade das especies vexetais naturais de Galicia que non teñen ámbito costeiro, onde destacan os castiñeiros, acivros, faias, teixos, carballos e bidueiros e mesmo as orquídeas silvestres. Na comarca é tamén posible atopar especies como aciñeiras, sobreiras, incluso algunha oliveira, máis vinculadas ao clima mediterráneo.

Clima, relevo e solos

Boa parte da serra do Courel pertence ao dominio climático oceánico, cunha marcada inclinación á variante de montaña, como consecuencia da súa altitude e distancia ao mar. Non val do río Sil atópanse estacións de clima de tendencia mediterránea.

As glaciacións cuaternarias tiveron un desenvolvemento limitado nas ladeiras da serra, se cadra a última pegada clara da época do dominio dos xeos é a lagoa de Lucenza, instalada nun antigo circo glaciar e colmatada de sedimentos.

No ano 2019 a serra do Courel foi declarada Xeparque Mundial pola Unesco. O Xeparque ofrece unha oportunidade única da súa singular xeoloxía e asombrosa biodiversidade, onde convive o ser humano dende a prehistoria. Lousas e xistos son os materiais máis abondosos do Courel. Tamén atopamos bancos de cuarcita e calcaria formando vertixinosas cornixas. As calcarias tamén favoreceron a aparición dunha rede de covas de pequeno tamaño e escasas formacións, pero aínda activas. Nos cumios aprécianse grandes pregamentos deitados, como o Monumento Natural de Campodola, de interese internacional. No interior das rochas pódense atopar fósiles de máis de 300 millóns de anos, mentres que sobre elas discorren encaixados vales fluviais e escarpadas ladeiras até coñecer o legado dos antigos glaciares. Todos estes

materiais proceden de sedimentos mariños acumulados nun antigo océano que se foi pechando a medida que dúas masas continentais se achegaban ata chocar, hai uns 350 millóns de anos. Deste xeito, os sedimentos mariños víronse comprimidos, repregados e elevados pola colisión das placas continentais, o que deu lugar á serra do Courel. Os xacementos de ferro son abundantes e así o acredita a toponimia da serra.

A vexetación

Inda que ocupa unicamente o 2 % de Galicia, no Courel atopamos o 50 % das especies vexetais da comunidade, nos seus vales, montañas ou devesas. Os extensos e protexidos vales, a confluencia dos climas mediterráneo e oceánico e as bandas calcarias favorecen e existencia dunha flora rica e variada.

Nas partes altas dos montes dominan as formacións arbustivas, coma o piorno e, principalmente, a xesta. Débense á intensa actividade humana, historicamente para o aproveitamento gandeiro e na actualidade por mor dos lumes. Na medida en que non haxa lumes, as árbores autóctonas irán progresando no mato.

Na media ladeira, a masa forestal está composta por fragas -aquí denominadas devesas- de árbores caducifolias, coma carballos, castiñeiros, bidueiros, capudres, freixos ou faias. Algunhas árbores de follas perennes adáptanse ben á sombra destas formacións no verán, por exemplo os acivros e os teixos.

Tollemereidas
(*Colchicum montanum*)

Nas zonas baixas sitúanse os bosques de ribeira, asociados aos cursos dos ríos, onde podemos observar amieirais, freixos ou salgueiros, ademais dun rico sotobosque de plantas herbáceas nas que destaca o fento real.

Nas concas baixas do río Lor e do Lóuzara, na zona máis cálida do Courel, atópanse as sobreiras e erbedais, xaras e aciñeiras, máis propias dos bosques mediterráneos. As aciñeiras son as únicas capaces de colonizar os bancos de calcaria, formando densos bosques en Mercurín, Esperante, Visuña e Moreda.

Un estudo publicado en 2013 por investigadores da Universidade de Santiago de Compostela describiu 21 tipos de bosques diferentes nos apenas tres quilómetros cadrados que ocupa a xoia do Courel, a *Devesa da Rogueira*, situada na vertente setentrional do pico Formigueiros. Desde as uceiras e o resto de monte raso das zonas máis elevadas pásase aos faiais, soutos, bidueirais e carballeiras segundo se vai descendendo pola devesa. Na parte máis profunda, a vexetación chega a amosar un matiz mediterráneo, con varios tipos de plantas aromáticas. Outras devesas moi importantes son as de Romeor, Cervo e Escrita.

Nos vales, onde foi intensa a actividade humana, desenvolvéronse os soutos de castiñeiros e, máis actualmente, eucaliptais e piñeirais.

En xullo do 2022 a serra do Courel sufriu un terrible incendio que devastou máis de 11.000 hectáreas de terreo en 15 días. Moitas das xoias da vexetación do espazo natural perdéronse, quen sabe se para sempre.

A fauna

A fauna do Courel pódese considerar privilexiada. Están censados uns 160 vertebrados favorecidos por unha paisaxe abrupta e difícil accesibilidade.

Dentro dos invertebrados atopamos especies ameazadas como o caracol de Quimper, a limacha manchada, coleópteros como a vacaloura, crustáceos como o cangrexo de río autóctono e ata o 70 % das bolboretas que viven en Galicia, entre elas algunhas endémicas do Courel.

Nos regatos que baixan formando fervezas viven especies endémicas de anfibios no norte peninsular como o tritón ibérico ou a ra patilonga. Réptiles destacados son a vibora de Seoane e a lagarta da serra.

Avelaiona (Strix aluco)

Páxina seguinte: Ferveza de Vieiros

Respecto aos vertebrados, destaca a avifauna, que inclúe máis dun centenar de especies. Na parte superior da serra viven diversas especies características dos bosques de alta montaña que non se encontran noutras partes de Galicia: o ferreiriño palustre, un paxaro raro e escaso que ten no Courel e nos Ancares os seus únicos santuarios galegos; o picafollas europeo, o merlo rubio e a pica alpina entre outras. Os buratos dos castiñeiros fornecen refuxio e un lugar de cría axeitado onde se agochan as rapaces nocturnas como a avelaio-na e sobre os prados planean os miñatos na procura de ratiños ou réptiles. Tamén abundan gabiáns, azores, aguias cobreiras ou o fermoso bufo real.

Finalmente, a listaxe de mamíferos consta de 48 especies, entre as que destacan o grupo dos morcegos. Nas numerosas covas naturais e nos soutos da serra vive a maior diversidade de morcegos de toda comunidade galega. Tamén comparten hábitat diversas especies catalogadas actualmente como raras ou vulnerables, é o caso do leirón rilón, o gato bravo, a marta, a xeneta e a lontra. Xunto a elas o xabaril, o raposo e o lobo, que vive en grupos dispersos nas partes altas da serra. Os outrora presentes a pita do monte e o oso pardo desapareceron no Courel, se ben nos últimos tempos volveron verse as pegadas do oso na serra, animal que se despraza desde as veciñas montañas dos Ancares.

Patrimonio cultural

No Courel atopamos testemuños prehistóricos como son os **castros de Torre, Vilar e Megoxe**, o **castro de Brío**, o **castro da Devesa do Rei**, o **castro de Miraz**, o **castro de Torexe** ou o **castro de Cido** ou de **Torre Pastora** e **castro de Froxán**, entre outros, ademais das presuntas covas rupestres do **Oso en Moreda**.

As montañas do Courel foron testemuña da chegada dos romanos hai 2.000 anos, cuxo asombroso legado inclúe 66 castros, 99 minas de ouro e máis de 5 km de canles de auga. Da época romana consérvanse abundantes asentamentos relacionados coa extracción de ouro (esta zona foi explotada polos romanos, axudándose de sofisticadas obras de enxeñería -ruina montium-), ademais dos descubrimentos de Torre Pastora e Monte Cido. Entre as minas máis importantes atópanse as de **Torubio Oeste**, na parroquia de Esperante, e a **Mina de Toca**, na de Seoane. Nas proximidades de Romeor existe un acueduto relacionado con esta explotación.

De época medieval subsisten templos, casais e ruínas de fortalezas como a de **Carbedo en Esperante**. Con todo, o feito histórico máis destacable do municipio céntrase no refuxio que os monxes de Samos, en pago aos moitos favores recibidos por D. Fruela, lle prestaron ao fillo deste, Afonso II o

Castro da Torre

Patrimonio inmaterial

A fala do Courel, o galego máis oriental, reivindicábase na creación literaria de catro autores principais: **Ánxel Fole**, **María Mariño**, **Uxío Novoneyra** e mais **Carlos Oroza**, autores que fan propio un territorio literario, un territorio mítico construído a través das súas obras. Ánxel Fole, *"lugués na néboa, foi un mestre do conto e recuperador do idioma"*. Nos seus contos *"transcribe unha fala que ata hai pouco sostiveron os últimos labregos"*. A mesma lingua na que Uxío Novoneyra lle cantou á súa terra natal, *"unha natureza salvaxe habitada polos antepasados"*. María Mariño escribiu a súa obra na casa escola de Parada, a súa terra de acollida ata o seu pasamento, e Carlos Oroza *"residiu intermitentemente longas tempadas durante os anos setenta na casa do seu amigo Novoneyra en Parada do Courel"*. Unha montaña que se resiste a desaparecer do patrimonio literario, de igual xeito que teima en permanecer viva.

Casto, para protexelo das iras do seu tío D. Aurelio, que ocupaba o trono. Buscando os monxes o mellor modo de protexelo, elixiron o lugar de Sobredo na parroquia de Santa María de Folgo-so. O futuro rei (desde finais do século VIII ata principios do IX) recibiu os seus primeiros estudos na igrexa monacal de Visonia, a actual Visuña.

Como elementos etnográficos atopamos pallozas, alvarizas, fontes, sequeiros de castañas, fornos de cal, ou ferrerías, mentres que actualmente se labran finas lousas para teitar os tellados de media Europa.

Mazo da ferrería de Seoane do Courel

Como chegar

O Courel está situado ao sueste da provincia de Lugo e esténdese polos municipios de Folgoso, na súa maior parte, Quiroga e Pedrafita do Cebreiro. Hai varias formas de achegarse ao Courel:

- 1 Desde A Coruña e Lugo** pola N-VI/A6 ata Pedrafita do Cebreiro LU-633 e logo LU-651, que nos leva do Cebreiro a Seoane do Courel.
- 2 Dende Pontevedra, Vigo e Ourense**, pola N-120 ata Quiroga e Lu-651 ata Folgoso do Courel.

Itinerarios

- 1** De Seoane a Folgoso do Courel
- 2** Ruta de Froxán a Vilamor
- 3** A Devesa de Rogueira
- 4** De Seoane á Mina da Toca

Sequerio (A Devesa de Rogueira)

Aula da Natureza de Moreda

Tel.: 669 906 030

Web: www.facebook.com/aula-de-natureza-do-courel

Centro de Interpretación das Covas de Meiraos

Tel.: 982 43 30 01

Email: info@folgosodocourel.com

Museo Xeolóxico e Museo Etnográfico Municipal de Quiroga

Teléfono: 982 435 125

Web: concellodequiroya.com

Estación Científica de Seoane

Tel.: 982 82 19 01

Email: estacion.courel@usc.es

Concello de Folgoso do Courel

Tel.: 982 43 30 01

Email: info@folgosodocourel.com

f eiras gastronómicas de toda Galicia

A CORUÑA		
DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Xaneiro	Ferrol	Día do Arroz con Leite
Febreiro	Moeche	Feira do Mel de Moeche
Domingo de Entroido	As Pontes	Feira do Grelo
Domingo de Entroido	Lestedo (Boqueixón)	Festa da Filloa
Sab. sig. ao Martes de Entroido	Bergondo	Festa da Orella
Marzo	Ribadumia	Festa da Augardente do Ulla
Marzo	Santiago de Compostela	Festa da Uña
Marzo	Vedra	Festa da Orella
1º domingo de Marzo	Arzúa	Feira do Queixo de Arzúa
7 ao 10 de Marzo	Ferrol	Feviño
Finais de Marzo	Cee	Festa do Cocido de Cee
Finais de Marzo	Muxía	Festa do Longueirón
Domingo seguinte á Pascua	Betanzos	Feira Exaltación do Viño do Ulla
Domingo seguinte á Pascua	Sarandón (Vedra)	Festa do Viño da Ulla
Xoves Santo	Camariñas	Festa do Polbo
Venres Santo	Camariñas	Festa do Rodaballo
Sábado Santo	Camariñas	Festa do Mexillón
Sábado Santo	Carnota	Festa da Centola
Sábado Santo	Padrón	Festa da Empanada de Lamprea
Venres Santo	Muxía	Festa do Congro de Muxía
2º quincena de Abril	Betanzos	Festa do Viño de Betanzos
Último sábado de Abril	Ordes	Feira do Champiñón
Maio	Carballo	Festa do Pan
Maio	Curtis	Feira Exaltación do Melindre
Maio	Padrón	Festa da Tortilla Xigante
Maio	Teo	Festa da Cacheira
1º domingo de Maio	Teo	Exaltación da Lamprea do Ulla
1º domingo de Maio	Teo	Festa da Carne ao Caldeiro
9 de Maio	Oroso	Festa da Troita
Venres ant. ao últi. dom. de Maio	Teixeiro (Curtis)	Feira Exaltación do Melindre
S. Xoán	Dodro	Festa do Carneiro
S. Xoán	Tallós (Dodro)	Degustación de Cordeiro Estufado

A CORUÑA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Últ. fin de semana de S. Xoán	Melide	Carne Estufada
Santiago	A Brea (Carballo)	Festa do Pan da Brea
Santiago	Brión	Festa da Froita
Santiago	Corme (Ponteceso)	Festa do Percebe de Roncudo
Santiago	Malpica	Festa da Tortilla
18 de Santiago	Mugardos	Festa do Polbo
25 de Santiago	Rianxo	Festa de Xouba
Últ. fin de semana de Santiago	Melide	Festa do Melindre
Últ. fin de semana de Santiago	Santiago de Compostela	Festa da Sidra
Últ. sábado de Santiago	Mugardos	Festa da Ameixa
31 Santiago - 1 Agosto	Cedeira	Festa do Percebe
Agosto	A Coruña	Feira do Viño Galego
Agosto	Cee	Festa do Berberecho
Agosto	Corcubión	Festa da Ameixa
Agosto	Fisterra	Festa do Longueirón
Agosto	Meá (Mugardos)	Festa da Ameixa
Agosto	Padrón	Festa do Pemento de Herbón
Agosto	Porto do Son	Festa do Polbo de Porto do Son
1º domingo de Agosto	Zas	Festa da Troita
17 de Agosto	Sada	Sardiñada
Última fin de sema. de Agosto	Narón	Oenach Céltico
Último domingo de Agosto	Noia	Festa da Empanada
1º domingo de Setembro	Lariño (Carnota)	Día do Porquiño
1º domingo de Setembro	Neda	Festa do Pan
1º domingo de Setembro	Pontedeume	Festa das Peras
15 de Setembro	Coristanco	Festa da Pataca
Outubro	A Barqueira (Cerdido)	Feira Monográfica do Mel
Outubro	Ponteceso	Festa da Faba
4º domingo de Outubro	Moeche	Festa da Faba
Novembro	As Pontes	Feira dos Fungos e Cogomelos
Novembro (San Martiño)	Ortigueira	Feira do Mel
30 de Novembro	Ortigueira	Festa do Bonito
6 - 8 Decembro	Mañón	Festa do Marisco
Último domingo de cada mes	Melide	Feira do Queixo da Montaña de Melide

LUGO

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
23-24 de Xaneiro	Foz	Festa do Berberecho
Febreiro	A Fonsagrada	Feira do Butelo
Febreiro	Monforte de Lemos	Romaría das Roscas

LUGO

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Domingo de Entroido	Navia de Suarna	Feira das Androllas
Domingo de Entroido	Taboada	Festa do Caldo de Osos
Marzo	Chantada	Feira do viño de Chantada
Marzo	Friol	Feira do queixo e pan de Ousá
Marzo	Pobra do Brollón	Feira do Viño de Vilachá
Sábado e Domingo de Ramos	Sober	Feira do Viño de Amandi-Sober
Domingo de Pascua	Portomarín	Día da Augardente de Portomarín
Domingo de Pascua	Quiroga	Feira do Viño de Quiroga
Abril	Monterroso	Queixo de denom. de Orixe Arzúa-Ulloa
Abril	Vilalba	Festa do Queixo San Simón
Abril (Domingo de Ramos)	Pedrafita do Cebreiro	Feira do Queixo do Cebreiro
20 de Abril	Xove	Festa do Polbo á pedra
Maio	Mondoñedo	As Quendas
Maio	O Courel	Xornada gastronómica do Cocido
Maio	Pobra do Brollón	Cata do Viño
1 de Maio	A Pontenova	Festa da Troita
1 de Maio	Cospeito	Festa da Filloa
S. Xoán	Monforte de Lemos	Mostra de viños da Ribeira Sacra
S. Xoán	Monterroso, Palas de Rei, Antas de Ulla	Feira do Queixo da comarca da Ulloa
S. Xoán	Pantón	Feira do Viño de Pantón
S. Xoán	Ribas de Sil	Festa da Cereixa e do Aceite
Santiago	Mondoñedo	Festa da Ensalada
Santiago	Viveiro	Festa da Pescada
1º Domingo de Santiago	Parga (Guitiriz)	Festa dos Callos
Último sábado de Santiago	Ribadeo	Festa do Polbo
Agosto	A Chousa de Merlán (Chantada)	Festa da Empanada
Agosto	Chantada	Festa da Empanada
Agosto	Folgosos do Courel	Festa da Empanada de Acelga
Agosto	Grolos (Guntín)	Festa do Pemento
Agosto	O Chanto (Sarria)	Festa da Empanada
Agosto	Sarria	Festa da Tortilla
Agosto	Sarria	Festa do Lacón
Agosto	Sober	Feira da Rosca
Principios de Agosto	Burela	Festa do Bonito
Primeiros de Agosto	Quiroga	Mostra do Mel
4º domingo de Agosto	Viveiro	Romaría do Naseiro

LUGO

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
1ª fin de semana de Setembro	Chantada	Degustación de carne de touro á pedra
1º domingo de Outubro	Vilanova de Lourenzá	Festa da Faba
2ª fin de semana de Outubro	Ferreira-O Valadouro	Feira do Mel
Outubro (San Lucas)	Mondoñedo	Feira do Mel de Mondoñedo
3º sábado de Outubro	Taboada	Festa do Viño Novo
Novembro	Cospeito	Feira do porco da ceba
Novembro	O Vicedo	Festa da Coquina
Fin de semana ant. a Noiteboa	Vilalba	Feira do Capón

OURENSE

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Xaneiro	Ábedes (Verín)	Festa do Chourizo
Xaneiro	O Barco de Valdeorras	Festa do Butelo
1ª fin de semana de Febreiro	Pobra de Trives	Festa do Chourizo de Vilanova
Domingo de Entroido	Vilariño de Conso	Festa do Cabrito
Abril	Ribadavia	Feira Exposición do Viño do Ribeiro
Maio	Ribadavia	Feira do Viño do Ribeiro
Domingo próx. ao 14 de Maio	Amoeiro	Festa do Porco
Santiago	Ourense	Festa da Pasta Fresca
Día 6 de Santiago	San Cristovo de Cea	Festa do Pan de Cea
Último domingo de Santiago	Pobra de Trives	Festa da Bica
Agosto	A Rúa	Festa do Viño
Agosto	Oímbra	Festa do Pemento de Oímbra
2-6 Agosto	Castelo de Miño	Festa da Anguía
Primeira semana de Agosto	Arnoia	Festa do Pemento de Arnoia
7-8 Agosto	Muiños	Festa das Sopas de Burro Canso
2º domingo de Agosto	O Carballiño	Festa do Polbo do Carballiño
17-18 Agosto	Allariz	Festa da Empanada de Allariz
22 de Agosto	Lobios	Festa dos Callos Limiaos
Último domingo de Agosto	Leiro	Festa da Vendimia
Setembro	Allariz	Feira do Doce, Armendoado e Melindre
Setembro	O Barco de Valdeorras	Festa do Viño de Valdeorras
2º domingo de Outubro	Vilar de Barrio	Festa da Pataca
29 de Outubro	Leiro	Festa do Licor Café
Novembro	A Gudiña	Festa do Xabarán con Castañas
Novembro	Cabanelas O Carballiño	Festa do Viño Novo de Cabanelas
Novembro	Riós	Feira da Castaña e do Cogomelo
8 de Novembro	A Veiga	Magosto Popular
11 de Novembro	Ourense	Magosto Popular

PONTEVEDRA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Xaneiro	Santa María de Oia	Festa do Chourizo
Xaneiro	Vilanova de Arousa	Festas dos Callos de Vilanova
3º sábado de Xaneiro	A Guarda	Festa da Paletada
Domingo antes de Entroido	Lalín	Festa do Cocido
4 de Febreiro	Vila de Cruces	Festa de Exaltación do Chourizo
Véspera do domingo de Paixón	Pontecesures	Festa do Ovo con Chourizos
2º domingo de Marzo	Mourete (Pontevedra)	Festa do Caldo
Domingo anterior ao Ramos	Pontecesures	Festa da Lamprea en Pontecesures
Sabado e domingo de Ramos	Sanxenxo	Festa da Raia
Venres Santo	As Neves	Feira do Requeixo e o Mel
Sábado e Domingo de Pascua	Arcade (Soutomaior)	Festa da Ostra
23 de Marzo	Pontevedra	Feira da Cabaza
Domingo de Pascua	Silleda	Festa da Rosquilla
Domingo de Pascua	Tui	Festa da Angula
27-30 Marzo	Marín	Festa da Caldeirada
Último domingo de Marzo	Bueu	Festa do Millo Corvo
Último domingo de Marzo	Silleda (Sta María de Abades)	Romaría da Rosquilla
Abril	Nigrán	Festa da Cadelucha
19 e 20 Abril	Arbo	Feira de Lamprea
Último sábado de Abril	Santa María de Oia	Festa do Polbo
Maio	A Lama	Festa do Codillo
Maio	Pontecaldelas	Festa da Troita
Maio	Vila de Cruces	Festa do Galo de Curral
Maio	Vilaboa	Festa do Churrasco
7-8 de Maio	Silleda	Festa da Cacheira
2º domingo de Maio	Redondela	Festa do Choco
3º domingo de Maio	A Estrada	Festa do Salmón
Maio-S. Xoán	Ribadumia (Barrantes)	Festa do Viño Tinto do Salnés
S. Xoán	A Guarda	Festa do Roscón de Xema
S. Xoán	Vigo (Beade)	Feira-Festa da Cereixa de Beade
7-8 de S. Xoán	Bueu	Festa do Churrasco
1º domingo de S. Xoán	O Covelo	Festa do Chourizo de Paraños
21 de S. Xoán	Silleda	Festa da Parrilla
28-29 de S. Xoán	Campo Lameiro	Festa da Augardente
Último domingo de S. Xoán	A Guarda	Feira-Festa da Langosta
30 de S. Xoán	Cotobade	Festa do Queixo
Santiago	A Guarda	Festa do Peixe Espada
Santiago	Meis	Festa dos Callos de Meis

PONTEVEDRA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Santiago	O Rosal	Festa do Viño
Santiago	Vigo	Festa do Mexillón
2-4 Santiago	Bueu	Festa do Viño Tinta Femia
Día 6 de Santiago	Arbo	Festa da Lamprea Seca
6 de Santiago	Pontevedra	Festa da Peneirada
1º Domingo de Santiago	Gondomar	Festa da Rosquilla
7 de Santiago	Pontevedra	Festa da Anguía
2º sábado de Santiago	Catoira	Festa da Solla
13 de Santiago	Fornelos de Montes	Festa da Chanfaina
13 de Santiago	Portas	Festa do Galo de Curral
3º Domingo de Santiago	Ribadumia	Festa do Polo
24 de Santiago	Vilagarcía de Arousa	Xornadas Gastronómicas do Bacallau
25 de Santiago	Meaño	Encontro co Viño de Autor
25 de Santiago	O Covelo	Festa do Churrasco
26-27 de Santiago	Poio	Festa da Ameixa
Últi. fin de sem. de Santiago, día 27	Moraña	Festa do Carneiro ao Espeto
28 de Santiago	Cangas	Festa do Percebe e a Navalla
Agosto	A Caniza	Festa do Xamón
Agosto	Cambados	Festa de Exaltación da Vieira
Agosto	Carballeira de Ribadumia	Festa do Pan do Salnés
Agosto	Forcarei (Carballeira de Frei)	Festa do Porquiño
Agosto	Marín	Festa da Cigala
Agosto	Salvatera do Miño	Feira do Viño do Condado
Agosto	Vigo	Festa da Sardiña
Agosto	Vigo	Festa do Polbo
Agosto	Vilagarcía de Arousa (Carril)	Festa da Ameixa
Agosto	Vilanova de Arousa	Festa do Mexillón
1 de Agosto	Cangas	Festa do Bocho
1ª fin de semana de Agosto	Cambados	Festa do Viño Albariño
1º sábado de Agosto	Silleda	Festa da Tortilla
2º domingo de Agosto	Sanxenxo	Festa da Ostra
10-18 de Agosto	Pontevedra	Feira do Mel
14 de Agosto	Lalín	Festa do Xamón
16 de Agosto	Mondariz	Festa da Empanada
16 de Agosto	Poio	Festa do Mexillón
3º fin de semana de Agosto	Silleda (Bandeira)	Festa da Empanada de Bandeira
3º domingo de Agosto	Arbo	Festa da Augardente
Última semana de Agosto	Poio (Combarro)	Festa do Mar
Últi. fin de semana de Agosto	Poio (San Xoán de Poio)	Festa dos Callos

PONTEVEDRA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Último domingo de Agosto	Moraña (Carballeira dos Mila)	Festa do Porquiño á Brasa
Último domingo de Agosto	Vigo (Cabral)	Festa do Pan de Millo
Setembro	Pazos de Borbén (Moscoso)	Festa das Chulas
4 de Setembro	Sanxenxo	Festa da Cebola
5 de Setembro	Redondela	Festa do Mexillón
1º domingo de Setembro	Salceda de Caselas	Festa dos Callos
7-9 Setembro	A Lama	Festa do Viño Pelete
3º fin de semana de setembro	A Guarda	Festa da Zorza
21 de Setembro	Mos	Festa da Orella
3º domingo de Setembro	Vigo	Festa dos Pexegos
21 e 22 de setembro	Marín	Festas da Sidra e da Mazá
22 de Setembro	Vigo	Festa da Empanada
Último domingo de Setembro	Valga	Festa da Augardente e a Anguia
3-5 Outubro	Bueu	Festa do Polbo
5 de Outubro	Cambados	Festa da Vendima
1º domingo de Outubro	O Porriño	Festa dos Callos
5 de Outubro	Redondela (Negros)	Festa da Mazá
2º domingo de Outubro	O Grove	Festa do Marisco do Grove
21-25 de Outubro	Bueu	Xornadas Micolóxicas
Último sábado de Outubro	Silleda (Breixa)	Festa da Castaña
27 de Outubro-1 de Novembro	Pontevedra	Xornadas Micolóxicas
2 de Novembro	Pontevedra (Lourizán)	Magosto Popular
2 de Novembro	Pontevedra (Salcedo)	Festas de Outono
3 de Novembro	A Estrada	Festa do Cogomelo
4 de Novembro	Vila de Cruces	Feira da Castaña
8-11 de Novembro	Bueu	Festa de San Martiño
9 de Novembro	Barro	Festa do San Martiño
9 de Novembro	Caldas de Reis	Festa do Magosto
9 de Novembro	Meis	Festa de San Martiño
9 e 10 de Novembro	Pontevedra (Tomeza)	Festa da Castaña
9 ao 11 de Novembro	Salceda de Caselas	Festa do San Martiño
9 ao 11 de Novembro	Vilaboa	Festa do San Martiño
10 e 11 de Novembro	Poio	Magosto Popular
11 de Novembro	Cotobade (Insula)	Magosto Popular
14 de Novembro	Moraña	Magosto Popular
2º quincena de Novembro	Vilagarcía de Arousa	Semana Micolóxica
3º domingo de Novembro	Vigo (Cabral)	Festa do Cabazo
Decembro	Agolada	Feira do Porco Cebado
5-14 de Decembro	O Grove	Festa do Centolo
6 de Decembro	Sanxenxo	Festa da Fabada
1º domingo de Decembro	Forcarei	Festa da Richada

Catálogo xeral

DE PRODUCTOS FITOSANITARIOS DE INTERESE PARA GALICIA E CORNIXA CANTÁBRICA

A información incluída neste almanaque é orientativa e non exige da lectura da etiqueta e da ficha de datos de seguridade do produto que se atopan á súa disposición na páxina web de Syngenta.

INSECTICIDAS

AFFIRM

Insecticida foliar para controlar vermes en invernadoiro.

0,855% p/p (8,55 g/kg) Emamectina (benzoato).

SG N° 25.353

Cultivo	Plaga	Dose	N° Máx. Apl.	P.S.
Berenjena, pemento e tomate	Eirugas e Tuta	100-150 g/hl	3	3
Cucurbitáceas con pel comestible e con pel non comestible e Amorodo.	Eirugas			
Ornamentais herbáceas e leñosas		1 kg/ha	1	NP

AMPLIGO 150 ZC

Insecticida foliar para controlar vermes (ao Aire libre).

10 % p/v Clorantraniliprol + 5 % p/v Lambda-cihalotrin.

ZC N° 25.712

Cultivo	Plaga	Dose (cc/ha)	N° Máx. Apl.	P.S.
Barbarea, Brotes tenros, Canónigos, Mastuerzo, Rúcula	Eirugas	400	*	14
Escarola, Leituga		150	1*	14
Millo, Millo doze		300	*	14
Repolo		300	*	7
Brecol, coliflor y tomate		400	*	3

*En escarola unha única aplicación. Para o resto dos cultivos, máximo dúas aplicacións cun intervalo mínimo de 7 días, excepto en millo doce, para o cal o intervalo entre aplicacións é de 10 días.

COSTAR

Insecticida biolóxico específico contra vermes de lepidópteros.

18 % p/p *Bacillus thuringiensis* var. *Kurstaki*. 90 millóns de U.I./g :WG :Nº 22.060

Cultivo	Plaga	Dose (g/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Acelga, ceboliña, cucurbitáceas, espinaca, herbas aromáticas (excepto albahaca) e leitugas	Eirugas	30-200	2-4	NP
Arcachofa, fabas, xudías verdes	Eirugas	75-100	2-4	
Apio, allo porro	Eirugas	50-200	2-4	
Berenxena, pemento, tomate	Eirugas	30-200	2-4	
	Tuta	30-150	2-4	
Citricos	Prays	50-100	2-4	
Coles, Nabo	Eirugas	30-100	2-4	
Florais	Eirugas	100-200	2-4	
Amorodo	Eirugas	30-100	2-12	
Maceira, pereira y marmelo	Eirugas e desfoliadoras	50-100	2-4	
Kiwi	Eirugas	50-100	2-4	
Pataca e rábano	Eirugas	100	2-4	
Vide	Lobesia	50-100	2-4	

Consultar rexistro: Alamo branco, algodónero, forestais, xirasol, oliveira, albahaca, perexil, remolacha azucreira, soia, tabaco.

EVURE

Piretroide sintético con actividade insecticida principalmente por contacto, algo menos por inxestión, moi activo a altas temperaturas.

24 % p/v Tau-fluvalinato

:EW :Nº 18.498

Cultivo	Plaga	Dose (l/ha)	Nº Max Apl.	P.S.
Arcachofa, chícharos, chícharos (con vaina), xudías (sin vaina)	Trips, pulgóns	0,2-0,3	1	7
Avea; cebada, centeo, trigo, triticale e colza	Pulgóns, chinches	0,15-0,2	2	30
Berenxena	Pulgóns, trips	0,15-0,2	2	3
Brecol, coles de Bruxelas, coliflor, repolo	Pulgóns	0,2-0,3	1	7
Pataca	Pulgóns	0,2-0,3	2	7
Cerdeira	Pulgóns	0,1 (10 ml/hl)	1	10

EVURE (continuación)

Cítricos	Pulgóns, prays, trips	10 cc/hl	1	30
Frutais de óso	Trips, pulgóns, mosquito verde	20-30 cc/hl	1	30
Frutais de pébida	Psila, pulgóns	20-30 cc/hl	1	30
Leituga y similares	Pulgóns	0,2-0,4	1	14
Ornamentais	Pulgóns, trips	0,2	1	NP
Vide	Trips, empoasca <i>Scaphoideus titanus</i>	20 cc/hl	1	28
Algodonero	Pulgóns, trips	0,2-0,4	1	7
Mostaza branca	Pulgóns	0,15-0,20	2	30
Alfalfa	Apion, sitona, pulgóns	0,2-0,3	2	7

FORCE 0,5G

Insecticida piretroide para tratamento da terra.

0,5 % Teflutrin

GR N° 17.502

Cultivo	Plaga	Dose (kg/ha)	N° Máx. Apl.	P.S.
Algodoeiro, xirasol, faba verde, hortalizas do xénero Brassica (brócoli, coliflor, coles de Bruxelas, repolo, col, col chinesa, col ravo), feixón verde, millo, nabo, ravo, tomate e cenoria.	Insectos do chan	10-15	1	NP
Apio, berenxena, colinabo, fiúncho, leituga e similares		10-20	1	
Melón, sandía		15	1	

Consultar rexistro: Soia, sorgo remolacha azucreira, tabaco.

KARATE TRAP

Trampa xa montada con insecticida e atraentes, lista para colgar.

0,0075 g/unidad Lambda-cihalotrin

RB

Nº ES-00624

Cultivo	Plaga	Dose (Trampas/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Abruñeiro, albaricoqueiro, agucate cerdeira, ameixeira, maceira, melocotoeiro (inclúe tamén nectarina), marmeleiro, pereira e vide (inclúe uva de mesa e para vinificación)	Mosca da froita (<i>Ceratitis capitata</i>)	50 - 80	1	NP
Limoeiro, mandarineira (incluído clementina e híbridos), laranxeira e pomelo		40 - 80		

Momento de aplicación: Aplicar desde o desenvolvemento do froito ata a recolección.

KARATE ZEON 1,5 CS

Insecticida piretroide de amplo espectro en forma microencapsulada.

1,5 % p/v Lambda cihalotrin

CS

microencapsulado Nº 25.143

Cultivo	Plaga	Dose (ml/hl) / Dose max. (l/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Allos, cebola, chalote	Pulgóns	65-130 / 1,3	1	3
Guisante verde ¹	Pulgóns	65-130 / 1,3	1	7
Xudías verdes ¹	Pulgóns	65-130 / 1,6	1	7
Ceboliña, leguminosas grano ¹	Pulgóns	65-130/ 1,3	1	14
Albaricoquero, ameixa	Anarsia, carpocapsa, ceratitis, eirugas minadoras, pulgóns, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i>	65-130 / 1,3	1	7
Arcachofa	Eirugas e pulgóns	0,65-1 / 1	2 (15 días)	3
Apionabo	Eirugas e pulgóns	65-130 / 1,3	1	3
Alfalfa ²	Apión, cuca, pulgóns, gusano verde	65-130 / 0,6	1	7

KARATE ZEON 1,5 CS (continuación)

Cultivo	Plaga	Dose (ml/hl) / Dose max. (l/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Almendro	Eirugas, pulgóns, avispiña, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i>	65-130 / 1,3	1	1
Avelá	Oruga, pulgóns, diablo	65-130 / 1,3	1	1
Berenxena, pemento, tomate	Mosca branca, eirugas, Pulgóns, Chinche verde	65-130 / 1,6	2 (15 días)	3
Coliflor		65-130 / 1,3	1	3
Cabaciña, melón, cogombro, sandía	Mosca branca, eirugas, pulgóns	65-130 / 1,6	1	3
Brecol		65-130 / 1,3	1	10
Cebada, centeo, trigo	Garrapatillo, pulgóns, sanpedrito, calamobius	65-130 / 0,5	2 (15 días)	30
Cerdeira	Eirugas minadoras, mosca, anarsia, carpocapsa, pulgóns, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i> , Serpeta	65-130 / 1,3	1	7
Cítricos	Ceratitis, eirugas, pulgóns, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i>	65-130 / 1,3	1	7
Coles de Bruxelas	Eirugas e pulgóns	65-130 / 1,3	1	7
Repolo	Eirugas e pulgóns	65-130 / 1	1	7
Escarola ¹ , leituga ¹	Eirugas e pulgóns	65-130 / 0,5	1	14
Rúcula, canónigos ¹	Eirugas e pulgóns	65-130 / 1,3	1	14
Espinaca ¹	Eirugas e pulgóns	65-130 / 0,45	2 (15 días)	7
Herbas aromáticas ¹	Eirugas e pulgóns	65-130 / 1,3	1	14
Amorodo, rábano	Eirugas e pulgóns	65-130 / 1,3	1	3
Maceira, pereira, membrillo, caqui	Carpocapsa, ceratitis, eirugas minadoras, psila, pulgóns, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i>	65-130 / 1,3	1	7
Millo	Heliothis, pulgóns	65-130 / 0,4	2 (15 días)	30

KARATE ZEON 1,5 CS (continuación)

Cultivo	Plaga	Dose (ml/hl) / Dose max. (l/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Péxego, nectarino	Anarsia, carpocapsa, ceratitis, Eirugas minadoras, pulgóns, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i>	65-130 / 1,3	1,3	7
Pataca	Escaravello, eirugas, pulgóns	65-130 / 0,9	2 (15 días)	3
Vide	Polillas do acio, pulgóns, <i>Philaenus spumarius</i> , <i>Neophilaenus campestris</i>	65-130 / 1,3	1	-
	<i>Scaphoideus titanus</i>	165 / 1,3		

Consultar rexistro: algodónero, barbarea, brotes tenros, colza, baldíos, granadeiro, mastuerzo, oliveira, ornamentais herbáceas, remolacha azucreira e grosellero

¹ Só en cultivo al aire libre.

² Non para consumo en brotes.

³ Confirmar co rexistro a dose máxima por cultivo. ¹ Só en cultivo al aire libre.

² Non para consumo en brotes.

³ Confirmar co rexistro a dose máxima por cultivo.

MINECTO ALPHA

Insecticida activador das defensas das plantas que aplicando mediante aplicación foliar ou rega de pingapinga.

10% p/v Ciantraniliprol + 1,25% p/v Acibenzolar-S-metil   :: SC   :: N° ES-00096

Cultivo	Aplicación	Plaga	Dose (l/ha)	Nº Máx. Apl. ¹	P.S.
Leituga	Aplicación foliar	Trips	1-1,25	1	3
		Spodoptera	0,75-1		
	Rega gota a gota	Trips	1		14
		Spodoptera	0,75		
Pemento (vernadoiro)	Rega gota a gota	Trips, mosca branca, lepidopteros* e liriomyza	1	1	14
Tomate (vernadoiro)	Aplicación foliar	Trips, Mosca branca, lepidopteros*, tuta, minadores	1,2	1	3
	Rega gota a gota		1		14

¹ 1 aplicación cada dos anos.

* Eficaz contra *Spodoptera exigua*, *Spodoptera littoralis* y *Heliothis armigera*

VERTIMEC

Insecticida-acaricida con acción translaminar.

1,8 % p/v de Abamectina

EC N° 16.784

Cultivo	Plaga	Dose (ml/ha)	N° Máximo Apl.	P.S.
Albaricoquero, péxego, nectarino	Acaros	50-75	2	14
Amorodo, xudías verdes,	Ácaros, <i>Lyriomiza</i>	80-100	3	3
Ápio	Ácaros, <i>Lyriomiza</i>	80-100	3	10
Berenxena, cucurbitáceas	Ácaros, <i>Lyriomiza</i>	80-100	4 invernoiro	3
			3 invernoiro	
Cítricos	Ácaros, <i>Phyllonictis</i>	40- 75	3	10
Flor cortada	Ácaros, <i>Lyriomiza</i>	50-100	3	NP
Leituga	Ácaros, <i>Lyriomiza</i>	80-100	4 invernoiro	14
			3 Aire libre	7
Maceira, pereira	Ácaros	75-100	2	28
Mora-Frambueso	Ácaros	80-100	1	7
Pemento e tomate	Ácaros, <i>Lyriomiza</i>	80-100	5 invernoiro 3 aire libre	3
Vide	Ácaros	75	2	28

Consultar rexistro: algodónero, coníferas, frondosas, ornamentais herbáceas, ornamentais leñosas.

VOLIAM

Insecticida, a base de Clorantraniliprol, con alta eficacia contra larvas de numerosas especies de lepidópteros e algunhas especies de coleópteros.

200 g/l (20% p/v)Clorantraniliprol

SC N° 25.334

Cultivo	Plaga	Dose (ml/hl)	N° Máx. Apl.	P.S.
Albaricoqueiro e péxego	Anarsia e polilla oriental	160 - 300 ml/hl	2	14
Amendoeira, abeleira, castiñeir e nogueira	Coleopteros e orugas	180-300 ml/hl	2	21
Batata, Boniato e pataca	Escarabajo Polilla	60 ml/hl	2	14
		125-175 ml/hl		
Berenjena e tomate	Heliothis e <i>Tuta absoluta</i>	175-200 ml/hl	2	1
Ameixa e endrino	Orugas	160-300 ml/hl	2	14

VOLIAM (continuación)

Cultivo	Plaga	Dose (ml/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Cítricos	Phylloxera	50 ml/hl	2	NP
Millo e millo doce	Orugas	100-150 ml/hl	2	7
Maceira, membrilleiro, nespero e pereira	Capua, carpocapsa e minadores de hoja	160-300 ml/hl	2	14
Vide	Polillas del Racimo	210 ml/hl	1	30

FUNXICIDAS**AMPEXIO**

Funxicida, formulado en forma de gránulos dispersables, indicado para o control preventivo de mildio da vide.

25 % Mandipropamida - 24 % Zoxamida WG : N° ES-00288

Cultivo	Axente	Dose	Nº Máx. Apl.	P.S.
Vide	Mildio	0,5 kg/ha	3	21

AMPEXIO C

Funxicida, formulado en forma de gránulos dispersables, indicado para o control preventivo do Mildio da vide e do tomate.

2,5 % Mandipropamida, 13,95 Oxícloruro de cobre WG : N° 25.394

Cultivo	Axente	Dose (hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Vide	Mildio	400-500	1	21
Tomate	Mildio	400-500	4	3 días, 10 tomate de industria

CARIAL TOP

Un funxicida para pataca con dúas materias activas: mandipropamida e difenoconazol.

25 % Mandipropamida + 25 % Difenconazol SC : N° ES-00066

Cultivo	Axente	Dose	Nº Máx. Apl.	P.S.
Pataca	Mildio, alternaria	0,6 l/ha	3	3
Tomate	Mildio, alternaria	60-300 ml/hl	3	3

CARIAL FLEX

Fungicida en forma de gránulo dispersable específico para o control do mildio da pataca.

18 % Cimoxanilo + 25 % Mandipropamida WG N° ES-00322

Cultivo	Axente	Dose	N° Máx. Apl.	P.S.
Pataca	Mildio	0,6 kg/ha	6	21

CUPRANTOL DUO

Fungicida a base de cobre para o control do mildeo e outras enfermidades en varios cultivos a aire libre.

14 % Oxicloruro de cobre + 14 % Hidroxido Cuprico WG N° ES-00863

Cultivo	Axente	Dose Kg/ha	N° Máx. Apl.	P.S.
Allo, cebola	Mildio	2-2,7	3	3
Aveleiro, castiñeiro	Mancha foliar	3	1	14
Nogeira	Mancha foliar	3-3,5	1	14
Berenxena, tomate	<i>Phytophthora Infestans</i> , Pseudomonas, Phytophthora	2-2,6	5	3
Citricos	Phytophthora	3,5	1	14
Cucurbitaceas de pel comestible	Mildio	1,8-2,2	4	3
Melón	Mildio	1,8-2,2	5	7
Froiteiros de óso	Abolladura, cribado y moteado	1	1	NP
Froiteiros de pebida	Chancro, moteado	0,9-2,5	1	NP
Kiwi	Pseudomonas	1,7	1	20
Leituga	Mildio	2-2,5	4	7
Oliveira	Pesudamonas, mancha foliar	1,8-2	2	NP
Ornamentais	Mildio, antracnosis y Pseudomonas	2	1	NP
Vide	Mildio, black rot	1,25-2,5	1	21

ZZ CUPROCOL

Funxicida a base de cobre en formulación coloidal con 90 % das súas partículas inferiores a unha micra.

70 % En forma de oxiclورو de cobre p/v

SC suspension concentrada en auga

Nº ES-00981

Cultivo	Axente	Dose (l/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Coliflor e brecol	Mildio	0,5-1,05	3	15
Cucurbitáceas de pel no comestible, vexetais do genero brassica	Mildio	0,5-1,05	3	7
Leguminosas verdes (frescas) e alcachofa	Mildio, alternaria, antracnosis, bacteriosis	0,5-1,05	3	3
Leituga e similares	Mildio, alternaria, antracnosis, bacteriosis	0,5-1,05	3	15
Cucurbitáceas de pel comestibles, vexetais de bulbo	Mildio, alternaria, antracnosis, bacteriosis	0,5-1,05	4	3
Berenxena, tomate	Mildio, alternaria, antracnosis, bacteriosis	0,5-1,05	4	10 aire libre 7 invernadoiro
Almendro	Cribado	150 ml/hl	3	NP
Cítricos	Hongos endófitos,	125 ml/hl	2	15
	Fomopsis	75 ml/hl		
Amorodo	Antracnosis	0,5-1,05 l/ha	4	10
Froiteiros de óso	Sarna, lepra	100-150 ml/hl	3	NP
	Monilia, cribado, bacteriosis	150 ml/hl		
Froiteiros de pebida	Sarna	150 ml/hl	3	NP
	Monilia, bacteriosis	100-150 ml/hl		
	Sarna, lepra	150 ml/hl	1	
Froitos secos	Monilia, bacteriosis	100-150 ml/hl	3	NP
	Sarna	150 ml/hl	3	
	Lepra		1	

ZZ CUPROCOL (continuación)

Cultivo	Axente	Dose (l/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Nogueira	Monilia, bacteriosis	100-150 ml/hl	3	NP
	Sarna, lepra	150 ml/hl		
Oliveira*	Repilo	100-200 ml/hl	4	15
	Tuberculosis	150-200 ml/hl		
Ornamentais leñosas	Roya, hongos endófitos	150 ml/hl	3	NP
Pataca	Mildio, Alternaria	0,5-1,05 l/ha	4	15

* Como máximo aplicaranse 2.1 kg cu/ha y ano

DYNALI

Funxicida preventivo para o control do oídio da vide.

3 % Ciflufenamida + 6 % Difenconazol

DC Nº ES-00001

Cultivo	Axente	Dose	Nº Max Apl.	P.S.
Vide	Oidio, brenner, Black rot	50-65 ml/hl	2	21

ORTIVA

Funxicida para o control de esclerotinia en leituga, fungos en allos, mera da alcachofa, berenxena, cebola, corcubitáceas, amorodo, leituga, pemento e tomate, oídio, fungos e outras enfermidades.

25 % Azoxystrobin

SC Nº 22.000

Cultivo	Axente	Dose (ml/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Allos, cebola, chalote	Alternaria, mildio, podredumbre branca, roya, botrite	80-100	3	14
Ceboliña, ceboliño	Alternaria, mildio, podredumbre branca, roya, botrite	80-100	2	7
Apio	Alternaria, cercospora, oídio, septoria, roya	0,8-1 l/ha	3	14
Rábano, cenoria, chirivía, raíz de perejil y apionabo	Alternaria, cercospora, oídio, septoria, roya	0,8-1 l/ha	3	14
Colinabo	Alternaria, cercospora, oídio, septoria, roya	0,8-1 l/ha	2	14

ORTIVA (continuación)

Cultivo	Axente	Dose (ml/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Berenxena, tomate	Alternaria, cladosporiosis, mildio, oidiopsis	80-100	3	3
Pemento	Alternaria, cladosporiosis, mildio, oidiopsis	80-100	2	3
Caqui	Mancha foliar	50-100	2	NP
Cereais	Roya, septoria, <i>Rinchosporium</i>	0,8-1 l/ha	2	35
Cogombro, pepinillo, melón, sandía y calabacín	Antracnosis, cladosporiosis, didimela, mildio, oidio	75-80	3	3
Endivia	Cercospora, esclerotinia, oidio, mildio	80-100	1	14
Leituga e similares	Cercospora, esclerotinia, oidio, mildio	80-100	2	7
Frambueso	Oidio	100	2	3
Amorodo	Antracnosis	100	3	3
Chícharos, xudías con e sin vaina	Antracnosis, botrite, oidio, micosfarella, mildio, roya	80 -100	2	14
Leguminosas	Antracnosis, botrite, oidio, micosfarella, mildio, roya	80-100	2	35
Vexetais do genero Brassicas	Alternaria, micosfarella, Mildio, oidio, roya branca	80-100	2	14
Maíz	Tizón do millo, carbón	1 l/ha	2	NP
Nabo	Alternaria	80-100	2	14
		0,5 l/ha	3	7
Pataca	Alternaria	0,5 l/ha	3	7
	Viruela	3 l/ha	1	
Porro	Cladosporiosis, mildio, roya	80-100	3	21
Remolacha	Cercospora	80-100	3	14

Consultar rexistro: Adormidera, borraja, cardo, colza, espárrago, albahaca, hinojo, lino, mostaza branca, perifollo, salsifies

Aire libre e invernadoiro: tomate, pemento, palmeira datilera, palmáceas, ornamentais herbáceas, frondosas, amodoro, cucurbitáceas, coníferas, borraxe, berenxena, arbustos. **O resto de cultivos unicamente aire libre.**

ORTIVA TOP

Funxicida para uso agrícola en pulverización foliar normal contra un gran número de enfermidades que afectan aos cultivos horticolas no invernadoiro e ao aire libre.

20 % Azoxistrobin + 12,5 % Difenconazol

SC N° 25.588

Cultivo	Axente	Dose (l/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Allo, cebola, ceboliña, chalote	Alternaria, Mildio, Roya	1	1	14
Alcachofa	Oidio	1	3	7
Frambueso	Oidio	1	2	7 aire libre 14 invernadoiro
Chícharos con vaina	Oidio	1	2	14 días solo aire libre
Amorodos	Oidio	1	2	3
Judías con vaina	Oidio	1	2	7
Apio	Septoria	1	3	14
Berenxena, Tomate	Oidio, mildio, cladosporiosis, alternaria	1	3	7 aire libre 3 invernadoiro
Pemento	Oidio, mildio, cladosporiosis, alternaria	1	2	3
Brecol e coliflor ¹	Alternaria, mildio	1	2	14
Coles, coles de Bruxelas	Alternaria, mildio	1	2	21
Cucurbitaceas de pel comestible e non comestible	Milidu, cladosporiosis	1	3	3
Porro ¹	Alternaria, roya	1	2	21
Leituga, leituga de cordeiro, agrião, barbarea, mostaza chinesa e brotes tenros. Inclúe rúcula só ao aire libre. Non inclúe endive.	Alternaria, mildio y esclerotinia	1	2	14
Cenoria ¹ , chirivía ¹ , salsifi ¹ e rábano ¹ rusticano ¹	Alternaria, oidio	1	3	14

¹ So aire libre.

RECATIUM

Funxicida sistémico para o control de oidio en vide. Recatium® é un fungicida sistémico a base de spiroxamina, con acción preventiva e curativa contra o oidio da vide.

500 g/l (50% p/v) Spiroxamina

EC N° ES-00189

Cultivo	Axente	Dose (l/ha)	N° Máximo Aplicaciones	P.S.
Vide	Oidio	0,6	2, cada 10-14 días Aplicar desde 2 follas despregadas (BBCH 12) ata o abrandamento das bagas (BBCH 85).	35

REVUS

Funxicida de acción preventiva para o control do mildio.

25 % Mandipropamida

SC N° 25.186

Cultivo	Axente	Dose (ml/hl)	N° Máximo Aplicaciones	P.S.
Acelga, chicoria ² , cóngos, escarola ² , ruqueta, mostaza ² chinesa ² , follas de espinaca, berros ² de terra, mastuerzo e verdolaga ² , hortícolas de folia e rúcula ² .	Mildio	400-600	1	7
Herbas aromáticas, perexil	Mildio	400-600	2	7
Leituga	Mildio	400-600	1 Invernadoiro 2 aire libre	7
Cabaciña ¹ , melón	Mildio	400-600	4	3
Tomate	Mildio	400-600	4 profesional 3 no profesional	3
Pataca	Mildio	400-600	6	3
Vide	Mildio	400-600	4	21

¹ So aire libre. ²So invernadoiro.

RIDOMIL GOLD COMBI PEPITE

Funxicida sistémico e de contacto contra o mildiu da vide.

4,85% p/p Metalaxil-M (48,5 g/kg) + 40% p/p Folpet (400 g/kg)

WG N° 24.397

Cultivo	Axente	Dose (g/hll)	N° Máximo Aplicaciones	P.S.
Vide	Mildeu	200 (2kg/ha)	2	28

RIDOMIL 25

Fungicida sistémico, residual e de acción preventiva, recomendado no control de mildiu.

250 g/kg (25% p/p) Metalaxil

PM N° 25.330

Cultivo ³	Axente	Dose (Kg/ha)	N° Máximo Aplicaciones	P.S.
Berenxena, Brécol, Col de Bruxelas e Coliflor. Espinacas e similares (Espinacas, verdolagas e acelgas) e Leituga e similares (Inclúense berro/mastuerzo, cónego, leituga, escarola, achicoria (follas), rúcula, mostaza chinesa, dente de león e brotes tenros (incluídas as especies de Brassica). Pataca, Repolo, Tomate.	Mildiu	0,8	3	14
Amorodo	Mildiu	1,52 ¹	1	14
Laranxa, toronxa e pomelo	Phytophthora	0,8 ²	3	14
		1,52 ¹	1	14
Pemento	Mildiu	1,52	2	14

¹ Rega gota a gota ² Pulverización foliar ³ **Tomate e berenxena:** aire libre e invernadoiro. **Amorodo e pemento:** so invernadoiro. **Resto:** aire libre.

SCORE 25 EC

Fungicida de acción sistémica, preventivo e curativo.

25 % Difenconazol

EC N° 18.767

Cultivo	Axente	Dose (ml/hl)	N° Máx. Apl.	P.S.
Albaricoquero	Abolladura, cribado, Monilia, oidio	30	2	7
Alcachofa	Oidio	50-64	3	14
Breco - repolo	Alternaria	50-64	3 - 2	14
Caqui	Mancha purpura	20-45	2	NP
Cerdeira	Monilia	30	2	7
Ameixeira	Monilia, oidio	30	2	7
Cravel	Roya	0,5 l/ha	3	NP
Amorodos	Oidio	20-50	3	3
Chícharos verdes, xudías verdes	Antracnosis, micosfarella	50-64	2	7
Leituga e similares	Alternaria	50-80	2	14

SCORE 25 EC (continuación)

Cultivo	Axente	Dose (ml/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Maceira	Moteado	15	4	14
Péxego, nectarino	Abolladura, cribado, monilia, oidio	20-30	2	7
Amora-Frambueso	Antracnosis, oido, roya	20-50	3	3
Nispero	Moteado	20	4	14
Oliveira	Repilo	60	2	30
Pataca	Alternaria	0,5-0,6 l/ha	2	30
Pereira	Moteado, roya, septoria	20	4	14
Pemento	Alternaria, oidiopsis	50-64	4	7
Cogombro	Oidio	50-64	3	3
Porro	Alternaria	0,5 l/ha	3	21
Roseira	Oidio, Roya	0,5 l/ha	3	NP
Tomate	Alternaria, cladoporiosis, oidiopsis	50-64	3	7
Vide	Black rot, oidio	20-24	4	21
Cenoria	Alternaria	30	3	14

Consultar rexistro: Apio, cardos comestibles, chirivia, dalia, esparrago, fiúncho, remolacha azucreira

SERENVA

Funxicida de acción sistémica, preventivo e curativo.

37,5% Ciprodinil + 25% Fludioxinil

WG N° 25.878

Cultivo	Axente	Dose (kg/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Allos, cebola	Botrite, esclerotinia	0,12	1	7
Albaricoqueiro, cerdeira, ameixeira, melocotoeiro, nectarina	Monilia	0,1	1	7
Berenxena, cabaciña, cogombríño, cogombro, pemento, tomate	Botrite, esclerotinia	0,08-0,1	1	3
Espárrago	Botritie, estenfiliose	0,1	1	180
Flor cortada	Botrite, asperxilo	0,1	1	NP
Amorodeira	Botrite, antracnose	0,12	1	2
Chícharo	Antracnose, micospharella, esclerotinia	0,1	1	14

SERENVA (continuación)

Cultivo	Axente	Dose (kg/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Herbas aromáticas	Botrite, esclerotinia	0,06	1	7
Fiúncho, tabaco, cenoria	Esclerotinia	0,1	1	7
Feixóns verdes	Antracnose, esclerotinia, botrite	0,1	1	14
Feixón	Antracnose, esclerotinia, botrite	0,1	1	28
Leituga e similares	Botrite, esclerotinia	0,06	1	7
Maceira, marmeleiro, pereira	Monilia, antracnose, cancro, Gloesporium, botrite, mofo azul	0,1	1	3

SWITCH

Funxicida específico contra botrite, monilia, sclerotinia e asperxilo.

37,5 % Ciprodinil+ 25 % Fludioxonil

WG : N° 21.714

Cultivo	Axente	Dose (g/hl)	Nº Máximo Aplicaciones	P.S.
Berenxena	Botrite, esclerotinia	60-100	2 aire libre 3 invernadoiro	3
Cebola, ceboliña, Ceboliño	Botrite, esclerotinia	1 kg/ha	1	14
Cucurbitáceas de pel comestible	Botrite, esclerotinia	60-100	1	3
Frambueso	Botrite, foma y mancha purpura	1kg/ha	1	7
Amorodos	Antracnosis y botrite	0,6-1 kg/ha	2 aire libre 3 invernadoiro	1 2
Froiteiros de óso	Monilia	60-100	1	7
Froiteiros de bebida	Alternaria, antracnosis, botrite, chancro, fusarium, monilia, moteado, penicilium, stenfilium	80-100	1	14
Leituga e similares	Esclerotinia, botrite	0,5-0,6 kg/ha	3	7
Leguminosas	Antracnosis, botrite, esclerotinia	60-100	2	14
Amora-Frambueso	Mancha purpura, botrite, foma	1 kg/ha	1	7
Pemento	Esclerotinia, botrite	60-100	1	3

SWITCH (continuación)

Cultivo	Axente	Dose (g/hl)	Nº Máximo Aplicaciones	P.S.
Tomate	Esclerotinia, botrite	60-100	2 aire libre 3 invernadoiro	3
Vide de viño	Aspergillus, botrite	0,6-1 kg/ha	2	21

Consultar rexistro: Herbas aromáticas, tabaco, vide de mesa

SWITCH ONE

Funxicida de aplicación foliar a base de fludioxonil, con amplo espectro de protección contra diferentes podreimas.

50 % Fludioxonil

WG Nº 25.584

Cultivo	Axente	Dose (kg/ha)	Nº Máximo Aplicaciones	P.S.
Acelga ² , endivia ² , espinaca ² , leituga ² e similares e beldroega ²	Botrite e esclerotinia	0,5	2 Aire libre e invernadoiro ¹	7
Cabaciña e cogombro; amorodeira ³	Botrite	0,5	2 invernadoiro ¹	3
Chícharos sen vaiña e feixóns verdes con vaiña	Botrite e esclerotinia	0,75	2 Aire libre	14
Maceira e pereira	<i>Penicilium</i> , alternaria e <i>Gloesporium</i>	40-50 g/hl Max: 450 g/ha	2	14
Pemento e tomate ³	Botrite	0,5	2 invernadoiro ¹	3

¹(Tradicional y bandejas sin sustrato) y protegido en túnel.

²Aire libre, invernadoiro e protexido. ³Invernadoiro e protexido.

TAEGR0

Taegro® é un biofungicida preventivo de amplo espectro de orixe natural, a base de *Bacillus amyloliquefaciens*, cepa FZB24 (13 % WP), que estimula os mecanismos de defensa naturais da planta.

130 g/kg *Bacillus amyloliquefaciens* (cepa FZB24)

WG Nº ES-00878

Cultivo	Axente	Dose (kg/ha)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Berenxena, pemento e tomate	Mildio	0,185 - 0,37	10 aire libre	1
	Mildio, oídio e alternaria		12 invernadoiro	
Cabaciña, melón, cogombro e sandía	oídio	0,185 - 0,37	12 invernadoiro	1

TAEGR0 (continuación)

Cultivo	Axente	Dose (kg/ha)	Nº Máximo Aplicaciones	P.S.
Amorodeira	Botrite	0,185 - 0,37	12 invernadoiro	1
Leituga	Mildio	0,185 - 0,37	12 invernadoiro	1
	Mildio e esclerotinia		10 aire libre	
Vide	Podremia gris e oídio	0,185 - 0,37	10 invernadoiro	1

THIOVIT JET

Funxicida a base de xofre en microesferas, con acción por contacto e vapores, contra oídio, ácaros, eriofidos e fumaxina.

80 % Xofre

WG microgránulos mollables Nº 12.901

Cultivo	Axente	Dose (g/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Chicoria, cereais, endibia, escarola, leituga, lúpulo, remolacha azucreira	Oidio	20-50	2	NP
Aveleira, ornamentais	Oidio	20-50	3	NP
Amorodo	Oidio	20-50	4	NP
Berenxena, brécol, coles de bruxelas, coliflor, cucurbitáceas, pemento, repolo, tomate, vide	Oidio, araña roxa, eriofidos	20-50	4	NP
Froiteiros de óso, froiteiros de pebida, froiteiros tropicais	Oidio, araña roxa, eriofidos	20-50	3	NP
Oliveira	Negrilla	20-50	4	NP

TOPAS 200 EW

Funxicida sistémico con excelente actividade contra oídio e oidiopsis.

20 % Penconazol

EW Nº 21.291

Cultivo	Axente	Dose (ml/hl)	Nº Máx. Apl.	P.S.
Albaricoquero	Oidio	25	2	14
Pemento	Oidiopsis	15-20	2	3
Calabacin, cabaza ¹ , amorodo, melón, cogombro, tomate	Oidio	15-20	2	3
Froiteiros de pebida	Oidio	15-20	3	14
Péxego, nectarino	Oidio	25	2	14
Sandía	Oidio	25	2	3
Vide	Oidio	15	3	14

¹ So aire libre

HERBICIDAS

Nota (xeral para todos os herbicidas) N° aplicacións: unha máxima por campaña. Prazo de seguridade: Non Procede.

Antes de utilizar calquera produto ler atentamente a etiqueta do mesmo.

ARCADE 880

Herbicida en forma de concentrado emulsionable para o control de malas herbas anuais (monocotiledóneas e dicotiledóneas) no cultivo da pataca. Recoméndase a súa aplicación durante a preemerxencia do cultivo.

80 % p/v Prosulfocarb + 8% p/v Metribuzina EC N° 25.929

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Pataca	Malas herbas anuais gramíneas e de follla ancha	4-5 l/ha	200-400 l/ha

AUROS

Herbicida de pre e postemerxencia contra herbas anuais de follla estreita e ancha.

80 % Prosulfocarb EC N° 18.087

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Cebada e trigo de inverno, chícharos para grano, judías para grano, patata, allo, batata, batata, cholate, chirivía, garavanzo, faba e lentella.	Malas herbas anuais	3-5 l/ha	100-400 l/ha

AXIAL PRO

Herbicida de postemerxencia de alta eficacia, contra avea, xoio e outras gramíneas.

6 % Pinoxaden EC N° ES-00015

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Cebada, centeo, trigo, triticale	Gramíneas	0,5-1 l/ha	100-400 l/ha
Trigo duro	Gramíneas	0,5-0,75 l/ha	100-400 l/ha

BANVEL D

Herbicida de postemerxencia para o control de malas herbas anuais e algunhas perennes de follla ancha no cultivo de millo e trigo.

48% p/v Dicamba (sal dimetilamina) SL N° 11.533

Cultivo	Axente / Momento	Dose	Volumen Apl.
Millo (incluíndo millo doce ¹)	En postemerxencia, cando o cultivo teña de 2 a 8 follas	300-600 cc/ha	200-500 l/ha
Trigo	En postemerxencia, antes de que o segundo nó sexa perceptible, a uns 2 cm do primeiro nó	250 cc/ha	200-400 l/ha

¹ Prazo de seguridade é de 60 días.

CALLISTO 100 SC

Herbicida para o cultivo do millo, entre outros, contra a xunca e outras herbas cando estas son noviñas.

10% Mesotrione

SC N° 25.810

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.	P.S.
Millo	Malas herbas	0,75-1,5 l/ha	200 l/ha	60
Millo doce	Malas herbas	0,75 l/ha	200 l/ha	42

Consultar rexistro: Adormidera, cana de azucre, colza, liño

CALLISTO PLUS

Herbicida para o cultivo do millo, contra a xunca e outras herbas en pre e postemergencia.

5% Mesotrione+ 12% Dicamba

SC N° ES-00205

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.	P.S.
Millo	Malas herbas de hoja ancha	2 l/ha	80-400 l/ha	60 grano 90 forraje

*No caso dalgunhas malas herbas de nacemento graduado (*Abutilon theophrasti*, *Cenopodium album*, *Amaranthus retroflexus*), é aconsellable fraccionar a distribución do produto en dúas aplicacións: 1ª a unha Dose de 1,3 l / ha (2 a 6 follas do Millo), seguido dunha 2ª aplicación a unha Dose de 0,7 l / ha (8 a 9 follas do Millo).

CAMIX 560 SE

Herbicida de pre e postemergencia precoz contra herbas de folla estreita e ancha no cultivo do millo. CAMIX leva na súa composición unha substancia protectora que impide producir fitotoxicidade ao cultivo (Benoxacor).

50% S-Metolacloro + 6% Mesiotrione

SE N° ES-00492

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Millo	Malas herbas anuais	2-2,5 l/ha	220-400 l/ha

CASPER

Herbicida en forma de gránulo dispersable, cun amplo espectro de control sobre malas herbas dicotiledóneas, anuais e perennes non cultivo do millo.

50% Dicamba (sal sódico) + 5% Prosulfuron

WG N° 25.411

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Millo	Dicotiledoneas	0,3-0,4 kg/ha	50*-400 l/ha

*En determinados casos pode descender a 80 l/ha.

DUAL GOLD

Herbicida activo contra gramíneas anuais: Echinochloa, Digitaria, Setaria, Lolium, e outras. A xunca é moderadamente sensible.

96 % S-Metolacloro

EC N° 22.126

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Xirasol, Millo	Gramineas anuais	0,5-1,6 l/ha	150 – 600 l/ha
Pataca e nabo		0,5-1,5 l/ha	
Tomate		1-1,3 l/ha	

Consultar rexistro: Algodonero, remolacha azucreira e tabaco.

ELUMIS

É un herbicida formulado como dispersión oleosa, para o control en postemerxencia das malas herbas presentes no cultivo do millo.

3 % Nicosulfuron + 7,5 % Mesotriona

OD N° 25.423

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Millo	Malas herbas monocotiledoneas e dicotiledoneas	1-2 l/ha	300-500 l/ha

LUMAX

Herbicida formulado como unha suspoemulsión para o control en preemerxencia das malas herbas do millo. A base de 3 ingredientes activos con modos de acción diferentes e complementarios.

18,75 % Terbutilazina + 3,75 % Mesotrione
+ 31,25 % S-metolacloro

SE N° ES-00102

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Millo	Malas herbas anuais	3-4 l/ha	300-400 l/ha

MISTRAL PLUS

Mistral Plus é un herbicida de postemerxencia para o control de folia estreita no millo con efecto complementario sobre dicotiledóneas. Os seus dous modos de acción diferentes confírenlle un forte carácter fronte á prevención de resistencias. Realizarase unha aplicación cada dous anos.

Nicosulfuron 5% + Dicamba 22% (c. sal sódico)

OD N° ES-00596

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Millo	Malas herbas anuais	0,8-1,2 l/ha	100-400 l/ha

NISSHIN

Herbicida de postemerxencia no millo contra *Sorghum halapense* e malas herbas anuais en postemerxencia precoz. Ten efecto complementario contra *Cyperus sp.*

4% Nicosulfuron

SC N° 19.414

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Millo gran e forraxeiro	Malas herbas anuais	1-1,25 l/ha Postemerxencia precoz	300-400 l/ha
	<i>Sorghum halepensis</i>	1-1,5 l/ha Postemerxencia	

PREMAZOR TURBO

NOVO

Premazor® Turbo é un herbicida total contra as malas herbas de áreas non cultivadas en parques e xardíns e zonas industriais.

250 g/l Glifosato + 40 g/l Diflufenican

SC N° ES-00460

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Parque e xardíns e zonas industriais	Malas herbas	7 l/ha	200-1000 l/ha

PRIMEXTRA LIQUIDO GOLD SE

Herbicida a base dunha adecuada combinación de dúas substancias activas que permiten combater as gramíneas e dicotiledóneas anuais que invaden normalmente o cultivo do millo de consumo ou de forraxe.

31,25 % S-Metolacloro + 18,75 % Terbutilazina

SE N° ES-00768

Cultivo	Axente	Momento de aplicación	Dose	Volumen Apl.
Xirasol	Malas herbas anuais	Pre-emergencia	4 l/ha	200-300 l/ha
Millo	Malas herbas anuais	Pre-emergencia	4-4,5 l/ha	200-300 l/ha
		Post-emergencia	3,5 l/ha	300 l/ha

TOUCHDOWN PREMIUM

Herbicida sistémico, non selectivo de postemerxencia, contra todo tipo de herbas, incluídas as perennes e malezas leñosas, cun gran ámbito de aplicación.

36 % Glisofato (sal amónico)

SL N° 25.428

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Algodón	Desecante	3-7,5 l/ha	100-400 l/ha con tractor y
Praderías e herbas	Malezas leñosas	5-7,5 l/ha	
Herbáceas extensivas e intensivas	Anuais	2-5 l/ha	100-200 l/ha de forma manual

TOUCHDOWN PREMIUM (continuación)

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Cultivos leñosos	Anuais	2-5 l/ha	100-400 l/ha con tractor y 100-200 l/ha de forma manual
	Perennes	5-7,5 l/ha	
Redes viarias e de servizo (camiños, cercas e lindeiros, marxes de canles e de cultivos, canles de rego etc.) e	Malas herbas	3-7,5 l/ha	
Áreas non cultivadas (recinto industriais)	Malas herbas	3-7,5 l/ha	

TRAXOS PRO

Herbicida de postemerxencia de alta eficacia, contra avea, xoiro e outras gramíneas..

3% Clodinafop-Propargil + 3% Pinoxaden P/V

EC N° ES-00014

Cultivo	Axente	Dose	Volumen Apl.
Centeo, Trigo e triticales	Malas herbas gramíneas	0,75 – 1 l/ha	100-400 l/ha

ZETROLA 100 EC

Un herbicida baseado na acción graminicida do ingrediente activo Propaquizafop, selectivo para cultivos de folia ancha.

10% Propaquizafop

EC N° 19.140

Cultivo	Axente	Dose l/ha	Vol. l/ha	Modo de emprego
Froiteiros de pebida, Nectarino, melocotonero, albaricoquero, allos, cebola, berenxena, brócoli, cabaza, chalote, chícharo de raposo, garavanzo, lentellas melón, sandía, tomate, remolacha azucreira, remolacha forraxeira, repolo, coliflor, tabaco, ornamentais herbáceas, ornamentais leñosas, viveiros, vide de mesa, vide de vinificación	Avena loca y Lolium	0,5-1,0	200-400	1 aplicación
	Resto Gramíneas anuais	0,5-1,5		
	Gramíneas perennes	1,5-2,0		
	Rebrotos de cereales	0,5-1,0		1 aplicación por campaña

ZETROLA 100 EC (continuación)

Un herbicida baseado na acción graminicida do ingrediente activo Propaquizafop, selectivo para cultivos de folia ancha.

10% Propaquizafop

EC N° 19.140

Cultivo	Axente	Dose l/ha	Vol. l/ha	Modo de emprego
Alfalfa, veza, leguminosas forraxeiras (yeros, faba seca, veza vellosa, almorta (perico ou moa), esparceta, alhova e zulla)	Avena loca y lolium	0,5-1,0	200-400	1 aplicación por campaña desde o inicio dos brotes ata unha altura de 20 cm aprox
	Resto gramíneas anuais	0,5-1,5		
	Gramíneas perennes	1,5		
	Rebrotos de cereais	0,5-1,0		
Cítricos, oliveira, cerdeira, ameixeira, almendro, avellano, castiñeiro, nogueira, piñeiro piñonero, pistacho	Avena loca y lolium	0,5-1,0	200-400	Aplicar en prefloración
	Resto gramíneas anuais	0,5-1,5		
	Gramíneas perennes	1,5-2,0		Aplicar en prefloración. 1 aplicación por campaña
	Rebrotos de cereales	0,5-1,0		
Colza, chícharos para gran, chícharos verdes, xudías para gran, xudías verdes, garavanzo verde, tirabeque (chícharo con vaina) e faba gran seca	Avena loca y Lolium	0,5-1,0	200-400	1 aplicación por campaña en rebrotos de cereais ¹
	Resto gramíneas anuais	0,5-1,5		
	Gramíneas perennes	1,5-2,0		
	Rebrotos de cereais	0,5-1,0		

PRAZOS DE SEGURIDADE: Consultar etiqueta de produto segundo cultivo.

¹ Contra aveia tola e Lolium aplicar unha dose de 0,5-1 l/ha, contra o resto de gramíneas anuais entre 0,5-1,5 l/ha, e en gramíneas perennes entre 1,5-2 l/ha. Deixar 4 semanas entre a aplicación e o seguinte.

NUTRIENTES

ABOFOL

24 % Nitróxeno (N) total baixo varias formas + 16 % Fósforo (P₂O₅) soluble + 12 % Potasio(K₂O) soluble. 0,02 % Boro (B) e 0,04 % Zinc (Zn) + quelados por EDTA-Na₂. Sólido cristalino.

Fertilizante foliar que estimula e regula a vexetación das plantas, diminúe os problemas de carencias e mellora a calidade das colleitas. Axuda a recuperar os cultivos nos accidentes climáticos. Autorizado para todos os cultivos.

DOSE: 100-300 g/hl. Tamén pode aplicárselle á terra para ser tomado polas raíces dos cultivos.

STIMUFOL K

11 % Nitróxeno (N) total baixo varias formas + 5 % Fósforo (P₂O₅) soluble + 38 % Potasio(K₂O) soluble. 0,02 % Boro (B) e 0,04 % Zinc (Zn) + 2% Óxido de magnesio (Mg O) + Cu y MN quelados por EDTA-Na². Sólido.

Nutriente especial complexo (NPK) de alto contido en Potasio, con Oligoelementos quelados. Especialmente indicado durante a etapa de engorde e maduración do froito. Aplicable en calquera cultivo.

DOSE: 250-500 g/hl o 2-4 kg/ha. STIMUFOL K tamén pode aplicarse a través da auga de rega, grazas ao seu alto grao de solubilidade (99,6%).

BIOESTIMULANTES

CEPACET

NOVO

Inóculo de fungos micorrízicos - 1 x 10⁷ UFC/g Bacterias da rizosfera (*Bacillus megaterium* cepa CECT 9689) + 0,01% Micorrizas.

Mellorador de cultivos, fertilizante de orixe biolóxica formulado a base de microorganismos beneficiosos que axudan a rexenerar a microbiota e a saúde do solo. Aplicar preferentemente ao comezo do cultivo, durante as primeiras fases, xusto despois da plantación ou transplante e, sobre todo, despois da desinfección ou solarización. Tamén se recomenda a aplicación de Cepacet anticipando situacións de máxima necesidade nutricional do cultivo.

DOSE: 1-3 aplicacións de Cepacet de 1-2 l/ha por aplicación. Apliación radicular. Cultivos intensivos hortícolas e leñosos.

ISABIÓN

Complexo de aminoácidos. Líquido soluble.

Nutriente orgánico bioestimulante da vexetación das plantas en todo tipo de cultivos. Aplicar na fase de crecemento das plantas, especialmente indicado en cultivos cativos ou afectados por accidentes climatolóxicos, fitotoxicidades etc.

DOSE: 200-300 cc/100 l de auga (2-3 l/ha). Despois de xeadas, e en cultivos afectados, aumentar a dose a 400 cc/100 l de auga (4 l/ha).

NUTRIBIO N

NOVO

1 x 10(7) UFC/g *Azotobacter salinestris* cepa CECT 9690. Po mojable.

Fertilizante fixador de nitróxeno e promotor do crecemento vexetal formulado a base do microorganismo endófito *Azotobacter salinestris* cepa CECT 9690, particularmente eficaz para a fixación de nitróxeno (N) a nivel foliar e radicular. O produto caracterízase pola súa capacidade para fixar o nitróxeno atmosférico mesmo en presenza de osíxeno. Nutribio N pode mellorar o crecemento, o rendemento e a calidade do cultivo ata en condicións de estrés.

DOSE: Cultivos extensivos: Trigo, Millo, Xirasol, Algodón, Colza, etc: 50 g/ha.

PERSICOP

NOVO

107 UFC/g Bacterias da rizosfera (*Azotobacter salinestris* cepa CECT 9690) + 107UFC/g Bacterias da rizosfera (*Wickerhamomyces anomalus* cepa CECT 13172) + 0,01% Micorrizas. Po mojable.

Particularmente eficaz na fixación de nitróxeno (N) atmosférico a nivel radicular e foliar. A súa aplicación vía adoito permite a colonización da rizosfera e do interior dos tecidos vexetais. *Wickerhamomyces anomalus* cepa CECT 13172, por unha banda, promove o crecemento vexetal do cultivo e, doutra banda, actúa como prebiótico de *Azotobacter salinestris* cepa CECT 9690 potenciando a súa efectividade. Persicop pode mellorar o crecemento, rendemento e a calidade dos cultivos mesmo en condicións de estrés abiótico.

DOSE: Recoméndanse de 1-4 aplicacións de 100 g/ha por aplicación no ciclo do cultivo. Aplicación radicular. Cultivos intensivos hortícolas e leñosos.

QUANTIS

NOVO

26% Materia orgánica sobre materia seca (perda por calcinación) + 0,9% Nitróxeno orgánico presente (N orgánico) + 9,3% Óxido de potasio (K₂Ou) soluble en auga.

Fertilizante de acción biestimulante, obtido pola fermentación a base de fermentos. Con dobre acción como prebiótico, promove a actividade microbiana e xera un potente escudo antiestrés nos cultivos, especialmente en cereais, pataca, xirasol e colza. A aplicación é foliar mediante aspersión.

DOSE: 2 l/ha. **Cereais:** 1 a 2 aplicacións durante o período vexetativo. Desde o comezo do encañado, ata o estadio "folia bandeira" (BBCH 31-55). Sempre antes das situacións de estrés previstas. **Millo:** 1 a 2 aplicacións durante o período vexetativo. Desde o estadio "2 follas despregadas", ata a emerxencia do penacho/aparición do órgano floral (BBCH 12-55). Sempre antes das situacións de estrés previstas.

RODENTICIDAS

SUPER KLERAT PELLET XT

Brodifacoum 0,0025%.

Cebo granulado coloreado. GB.

ES/BB(MR)-2020-14-00708.

SUPER KLERAT PELLET XT (continuación)

Raticida moi activo por inxestión contra todo tipo de roedores, tamén para os resistentes a outros anticoagulantes. De utilización en almacéns e recintos agrícolas exteriores ou interiores.

Aplicacións e usos autorizados:

Ratas: adoitan alimentarse en lugares ocultos cos que estean familiarizadas. Colocarase en cada punto o unha bolsiña nun portacebos e a intervalos de 5-10 metros. Debido a que as ratas son moi desconfiadas, recoméndase non facer limpeza nin mover os obxectos nos lugares tratados, ata a finalización da desratización.

Ratos: con as bolsiñas de 15 g pódense facer de 2 a 4 puntos de cebo, situando os portacebos a intervalos de 2-5 metros. Como os ratos son comedores esporádicos e tenden a explorar novos lugares, recoméndase cambiar os cebos de sitio periodicamente. revisalos cada 7-8 días; reponer aqueles puntos de cebo onde este tivese sido comido.

KLERAT BLOCK XT

Brodifacoum 0,0025% p/p + Sustancia de sabor amargo 0,001%.

Bloques de parafina de color azul 20 g.

Inscrito o Rexistro Oficial de Biocidas da Dirección Xeral de Saúde Pública, Calidade e Innovación co nº ES/BB(MR)-2019-14-00620.

Raticida moi activo por inxestión contra ratas e ratos no interior e ao redor das edificación.

Aplicacións e usos autorizados:

Ratos: Interior de edificios: en portacebos Aplicar 20-40 g de KLERAT BLOCK XT por portacebo, é dicir 1-2 cebos (bloques parafinados) de 20 g. Se necesita poñer máis portacebos, recoméndase separalos uns 10-15 metros entre si, sendo a distancia mínima entre portacebos de 5 metros.

Ratas: Portacebos cun máximo de 100-200 g de produto por punto de cebo. Se se necesita máis dun punto de cebo, a distancia entre portacebos deberá de ser de 5 metros para infestación alta e 10 metros para infestación baixa.

RATRON GL

Fosfuro de zinc (8 g/kg)

Ratron® GL é un cebo listo para o seu uso, cuxa materia activa, o fosfuro de zinc (8 g/kg), actúa rapidamente na loita fronte aos topillos. Non produce po, é resistente á choiva e os mofos, A materia activa vai integrada de forma homoxénea e non se degrada, é altamente atractivo contra os topillos e pequenos roedores, a calidade dos ingredientes utilizados garanten unha alta palatabilidad dos cebos en forma de lentella.

Aplicacións e usos autorizados:

Usar de 2 - 2,5 Kg/ha Aplicando 5 lentellas por tobo, cunha dose máxima ao ano de 2 kg/ha. E 100 g de cebo por estación de cebo, como dose máxima.

Ratron® GL

Eficacia probada contra TOPILLOS

Lentillas Ratron® GL

A innovación en forma de lentillas para
unha loita eficaz e respectuosa co medio
ambiente contra os topillos.

Sen po, resistente á choiva e ao mofo.

Sistema **Appli-Gun®** ▶▶▶▶▶

Materia activa: 8 g/kg - fosfuro de zinc

Cada pulsación do gatillo libera a
dose necesaria directamente nos
tobos dos topillos.

750 g = **45.000**
LENTELLAS

syngenta®

Patente internacional PCT/DE02100762

A LENDA DAS LAVANDEIRAS

Cando vaias á Ribeira Sacra pecha os ollos. Só así poderás sentir os murmuros e queixumes que o tempo envolveu nun doce silencio.

Conta a lenda que á filla dun nobre de Quiroga lle gustaba pasear pola comarca vestida con roupas vulgares para pasar desapercibida. Nun paseo outonal, atopouse cun mozo que volvía feliz de cazar un corzo coa súa bésta. O mozo, engaiolado pola beleza da rapaza, ofreceuse a acompañala e presentouse como vasalo do señor de Osorio, de Castro Caldelas. Tan grata foi a tarde, que o amor creceu nos seus corazóns e acordaron ter máis encontros nas beiras do Sil.

D. Pedro de Quiroga, ao decatarse de que a súa filla paseaba cun mozo pertencente aos Castro Caldelas, a quen consideraba os seus adversarios e indignos de pretender a súa filla, prohibiulle volver ver o cazador. Pero os namorados citábanse nun pasadizo escondido que pasaba baixo o río e chegaba ao castelo de Castro Caldelas. Tal era a felicidade dos mozos que non se decataron do castigo que o señor de Quiroga lles tiña reservado: ordenoulles aos seus soldados que, cando os amantes estivesen dentro do pasadizo, tapiasen con

rocas ambas as entradas. Desta forma, os mozos amantes quedaron baixo as augas do río Sil, para sempre.

Din que as bágoas de ambos se converteron en pebidas de ouro que as lavandeiras púen e lavan con esmero nas beiras do Sil.

ROLDÁN E AS TRES COSTUREIRAS

No alto dun outeiro situado nos arredores de Vilanuide vivían tres costureiras fermosas, louzás e novas. Todas as mañás, á calor do sol, cosían afanosamente, rindo e charlando con alegría.

Un día, pasou cabalgando o cabaleiro Roldán e tanto lle gustaron as costureiras, que se achegou a coñecelas. Pero elas estaban tan asustadas que, aínda que el aseguraba que as súas intencións eran boas, elas desconfiaron e escondéronse.

Roldán ía todas as tardes á súa porta para tentar namoralas e convencelas de que fosen con el a Francia, pero nada conseguía. Un día, desesperado, díxolles que ou ían con el polas boas ou polas malas, entón elas, fartas xa, fixéronlle unha promesa: "Iremos contigo ás Francias cando o río Xares pase por diante da nosa casa". Algo impensable, pois ese río discorría moi lonxe da súa casa.

Esa mesma noite Roldán cambiou o curso do río, ninguén sabe grazas a que maxía ou demo e, cando a beira chegou á porta da súa casa, convidounas a se lavaren.

As pobres mozas saíron fuxindo como almas en pena por un

desfiladeiro e ninguén sabe como nin con axuda de que diaño, cruzaron o río Sil e quedaron elas nunha beira e Roldán na outra. Entón el, furioso, esporeou o seu cabalo e este deu un salto tan grande que deixou gravadas as pegadas das súas ferraduras na beira, de tal forma que aínda poden verse, e cruzou ata poñerse ao seu lado.

Asustadas e sen posibilidade de fuxir xa, comezaron a chorar e a chamar o demo para pedirlle que, antes que irse con el, as convertese en pedras. O demo acudiu ao momento e así o fixo: tres pedras, como tres cabezos nas bardas do Roldán que, desde entón, toleou para sempre.

E esas tres pedras aínda se poden ver, aínda que están xa puídas polas choivas, os ventos e polos raparigos que por alí andan xogando ao pastorear o seu gando. ✓

PROVINCIA DA CORUÑA

A Baña	528	Cerceda	639	Mugardos	548
A Coruña	444	Cerdido	509	Muros	335
Abegondo	436	Cesuras	436	Muxía	424
Ames	639	Coiros	436	Narón	509
Aranga	436	Corcubión	424	Neda	509
Ares	548	Coristanco	524	Negreira	528
Arzúa	536	Culleredo	444	Noia	420
As Pontes	548	Dodro	420	Oleiros	444
Ateixo	444	Dumbria	424	Ordes	639
Bergondo	436	Enfesta	639	Oroso	639
Betanzos	436	Ferrol	509	Ortigueira	444
Boimorto	536	Fisterra	424	Outes	396
Boiro	484	Frades	636	Oza dos Ríos	436
Boqueixón	639	Irixoa	436	Paderne	436
Brión	500	Laracha	524	Padrón	420
Cabana	524	Laxe	524	Pino	536
Camariñas	424	Lousame	420	Pobra do Caramiñal	484
Cambre	444	Malpica	524	Ponteceso	524
Capela	548	Mañón	548	Pontedeume	548
Carballo	524	Mazaricos	424	Porto do Son	480
Cariño	444	Melide	536	Rianxo	484
Carnota	400	Mesía	603	Ribeira	484
Carral	444	Miño	548	Rois	424
Cedeira	509	Moeche	509	Sada	436
Cee	436	Monfero	548		

PROVINCIA DA CORUÑA

Sadurniño	509	Teo	639	Vedra	639
Santiago	639	Toques	536	Vilamaior	548
Santiso	536	Tordoia	639	Vilasantar	536
Sobrado	536	Touro	536	Vimianzo	424
Somoza	509	Trazo	640	Zas	424
Sta. Comba	528	Val do Dubra	640		
Teixeiro	536	Valdoviño	509		

Outras Medidas:

En Rianxo úsase a **Cunca** que son 35 m². O ferrado ten 12 Cuncas.

En Boiro úsase **Cuartillo** que son 22,33 m².

En Rois úsase **Cuartillo** que son 17,50 m².

Na Pobra do Caramiñal úsase a **Cunca** que son 40 m².

PROVINCIA DA LUGO

A Fonsagrada	507	Friol	436	Pantón	489
A Pastoriza	504	Guntín	436	Paradela	559
A Pobra de Brollón	465	Láncara	629	Páramo	559
A Pontenova	504	Lourenzá	638	Pedrafita	578
Abadín	504	Lugo	436	Pol	496
Alfoz	714	Meira	514	Portomarín	671
Antas de Ulla	604	Mondoñedo	612	Quiroga	465
As Nogais	621	Monforte	489	Rábade	436
Baleira	714	Monterroso	604	Ribadeo	612
Barreiros	714	Muras	548	Ribas do Sil	465
Becerreá	578	Navia de Suarna	650	Ribeira de Piquín	514
Begonte	525	Negueira de		Riotorto	504
Bóveda	489	Muñiz	507	Samos	559
Carballedo	629	Neira de Xusa	610	Sarria	629
Castro de Rei	629	O Corgo	436	Sober	484
Castroverde	496	O Incio	559	Taboada	604
Cervantes	553	O Saviñao	559	Trabada	638
Cervo	725	O Valadouro	714	Triacastela	430
Chantada	629	O Vicedo	548	Vilalba	546
Cospeito	525	Ourol	548	Viveiro	548
Courel (Folgosos)	436	Outeiro de Rei	436	Xermade	525
Foz	714	Palas de Rei	604	Xove	725

Outras Medidas:

En Riotorto: **Fanega** igual a 4 Ferrados, **Ferrado** igual a 2 Tegos, **Tego** igual a 4 Cuartillos.

PROVINCIA DE PONTEVEDRA

A Caniza	437	Gondomar	541	Pontevedra	629
A Estrada	629	Lalin	536	Portas	629
A Lama	217	Marín	472 ou 504	Redondela	69
Agolada	536	Meaño	629	Ribadumia	629
Arbo	437	Meis	629	Rodeiro	536
As Neves	629	Moaña	472	Salvaterra	437
Baiona	539	Mondariz	432	Sanxenxo	629
Bueu	472	Moraña	648	Silleda	536
Caldas de Reis	672	Mos	497	Soutomaior	64
Cambados	629	Nigrán	541	Tomiño	629
Campolameiro	629	O Covelo	264	Tui	497
Cangas	472	O Grove	629	Valga	629
Catoira	629	O Porriño	497	Vigo	541
Cerdedo	528	Oia	402	Vila de Cruces	536
Crecente	437	Pazos de Borbén	74	Vilaboa	629
Cuntis	629	Poio	629	Vilagarcía	545
Dozón	536	Pontearreas	437	Vilanova	
Forcarei	500	Pontecaldeas	629	de Arousa	672
Fornelos de Montes	74	Pontecesures	420	Vilaxoán	603
		Pontesampaio	629		

Outras Medidas:

No Morrazo e ría de Vigo úsase moito a **Vara**, que vale no Morrazo 7,37 m², e en Vigo 4,57 m².

En Pontevedra, Caldas e Cambados úsase a **Cunca**, a doceava parte do **Ferrado** que vale 52,40 m². En Godos e Sair 56 m². O **Ferrado** 12 veces a **Cunca**.

Na Estrada e Lalin úsase o **Cuartillo**, que vale na Estrada 26 m² e en Lalin 22,34 m².

En Pontecesures a **Cunca** ten 35 m².

Estadal: 12 pés = 336 cm.

PROVINCIA DE OURENSE

O **ferrado** vale: 629 m²

Outras Medidas:

Nas terras adicadas a viñedo, a **Cavadura** vale 437 m² ou 435 m², segundo as zonas.

O **Xornal** son 124 m². En lugares con pendente da Ribeira Sacra, unha "**cavadura**" ou "**home de cava**", equivale a 100 cepas ben desenvolvidas.

- Nas terras adicadas a outros cultivos, a **Tega** vale 388 m², a **Fanega** 4.141 m².
- Na Porquelra, a **Tega** son 906 m² o **Copelo**, 21 m².
- Para medidas do cereal, unha **Tega** equivale a 14 quilos de centeo, e unha **Fanega** son cinco **Tegas**.
- O **Copelo**, en Celanova e A Bola, son 20 m².
- En Valdeorras a **Maquía** son 120 m²; en Verín son 22,22 m².

Para medir capacidades en distintas zonas de Ourense, empréganse as seguintes medidas:

- **Ola**: equivale a 16 litros ou 16,5 litros, segundo as zonas.
- **Moio**: equivale a 8 olas (128 ou 132 litros).
- **Cabazo**: son 20 litros.
- **Cuartá e Media Cuarta**: son 20 e 101 litros respectivamente.
- **Cántara**: son 16 litros. O **Canado** son dúas Cántaras (32 litros).

O herbicida cheo de tecnoloxía

System 4
TECHNOLOGY

 TouchdownPremium®

syngenta.

Herbicida non selectivo de postemerxencia, de potente efecto sistémico que controla todas as malas herbas anuais e perennes, mesmo as máis difíciles

Enderezos dos nosos colaboradores

PARA GALICIA - ASTURIAS

AGROVAL S.L.

(Pontevedra - Centro/Sur)
administracion@agrovalsl.com

As Gándaras de Prado s/n
(Fronte Campo de Fútbol de Budiño)
36475 - **O PORRIÑO** - Budiño
Telf. e Fax: 986 346765 - 986 346766

(Ourense - Oeste)

R/ Reza nº 12 (Galerías Roma)
32003 - **OURENSE**
Telf: 988 983777

ASAGRO, SERVICIOS AGRÍCOLAS, S.L.

(Asturias - Oriental / Cantabria)
asagro@asagro.org

Polígono Silvota, parcela R 45
33192 - **LLANERA** (Asturias)
Telf.: 985 265898 Fax: 985 250764
Móbil: 608 473131

**CAMPONOVO PROTECCIÓN
DE CULTIVOS S.L.**

(Pontevedra - Norte / Coruña - Sur)
p.cultivos@camponovo.es

Parque Empresarial A Sionlla
Rua da Comunidade Valenciana, 13
15707 **SANTIAGO DE COMPOSTELA**
Móbil: 606 990539

FITOAGRARIA S.L.

(Ourense - A Limia / Monterrei)
fitoagrarials@gmail.com

R/ Dous de Maio nº 57
32630 - **XINZO DE LIMIA**
Móbil: 663 840651

HORTA LEMOS

(Lugo - Centro / Sur)
hortalemossl@gmail.com

Ctra. N-540 - Km 4,6
27210 - **SANTA EULALIA DE ESPERANTE**
Móbil: 600 078779

27330 - **POBRA DO BROLLÓN** (Monforte de Lemos)
Móbil: 600 078779

XARDINAGRO S.L.

(Lugo - Norte / Asturias - Occidental)
xardinagro@camponovo.es

R/ Linares Rivas nº 4
27760 - **VILANOVA DE LOURENZÁ**
Móbil: 606 990537

Enderezos de SYNGENTA ESPAÑA S.A.U:

No **PORRIÑO**: A Relva s/n 36400 - O **PORRIÑO** (Pontevedra) Telf.: 986 330300 - 986 331004 Fax: 986 335855
En **MADRID**: C/ Ribera del Loira nº 8-10, 3ª Planta; 28042 MADRID Telf.: 91 3876410 (Centralía); Fax: 91 7210081

Os contidos desta publicación son propiedade de Syngenta España S.A.U. Prohibese a súa reprodución total ou parcial, por calquera medio, sen a autorización previa e por escrito de Syngenta España S.A.U.

syngenta®

SUPER KLERAT®

RODENTICIDA

PELLET XT

¡NOVO SUPER KLERAT® PELLET XT!

PELLET

- ❖ MOI APETECIBLE
- ❖ APLICACIÓN FÁCIL E VERSÁTIL
- ❖ CONTROL TOTAL DA POBOACIÓN DE ROEDORES RESISTENTES

**UN SÓ BOCADO
BASTA**

**DURADEIROS
E LETAIS**

PARA USO DO PÚBLICO EN XERAL

2023

Calendario do Ano

Xaneiro							Febreiro							Marzo							
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	
						1			1	2	3	4	5				1	2	3	4	5
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	6	7	8	9	10	11	12	
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19	
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26	
²³ / ₃₀ ²⁴ / ₃₁	25	26	27	28	29		27	28						27	28	29	30	31			

Abril							Maio							San Xoan						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
						1	1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4
3	4	5	6	7	8	9	8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11
10	11	12	13	14	15	16	15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18
17	18	19	20	21	22	23	22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25
24	25	26	27	28	29	30	29	30	31					26	27	28	29	30		

Santiago							Agosto							Setembro						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
						1			1	2	3	4	5	6				1	2	3
3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24
²⁴ / ₃₁	25	26	27	28	29	30	28	29	30	31				25	26	27	28	29	30	

Outubro							Novembro							Nadal						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
						1			1	2	3	4	5				1	2	3	
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	4	5	6	7	8	9	10
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	11	12	13	14	15	16	17
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	18	19	20	21	22	23	24
²³ / ₃₀ ²⁴ / ₃₁	25	26	27	28	29		27	28	29	30				25	26	27	28	29	30	31

■ Festa Nacional ■ Festa Autonómica